

БУКОВИНА.

Часопись політична і наукова

ДЛЯ НАРОДУ РУСКОГО.

„Буковина“ виходить що
другого Четверга.

Пренумерата
платна в Чернівцях
виносить:

на цілий рік 3 ар. — кр.
пів року 1 „ 50 „
третину року 1 „ — „

Поодинокі числа по 15 кр.
в анігарні Г. Пардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ знаходиться в Чернівцях (улиця Петровича, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене що-дня від 6. 8. години вечером.

Оповіщення і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

3 бесіди посла Барвіньського

виголошеної на 33-ім засіданню палати послів ради державної дня 20. н. ст. червня підчас спеціальної дебати при бюджеті міністерства просвіти.

«Висока палато!

Мої товариші-однодумці поручили мені забрати голос в спеціальній дебаті над бюджетом міністерства просвіти, щоби звернути увагу Вис. палати і міністерства просвіти на певні потреби руского народу на полі шкільництва. Виконуючи се поручене, буду старатись о можливу об'єктивність. Коли-ж в своїй бесіді дитину і національного поля, то вам поважачі панове, видасть ся се зовсім природним і конечно потрібним, бо національність і школа — нерозлучні.

Передовсім позволю собі сказати кілька загальних уваг.

На полі шкільництва маємо ми в Австрії в двох послідних десятиках літ занотувати важні шкільні реформи і взагалі значний поступ. Також сума загальних видатків на цілі шкільництва, — в предложенім бюджеті державнім 13.7 мільонів в порівнянню з бюджетом з р. 1869, що виносив около 3.8 мільонів, — свідчить користно о змаганнях нашого міністерства просвіти. (Посол др. Бер: Зовсім справедливо!) Однакж мимо того мусимо отверто признатись, що ми в Австрії на полі шкільництва остали ще досить далеко по-за поступовими культурними державами Європи, коли возьмемо на увагу, що н. пр. Франція причинилась в р. 1889. лише з державних фондів 89 мільонами до етату шкільного, а за цілу чергу літ законами одним по другім так поставила особливо народне шкільництво, що й Німці мусять признати, що на полі народного шкільництва они вже не учителі а радше самі учать ся. Хоч і як приходить охота ставити такі порівняння, але я не буду дальше в те запускатись, а звернусь до стану шкіл в Галичині.»

Дальше каже посол Б., що число середних шкіл є все ще недостаточне, і горячо поручає палаті прийняти резолюцію, внесену комісією бюджетовою до

правительства — о отворене нової гімназії у всхідній часті Галичини, в надії, що она якраз буде відповідати потребам руского народу.

Бесідник з удоволенем підносить, що міністерство просвіти наміриє упростити научний матерьял в середних школах що звернуло свою увагу на недостаточне методичне виобрановане кандидатів на учителів, і длятого мусить проєкт совітника двору Бера, поставлений в комісії бюджетовій, а котрий обговорює методичне виобрановане кандидатів на учителів для середних шкіл, уважати за дуже щасливий і конечно потрібний. (Браво!)

В справозданню, каже д. Б., далі піднесено також з патиском і зовсім справедливо потребу можливої концентрації научних фахів в одній руці в низшій гімназії, що без сумніву було-б дуже користне.

Далі жадає, щоби міністерство просвіти за-снувало більше фахових шкіл, і нові учительські семінарії у всхідній Галичині.

Посол Б. згадує далі даними про невідрадні результати, які виказала послідна конскрипція о просвіті народній в Галичині, про мале ще число шкіл народних, про їх слабу фреквенцію і лихий стан науки доповнюючої та причини всего того, і жадає збільшення числа окружних інспекторів шкільних, особливо у всхідній часті краю, що конечно, і щоби маючи отворити ся нові посади інспекторські обсаджувано такими силами учительськими, котрі цілком добре знають руску мову.

Головна причина недостаточних успіхів нашої школи народної в просвіті народній і досить пасивного відношення населення сільського до школи лежить по думці п. Б. в урядженню народної школи.

«Школи народні — то надто теоретичні заведення і за мало увзглядняють практичного життя. Одже було би дуже пожадане, щоби міністерство просвіти взяло почин в справі реформи народного

шкільництва, дало ему напрям, а при тім допомогло і матеріальними средствами.»

«По тих загальних виводах, говорив пос. Б. далі, позволю собі висказати некучі потреби руского народу на полі шкільництва і прошу о ласкаву увагу. Через се, думаю, не згрішу против інтенцій престольної бесіди, а скажу і на недавнє заявленє Є. Е. п. міністра просвіти в палаті, що австрійська школа народна має дбати о те, щоби «кождий з многих народів, котрі мешкають в нашій вітчизні, розвивав в ній свою народність і учив ся в своїй мові».

Се не оспоримий факт, що Австрія не є одностайною державою, але асоціацією різних народів, і се ясно, що шкільництво мусить бути уряджене відповідно до потреб поодиноких народів, що на тім полі треба і мусить ся числити з національними прикметами поодиноких індивідуальностей. Тут приходить передовсім на гадку средство науки, т. є. язык викладовий. Если наука має образувати, то без сумніву треба єї уділювати в матернім языкі. Можна виправді нарід в чужій мові учити, але не образувати, бо образованє цвите лиш на ґрунті рідної мови, з питомого ґенія кожного народу. Хотий чужою мовою можна також піднести відомости народу, але его характер понизить ся, его національний дух занидіє, а з заниділих народів не можна утворити сильної держави. Держучись таких засад, мусимо ми, заступники руского народу обставати за введенем рускої мови викладової в школах всхідної Галичини. Окрім педагогічних взглядів промавають за тим і політичні засади, бо як раз в скріпленю національної свідомости австрійських народів лежить порука будучности Австрії. Тут зважати треба передовсім на славянські народи, котрі становлять переважну більшість нашої половини держави, а між ними особливо Русини, замешкалі в Галичині і Буковині.

Се є в інтересі правительства, щоби вислідило напрями публичної олінії у славянських народів і глядало точки тяготіння їх національних інтересів. Тепер зазначили ся два напрями в славянськїм світі: один індивідуалістичний, а другий панславістичний, чи, радше сказати, панросійський кинений з Росії. Коли в Росії з всякою строгостею і консеквенцією уживають средств до амальгамованя, зросийщення народів, замешкуючих Росію, і для того там руский язык вигнаний з школи, церкви і публичного житя; коли звідтам криво глядять на Славян австрійських, — то для Австрії було би політично, мудро, если-б виступила на перекір тому, яко природний оборонець національних індивідуалізмів, і помагала розвоєви славянських народів взагалі а руского спеціально.

На се вказав вже перед літами знатний політик др. Фінгоф. Він сказав (читає): «Славянські народи з убогою історією, убогим языком і без житя політичного, чи они не послухають зрадливих голосів, що їм обіцяють славу національну будучність під могучим

царем? Если-ж в Австрії постарають ся, щоби ті народи все збогачували свій скарб языковий, щоби їх політичне і національне жите розвивалось що раз жвавійше і відрадійше, то голоси тих емісаріів-пропаґандистів остануть ся голосами в пустини. Лише той, хто нічо не має, пускаєсь на бурлакованє; того, хто має, приковують всі інтереси до своєї вітчизни».

Занобіганє, яке ясно показує ся в сій Вас. палаті між заступниками славянських народностей, щоби Австрію уладити собі до вигідного житя, дають, після мого погляду, найліпший доказ на те, що славянські народи тут, в нашій державі хотять на завжди закласти свої оселі та бажають сотворити сильну Австрію, забезпечену від всяких жадоб підбоє. І ми Русини бачимо в Австрії огнище нашої національности і для того висказуємо тут своє глибоке пересвідченє, що інтерес державний Австрії вимагає того, щоби збудити і утримувати національну свідомість руского народу, підирати его культурний розвій, бо лише самосвідомий Русин буде і самосвідомий Австрійцем! На мою гадку нема сумніву, що молодіж в школі має виховуватись національно — одже справедливо домагаєсь руский нарід, щоби руску молодіж шкільну виховувати на Русинів, бо прецінь, коли школа огріє серця молодіжи для своєї національности, то через те зацїнить она в них і любов до Австрії.

Думаю, що я виказан подостатком, що не тільки не небезпечно для держави, але, противно, сам інтерес державний домагає ся — підирати розвій руского языка і літератури, роздобути средства до віднесеня наук в мові рускій.»

Далі жадає п. Б., що скоро обсада катедри австр. права по бл. п. Ол. Огоновскім відповідною силою з погляду лінгвістичного та наукового конечно потрібна, і щоби завести постановлену цісарским декретом катедру для цивільної процедури в цілі виобразованя урядників судових для всхідної Галичини і кінчить прозьбою до Є. Е. пана міністра просвіти, щоби частину з суми призначеної в бюджеті для підмоги студентів висших шкіл ужито також на виобразованє доцентів руских.

Про заведєнє катедри для історії руского народу, як то такі катедри для польської історії вже існують на університетах львівскім і краківскім сказав п. Б.: «Один поважаний посол з правації, чоловік фаховий, підійс тут перед кількома літами зовсім справедливо і вдало, що Австрія складає ся з історично політичних індивідуальностей, а з них кожда має свою історичну минушість. Одже не досить того, щоби учитись історії вітчизни, знати лише історію цілости, але є доконче пожаданє й потрібне, щоби при тім займатись також спеціально історією споріднених собі племен, історією власного краю і індивідуальности, до котрої хто належить... Тільки той, хто в історії світа знає, хто в часах роздвинув ся і з ними іде, має право судити, що було й буде».

Тими словами Гете хотів виразити погляд, що змисл історичний висвячує чоловіка на духовника науки, на учителя молодіжи....

Руский нарід потребує конечно правдивих зв'язників науки, правдивих учителів молодіжи, і як думаю, я не помилився, коли слова Гетого о історії загальній приложив до спеціальности, до історії руского народу».

П. Б. перейшов вітак на поле шкільництва середнього: «Если не богато дбаєшь о потреби руского населеня в школах висших, то не много лише стоить діло і з школами середними». Для того зовсім справедливе і оправдане домагане П. Б., щоби в гімназії, — котра має заложитись у всхідній часті Галичини а котру комісія бюджетона проєктує в своїй резолюції, — завести руский язык викладовий; щоби в перемискій гімназії заложити приготавляючу класу з руским языком викладовим, щоби на разі отворено бодай одну нову семінарію учительську у всхідній Галичині з руским характером, щоби при семінаріях учительских в Тернополі і Станіславові доновнено класу вирав до більшекласових шкіл вирав і сю резолюцію як найгорячіше поручає палаті прийняти, щоби по-степенно ділити руску школу вирав у Львові на школу для хлопців і дівчат, і тим чином по-степенно утворити власну школу вирав для женської семінарії.

Посол Б. закінчив свою бесіду так: «Позволю собі ще піднести, що в інтересі успішного розвитку руского шкільництва треба би покликати на висшу посаду в міністерстві просвіти Русина обізнаного з потребами руского народу, і се вже було піднесене в комісії бюджетовій».

Вкінці позволю собі, на бажанє Впов. заступника буковинських Русинів, д-ра Волохана, котрий не міг промовити, звернути увагу Вис. палати і Є. Е. п. міністра просвіти на потреби руского населеня в Буковині. Хоч руске населенє має переважаючу більшість в тім краю, нема там ні одної гімназії, ні одної семінарії учительської, ба навіть ні одної 4-класової школи народної з руским языком викладовим, а отворена в університеті катедра для рускої мови і літератури є доси лиш надзвичайною. Для того доконче би треба завести на разі рускі класи паралельні при висшій гімназії в Чернівцях і постаратись о основнійшу науку в рускім язичі в муже-

скій і женській семінарії учительській.

Як найгорячіше поручаю Вис. палаті і Вис. міністерству просвіти прихильно узгляднити потреби буковинських Русинів на поли шкільництва.

Я підніс. панове, побіжно лиш найбільше необхідні потреби руского народу на поли шкільництва; се наші жаданя, котрих здійсненє не повинно стрітити ніяких особливих трудностей. Ми надіємось зреалізовани тих жадань і висказуємо тут своє глибоке пересвідченє, що о скріпленє національної самосвідомости, о духовий розвиток руского народу марно відобуться всі наші заходи емісаріїв для пропаганди та що до просвітнього підвиження руского народу в Галичині і Буковині сотворить ся забороло на сході для няшої монархії. (Гучні оплески на правиці).

Дописи „Буковини“.

ІЗ-ПІД ЧЕРНІВЦІВ. (Бук. Русини а Волохи). Злучайно попала ся мені до рук книжка волоска д-ра І. Сбери під написом „Aron Pumnul“, в котрій поміщені «голоси про его жите і значіне» враз із многими цікавими грамотами дотично основаня катедри волоскої мови при черновецькій гімназії і дрібними та недокінченими писаннями Пумнула. Ся книжка дуже цікава й для Русинів тим, що представляє ясно, як відносили ся бук. Русини до різних для бук. Волохів дуже важних справ. Приглянутись колишньому поступованю бук. Русинів супроти Волохів і прирівнати до него теперішнє поступованє бук. Волохів супроти нас, річ дуже цікава й поучаюча, бо показує вона наглядно, несправедливість, ба навіть невідчужність зі сторони волоскої, котра не поводусь засадою: «що тобі не мило, того другому не чини», а противно толчить ногами засади Пумнула, котрого величає словами. Звістно, як завзято виступають волоскі шовіністи проти Русинів-уніятів, хоть би на Буковині роджених, не говорити вже о тих, що прийшли з Галичини, то «зайди», «заволоки», «пройдисьвіти», котрих би вони живцем спалили, а за що? — за те, що галицькі Русини збудили буковинських із сну національного й спомогають їх в борбі з румунізацією. Що тільки рускість єдина причина ворогівства румунізаторів проти гр. к. Русинів; виходить незбито з дружби православних румунізаторів з уніятскими москвофілами-ксьондзами! — Як же инакше відносили ся й відносять ся всі православні Волохи-Буковинці супроти зайшлого з Семограду уніятского ксьондза Арона Пумнула. Вони величають его за те саме, за що встїкають ся на галицьких Русинів, за національне осьвідомленє, розумієсь бук. Волохів і его борбу супроти всіх инчих, головнож супроти Сла-

вян, одже й Русинів. Пумнул вже не уніятський «зайда», не «заволока» й не «протидисвіт», хоть він прийшов зовсім не так, як урядники-Русини з Галичини, а втікаючи перед Мадярами забіг до Буковини. Уніятського ксьондза-Волоха Пумнула приймають прав. семинаристи Голембійовський (тепер Rogumbescul) і др., прав. дідичі Гормузакі і др., спомогають, величають і поминають Андрієвичі, Калиновські (тепер Morar-i, Calinescul-и) і др., хоть Пумнул аж далеко пізнійше, як пише G. Sion на ст. 84 сеї книжки, «зрік ся уніятського віроісповідання і прийняв православіє».

Друге. — В червні 1848 року просять бук. Волохи цїсаря, щоби при черновецькій гімназії (тогдішнім ліцеум) засновано катедру волоскої мови. Галицька губернія жадає від правосл. консисторії, щоби висказала ся, чи потрібна така катедра. Русин (!) проф. Яків Воробкевич попирає сю справу в імени консисторії як найгорячіше, а другий Русин (!) єпископ Гакман одобріє справоздане в протязі 11 днів. („Aron Pumnul“, стор. 104 і д.) Як відносить ся теперішній митрополит і его товариші от хоть би до справи руских катихизмів звісно від 11 літ его ворожої всему, що руске, діяльності.

Трете. — Русин (!) єп. Гакман наказує Русини проф. Як. Воробкевичови яко ректорови дух. семинарії розпорядженем з дня 6. (18.) листопада 1848 р., щоби слухателі теології, «так славянської, як і романської нації учили ся мови романської після правил граматичних». Супроти сего наведемо факт, що 40 років пізнійше (1888.) ректор тоїж семинарії руский перекинчик Топала на розпоряджене митр. Morar-я (колишнього Андрієвича) за казує теологам-Русинам слухати викладів рускої мови і літератури.

Четверте. — Русин (!) єп. Гакман покликаючись на конституцію, «після котрої в школах публичних вільно вчити в мові вітчизни», розпоряджає 22. IX. 1848. р. з власної волі (!) ректорови теології, що «дуже горячо бажає» (!), аби на дальше уся наука в теології уділялась в сій (волоскій!) мові, (Глади „Aron Pumnul“, ст. 191.) — Як відносить ся митр. Андрієвич до руских викладів в теології, не треба й казати; скажемо лише, що нині й практичні вирази (катихитики і проповіді) в рускій мові є тільки на папери.

П'яте. — Арон Пумнул впровадив у волоске замість кирилиці латиницю, чому (як читаємо на ст. 66 і 67.) противний був особливо висшій клир, бо «латинські букви єретичні, одже нечисті, і тому не відповідні, щоби ними послуговувались православні Волохи в своїх писаннях, особливо-ж в письмі церковнім». („Aron Pumnul“, стор. 66. і 67.) Так задивляли ся на латиницю православні священники-Волохи. Цікаве як відносив ся до сего Русин (!) єп. Гакман, від котрого зависіло тогди запроваджене латиниці в бук. школах, що стояли під надзором консисторії.

Ось що пише про се сам Пумнул в своїм «Розговорі тата з сином про мову і букви волоскі», поміщений р. 1850. в газеті „Bukowina“: «Преосвященний (єп. Гакман) хотів вже давно, щоби волоска молодіж учила ся і латинських букв, і тому, увидівши, що молодіж постунила на дорогу, котру Преосв. давно бажав, значить, що буде учитись і кирилиці, щоби могли переписуватись із старими, і латиниці, щоби могла писати волоску мову чисто по волоски, Преосв. дуже утішив ся (!) і сказав: Який я щастливий, що живу в часі, коли має ся положити правдива підвалина розцвіту нашої національної волоскої літератури й культури. Благословенна най буде волоска молодіж в єї замірах! Благословенні най будуть кроки тих, що розпочали се счасенне діло! Най утїшче небо їх труди!»

Далі пише Пумнул: «Отсе є благословене Є. П. єпископа. Бог вислухає се благословене і натхне своїм духом святим в груди кожного Волоха чувства національні, щоби поступав в добрі і в культурі правдивий, що все буде на хвалу і звеличене Бога. Так поблагословив Преосвященний сю підвалину літератури і культури національної, і буде підпирати по можности, наступ сеї літератури чери піддержуване печатання користних книжок; бо історія волоскої нації, літератури і церкви буде писатись від тепер рік-річно, і в ній буде записане й імя того, що перший (!) поблагословив своєю священною правдицею привернене латиниці до книжок нашої вітчизни. В ній стоять ме, що тим був єпископ Євгеній Гакман, наш духовний отець, чим здвигне собі в серцях Волохів пам'ятник вічний, що буде відновлятись все більше по мірі, в якій буде спирати літературу волоску. По тисячах років будуть Волохи з радості споминати імя Євгенія Гакмана і муть казати: Євгеній Гакман, єпископ Буковини, був той, що перший поблагословив підвалину нашої літератури і культури, себто що привернено назад прагднє волоске писмо; благословенне най буде імя его до кінця віків! Его гріб будуть уквітчати молоді і дітчата волоскі, котрі виспівувати муть его імя в поезіях щирих і невинних; его-ж душа, поглядаючи з висоти, з містия праведних, на ті празники адячності, наповнить ся радістю, котру мова людська не може виразити; відячи, що насіне культури національної, ним благословенної, приносить пожадані плоди, буде молити! Спасителя Христа, щоби зливав Він дар Свій небесний й надалі для розцвіту національної культури волоскої! Так відплатить волоска будучність всім, хто трудить ся для добра нації; імена-ж тих, котрі можуть спомогти культуру національну а не спомогають єї, ба може навіть єї схиляють, імена тат, кажу, називати ме кожний Волох з прызирством; на їх гробах рости ме тільки кропива і бодяче, в котрих гніздитись муть нічні птахи й схиляють будуть неначе птацтво темноти, в котрій вони хотіли держати волостину; імена їх будуть записані в історії нації лише

на те, щоби будучність волоска знала, кого має про-
клинати». — — —

Не треба й казати, бо всім відомо, як ворожо відносить ся теперішній архієпископ і всі румунізатори супроти впровадження рускої мови народної до катихизмів, не згадуючи вже про правопис фонетичну, котрої великим прихильником був Пумнул перейшовши до неї від чистої етимології через усі фази, і до котрої то фонетики, як каже Др. Сбера („Aron Pumnul“ ст. 68) «Волохи скорше чи пізнійше вернути ся мусять.»

Із наведених тут фактів видно ясно, що завдячують бук. Волохи Русинам, а якою міркою шовіністи з меж них за все те тепер Русинам міряють. Воно по часті й не дивно, коли зважити, що божками бук. Волохів стали тепер як раз люди, що з личних причин воювали проти єп. Гакмана, котрого Пумнул так дуже величав. Не дивно, що люди, котрі кидають нині камінем на Гакмана, котрому заповідає Пумнул вічну пам'ять, славу і вдячність зі сторони Волохів, не дивно, кажу, що ті самі люди забувають і на дальші слова Пумнула, що людей, котрі можуть (а я додаю) яко пастирі православних Буковинців, одже й Русинів навіть повинні спомогати культуру національну Русинів, а не спомогають, ба навіть спиняють єї, где призирство й прокляте. Се й є заслужена партія нинішних румунізаторів в історії руского народу.

Православний.

Буковинські товариства рускі.

Головні збори членів тов. „Руска Школа“ відбулись 5. л. с. м. при нечисленній участі членів. По відчитанню й одобренню протоколу і справоздання ухвалено зі взгляду на байдужність учителів не радити над справою матеріальних і правних відносин учителів. Дальше ухвалено домогатись видання зрозумілих катихизмів прав. у міністерства і прискорення управління рускої правописи. Вітак ухвалено подяку для послів проф. Пігуляка і Барвіньського за їх промови а Д-ра Воляна за его заходи в справі піднесення руского шкільництва на Буковині; також виражено голові тов. «Руска Школа» Д-ру Стоцкому подяку за его труди в товаристві. В кінці вибрано до виділу: сов. Винницького і Ясеницького, проф. д-ра Стоцкого, Пігуляка Єротея і Юстина, Шпойнарівського і Кобиланського та уч. Поповича, Руснака і Сухоноса і амануензіса Ронґуша до виділу, а уч. Вігарія, Войновського і Якубовича на заступників. Виділ вибрав головою Д-ра Стоцкого, заступниками голови проф. Пігуляка Єр. і сов. Ясеницького, на секретаря проф. Шпойнарівського, на касієра уч. Руснака а на контролора ам. Ронґуша.

„Союз“ не занедбав розпочатих відчитів а продовжує їх пильно. Дальше читали: тов. Глиньский: «Провідні думки в повісті Мирного «Лихі люди»; —

тов. Цента: «Погляд на драму Старицького «Не судилось»; — тов. Федорович: «Хмельницщина, єї характер і значінє в руско-українській історії» і тов. Колеса: «Нарис ґенетично-критичний розбору Шевченкових «Гайдамаків». Так було одже 6 відчитів і можна надїятись їх продовження в слїдуючїм семестрі та й того, що й прочі «Союзани» сповнять свій обов'язок та перебувши першу пробу загорять в «Союзі» справді науковий рух; уважати-б тільки, щоби відчиті були ріжного змісту і справді образуючими студіями свободні від передчасної а що ще гірше односторонньої критикоманії.

Дрібні вісті.

(П. Президент краю) звїдав повіт радовецкий, прийнятий усюди з восторгом, від неділі звїдує повіті кимполунзкий і сучавский, по чім 22. лат. юлія поверне знов до Черновець.

(Проф. Д-ра Стоцкого) і его Вп. подругу навістило тяжке горе: 10. л. с. м. умерла їм по короткій а претяжкій недужї найстарша донечка Марійка в 5. році житя. Потїш, Господи, опечалених родичів, котрих глибокий жаль відчуває кожде руске серце!

(Непошанованє сьвят) лучаєсь і у нас і то в друкарні прав. Митрополита, що стоїть під зарядом прав. архим. Calinescu-а. В сїй друкарні роблять на сьв. Петра, як у буддень. От вам православіє!

(Се літо) незвичайно богате в тучі; майже щодня навіщують вони поодинокі околиці, а громи по-вбивали вже много людей і позапалювали чи-мало хат.

(Рускі телеґрами) вільно від 1. с. м. надавати й за границю.

(Пам'ятник) для вельми заслуженого учителя дяківської школи бл. п. Костя Дашкевича задумують здвигнути з складок бук. дяки, до чого повинні причинитись і священники, котрих покойний учив уставу і сьбіву церковного. Небавом появиць ся дотична відозва. Честь шануючим заслуги!

(Бідна громада) карапчівська, де панує заїдаждок писар з двірником-жидом, наколи парох Купчанко мовчить, хоть все знає, ба навіть замість ширити тверезість вербує людей горілкою на раду і т. и.

(Щось незвичайного і звичайного). Бл. п. протоєрей Прокопович померший недавно в Мамаївцях виготовив собі 3 роки оперед смертю власноручно трумну і хрест. Се незвичайне, а звичайне, що румунізатор руский проповідник Прокопович протівно желаню покойного видрукував від родини не рускі а волоскі посмертні картки.

(Бук. краєве тов. учителів) скликало сегорічні головні збори на 21. і 22. лат. Юлія до Боїн. Цікаві вони тим, що в них возьмуть знов більшу участь учителі-Русини. Побачимо, що з того вийде.

(Шкільні діти) найдуть добре і дешеве приміщенє з совістним надзором в домах учительських. Близні відомости подасть наша редакция.

(Консульсьом російским) в Чернівцях іменованій п. Горянов на місце перенесеного до Королевця п. Ладжинського.

(До Праги) виїхало з львівським «Бояном» і кілька осіб з Буковини, між ними панни Ярошинські і сов. Ясеницький.

(Торги тижневі) будуть що вівтірка відбуватись від тепер і в Сторонци-Путилові.

(На скаженину умерла) вже третя особа покушана в Садагурі скаженим вовком, а то 50-літня жінка Марія Глевка.

(Справи шкільні). В черновецькій гімназії було з кінцем сего шкільного року 674 учеників, а то 261 з Чернівців, 243 з-поза Чернівців, 119 з Галичини, 29 з Румунії, 16 з інших країв австро-угорських а 6 з Росії; після народности було: 388 Німців, 108 Волохів, 92 Русинів, 84 Поляків, 1 Чех і 1 Мадяр; після віроісповідання: 323 (!) жиди, 156 прав. (з них учились релігії 104 по вол. а 52 по руски), 47 гр. к., 19 ев. а 11 вірм. к. — рускої мови училось 99, волоскої 135 а польської 69; сьбіву прав училось 58, при чім силуєть Русинів сьбівати й по волоски, сьбіву німецького 56 для кат. і жидів (разом!), куди належать і гр. к. Русини! Сему конче-б зарадити. — В черновецькій учительській семінарії (муж.) було 160 питомців, з них 61 Волохів, 60 Русинів, 29 Німців, (а мимо того ся школа німецька) і 10 Поляків; після віроісповідання 110 прав, 19 р. к., 11 гр. к., 12 ев. і 3 жидів; в женській сем. було: 100 питомців, з них 68 Німок, 15 Польок, 10 Волошок а лиш 8 Русинок; після віроісповідання: 46 жидів, 31 р. к., 12 прав, 8 гр. к. а 4 ев.; в пригтовляючій курсі муж. було: 60 учеників з тих: 23 Русинів, 8 Волохів, 6 Німців і 3 Поляків; а 28 прав., 3 р. к. 2 гр. к., 1 ев. і 1 жид; в школі вирав було 180 учеників, з них 67 Нім., 48 Рус., 35 Вол. і 30 Поляків; а в дівочій школі вирав: 174 учениці, з них 85 Нім., 31 Вол., 21 Рус. а 40 Польок; в огороді Фребльовскім було 59 дітей: 42 нім., 12 пол., 4 вол. і 1 руска; в курсі для учительок жіночих робіт було 11 кандидаток, з котрих кваліфіковано 7, з тих 2 з руским викладовим азином. — Школу народну у Вашківцях н. Черем. розширено на 4-кл. мужеску і 4-кл. дівочу й розписано вже конкурс до кінця лат. юлія на місце і учителя і 1 підучителя, та 2 учительок з німецьким, руским і польським викладовим азином. — До курсу агрономічного, що буде тревати від 20 с. м. до 4. серпня при госп. школі в Чернівцях покликано 13 учителів. — Курс ручних робіт (слейду) відбуватись ме і сих вакацій в черн. сем. уч. — Конкурс на посаду підучителя в Сторонци-Путилові й учителя в Паньській-Долині вижницького повіту розписаний до кінця с. м. з руским і німецьким викладовим азином, послідний мабуть для кількох жидиків; то тільки Русинів вільно примушувати учитись на чужій мові, як се дієсь у всіх школах місних. Також розписаний конкурс на велике число посад надучителів в розширених волоских школах сочавського повіту, за те ні один в руских школах; — так то дбаєсь о руске шкільництво.

(„Знімчені Юрки“) знайшлись при послідній конскрипції, один Василь Снятинчук начальник Кіцмана, а другий Черський, син дяка в Кліводині, що виписали мову німецьку яко мову, якою говорять мабуть з шинкарями. Коли-ж они найбільше мають діла й розмови з шинкарями, то повинні були надати жидівський жаргон яко „Umgangssprache“.

(Польонізаторка) появилась і у нас в особі панни Zajączkowsk-oї учительки в школі при улиці двірцевій. Ся учителька кваліфікована, розумієсь, і з руского говорить і до руских дітей все лиш по польски; ціл легко відгадати. Так само дієсь майже у

всіх школах дівочих, в котрих учительки по більшій часті завязіті патріотки-Польки. Просимо родичів о дальші відомости польонізації. Знаємо також, що друга панна учителька J. вербує рускі діти на польску науку.

(Іспит зрілости) в гімназіях черновецькій і радовецькій обстало с. р. 10 Русинів а то в Чернівцях: Воробкевич і Малайчук з відзначенем, та Лисакевич, Кравчук, Томюк і Галін, а в Радівцях: Бахнідкий, Бриндзан, Велигорський та й Іванович. Кілько з них остане Русинами, а кілько запишеть в Москалі покажесь небавом; г. Галін, син священника з Брідка, надів уже панславистичну ленту «Букавіни».

(Православіє а унія). Тільки православним священникам Русинам зажазані з волі румунізаторів всякі зносини з Русинами уніятами; межі собою не ділять ся Волохи на прав і уніятів, що виходить і з спільного їх поступовання на Угрех. Ото бо суроти мадирізації задуманої угорским рядом через закон котрий примушує родичів віддавати дітей-немовлят до мадирских заведень опіки над дітьми, виступили православний метрополит Мірон Роман і єп. Іван Менцін спілно з уніятским архієп. Іваном Ванчою і єп. Віктором Мігалеєм. Га, то щось циншого, Русине!

(Волоский шовінізм) озвав ся вже й у „Gazet-i Bucovinei“, що заповіла була пошановане прав. Русинів. Ото з висшого наказу питала дирекція сучаскої гімназії, котрі діти хотять учитись рускої мови, котру від кількох літ волоский шовінізм виів з тамошньої гімназії. В сім запитаню видить „G. B.“ нещасте для Волохів, котрих ніхто й не гадає силувати учитись рускої мови, хоть теольогі з Сучави дуже ласі на ситі парохії рускі. „G. B.“ постуваєсь так далеко, що ніби то устами якогось волоского мужика каже, що «Волохи лагодять ся до війни з Москалями, а тут накликають Москалів» (значить Русинів) до краю. Справді висказ негідний навіть простого волоского хлопа-неука, не то поважного органу волоскої інтелігенції. Побачимо, чи дасть ся рада шкільна краєва таким нікчемним способом відстрашити від заведеня науки рускої мови в сучавській гімназії, чого мають право домагатись тамошні Русини, котрих увагу звертаємо на протівну агітацію румунізаторску і від котрих надіємось, що зажадають свого права.

(На сьв. Івана) зібралось в Сучаві величезне число богомолців головню галицких. Не знати, чи румунізатори приймали ленту від Русинів-уніятів, так дуже їм осоружних?

Для науки і забави.

Лікарська проповідь.

Що дає чоловікови силу? Вино, буліон, мясо? Правда! Горох, вівсяна мука, вівсяний клік з соком цитриновим, сира калушта, молоко з праженом хлібом, риж з яблуками, добрий випечений разовий хліб, юшка барабуліна з сливками, юшка хлібова, добра кернична вода? Ну так! А пиво, правдыве баварське і здоровий кусень ковбаси? А вже-ж, ба але як?

А ярина і салата з соком цитриновим? Ну также!

Що якась страва сама про себе має силу, се пуста річ. Щоби страва дала чоловікові силу, покріпила его, мусить жолудок і кишки її добре розчинити, її в кров перемінити, а до того треба таких органів, що добре травлять.

Сюди належить свіже здорове повітря в лісах, в горах та над морем, відтак купелі та змивання а то на те, щоб шкіра добре випаровувала та втягала з повітря кисень, а перепускала азот, і щоб через те кров з недужих органів як найліпше висмоктувалась і була змушена кружляти по під шкірою; треба також змордовані і ослаблені і розніжені органи травлення шанувати і їм підпомогти поєдинчим, легко стравним покрормом, а чого вони не можуть стравити, до того треба заставити мускули, щоб вони се здоровою працею і рухом поконали. Отсе вся мудрість а zarazом і інстинкт.

Не вірте в жадні поживні юшки, або поживні порошки!

Напій з вівсяної муки, молоко ложками, сок цитринний, свіжа вода, про мене най буде ще і філіжанка какао, риж з яблуками, — тим починати, а горохом і сирю капустою і гарними кнудлями кінчити. Приписувати на кожний випадок поживну діету, се просто глузота.

Я мав товариша шкільного, що був слабкий на сухоти. Записали ему мадейру, куропатви, кавіар; від того мав він нібито набратися сил. Вікна були щільно позачиняні, щоб борони Боже зачерез який протяг ему не простудити ся. Спав, обложений самими подушками. Як же лучив ся вибух крові, то робили інгаляції з залізного хлориду, запускали під шкіру грудий ерґотину і давали в порошках морфію. Тоді лежав він через три дні в ліжку, не міг спорожнити ся (зачерез морфію), не мав жадного апетиту, ослабав, а ночами дуже пітнів. Щоб не пітніти, записав лікар атропіну, та через те висихало ему страшно в роті, дуже хотіло ся пити, а щоб сирагу заспокоїти, пив він багато води з вином; нітак їв знов мясо, і не минало і вісім днів, як знов показувалась кров. Додаймо до того, що чоловік сей був дуже інтелігентний і зовсім свідом свого положення. Він просив мене (а був я тоді студентом медицини в другім півроку), вистарати ему тільки морфію, щоб вже на решті було по всьому, та і без морфію було вже по кількох днях по всьому. Чи мясо і вино були тут поживні?

Далі, залежить се не тільки від того, хто дає, але і від тої сторони, що приймає. Коли-ж твій жолудок і твої кишки не приймають, то що тут допоможе юшка з мяса волового або мадейра?

Та се і головна хиба в думках нашого часу, що завсїгда малчимо, будім то знадвору, зверхними средствами все можна сподіяти. Хто між вами, читателі, філософом, тому скажу, що наше мислене мусить знов відбувати ся більше після категорії взаємности, а не узглядняти саму лиш грубу силу натиску, удару,

механізму, одже мусить бачити в голові не сам лише добуток его стосунків, але самодіяльний організм. Далі. Часи, де відважні операторі силоміцю тили-розтинали, вже проминули і в політиці і в медицині. Замість витинати і випалювати, випишім тепер на нашім прапорі нове гасло органічний розвиток.

Знов один приклад:

Одна жінка мала по другім полозі дуже тяжку жіночу хворобу (гл. д-ра Кленкого *der Nervenarzt*) і їздила що тижня кілька раз в столиці до лікаря спеціяліста. Тут дістала *Hydrastis canadensis*; випалювано і небагом мала вона піддати ся ще більшій операції. Після випалювання ся жінка немов мліла-умлівала, а упадок сил наловняв всіх чим раз більшою тревогою. І тоді, коли вже не могла більше їздити, удала ся вона до одного ученого лікаря природника. Сей пораїв щодень купати ся, брати ванну (*Sitzbad*) 22° (три минуті) і цілу купіль на відміну; перебувати на свіжій повітрю, пити рано какао з сухарками, їсти на перше спідане юшку з вівсяної муки з молоком і яблука, на обід омелети і овочі, на вечеру молочну юшку з праженим хлібом, або юшку з запражкою, або юшку барабуляну і сок овочевий. На ніч брати оклад на черево досить мокрий 24°. Жадних ліків. Задля докучливих корчів міхуревих мала вона часто на вечеру їсти замість тих юшок юшку гарбузову. По трох неділях стала жінка гожою, здоровою і до нині така, і може тепер деколи їсти также мясо, та її навіть не замане ся. Оператор приписав вино (пиво устояле) і біфштики!

Сила з вина і з вола — позичена сила не skutувала. Аж коли організм навчив ся сам з себе силу добувати, а перепони усунено, тоді стало инакше: він сам себе уздоровив.

Любий читателю! Ану возьми винну лозу, посади її в землю цілком непригожу, то хоч і як будеш ти гноїти, нічого з неї не буде; а посади її в землю відповідну, вона принесе тоді добрий виноград. «По їх плодах пізнаєте їх».

З німецького переклав С. Н.

Учіте ся, брати мої!

Нові книжки.

„Австрійско-руські патріотичні стихи. Собралъ Иванъ Глѣбовицкій, ч. 1. Накладомъ бук. ц. к. краєвои рады шкільнои. Чернівці, 1890. «Ся книжка має 112 сторін великої 8-и містить 50 стихів, імн народний і «Замѣтки», розуміє ся все, навіть поезії Федьковича, «исковеркане» московскою етімологією, то й вишло язичіе одобрене ц. к. австрійскою властію шкільною, в котрій від часу її заснованя не засидає ще ніодин знаток рускої мови, ба крім гр. к. представителя ніякий Русин взагалі.

Премія „Зорі“, кольорована картина представляюча кобзаря Остапа Вересня розіслана вже передплатникам буде безперечно гарною оздобою руских хат так убогих в рускі образи. Ново приступаючи передплатники ілюстр. часописи „Зорі“, що на цілий рік коштують лиш 6 зр., можуть ще одержати й премію.

О. П.

Думайте, читайте!

Переписка Редакції і Адміністрації.

Розпочинаючи 14. піврік нашого видавництва пригадуємо Вп. читателям ще раз зазначити, що були зазначені на адресах 12. числа й просимо о їх чим скорше вирівняти та й о відновленні передплати; бо годі довше ждати і правильно видавати часопис, котрої кожде число мусимо платити готовими грошми, що вельми скупо й пізно вливають.

Правдолюбиви в Б./С. Допиш Вашу співзвідаю, впрочім все те вже було раз в „Буковині“ друковано. Принаємо заслуги кожного, однак жадано: Русь для Русинів, чому вся старшина має бути чужа, коли може бути своя?

КОСИ з маркою „КОСАР“

з англійської срібно-сталі (Silver-Steel)

!!! розсилає виключний склад фабричний для Астро-Угорщини !!!

Л. МІНЦЕРА в Дрогобичі

(ГАЛИЧИНА.)

Ті коси відзначають ся легкістю, подвійним гарту, остротістю і суть майже не до зломаня. Одно покленнє вистає на довгий час. Навіть без попереднього клепаня надають ся до остреня. За одноразовим заправленнєм (остриєм каменем) косять до 120 кроків і найтвердішій трави гірські.

За доброту кожної коси приймає ся повну гаранцію.

Коси доставляє ся у формі краєній і в довготах довільних по цінах:

Довг. м. | 62 | 65 | 70 | 75 | 80 | 85 | 90 | цент.

Ц. за шт. | 1 | 1-05 | 1-10 | 1-20 | 1-30 | 1-40 | 1-50 | зр.

осетка 15 кр., бабка з клецем зр. 1-20.

Висилка скоро, лиш за готівку або посылплатою поштою або залізницею; фрахт від одної коси вносіть 2 до 3 кр.

При відборі що найменше 10 штук.

Численні посвідчення о доброті кіс долучає ся до пересилки.

Осторожно перед обманством!!!

Правдиві суть лиш коси з маркою „Косар“ вибитою на відворотній стороні пятаки і спроваджені просто від фірми.

Л. Мінцер в Дрогобичі (Галичина).

Господарі збираючи замовлення мають провізую.

Накладом редакції „Правди“, у Львові вийшли: 1) Пропаші повість Нечуя, ціна 15 кр., 2) Казка про правду та кривду П. Мирного ціна 10 кр., 3) Княгиня повість Т. Шевченка (переклад Перебенді) ціна 15 кр.

Два гарно виконані образки великої 8^о для окраси комнат: 1) Верещагіна: Тарас Шевченко в домовині, 2) Сластьона: Могила Т. Шевченка біля Канева в теперішньому виді. Ціна обох картин 70 кр. з пересилкою.

Видає і за редакцію відповідає: Сільвестер Дашкевич.

ТЕХНИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

виробу

штучних зубів

Е. КАМПЕЛЬМАХЕРА

находять ся

ПРИ УЛИЦІ БОЖНИЦІ Ч. 8.

(на подвір'ю, на ліво).

Руска Школа

часопис науково-педагогічна, виходить випусками в обсязі найменше 2-ох аркушів 4 рази на рік.

До тепер появило ся вже два випуски, разом 72 стор.

Передплата на 1-ий том вносіть 1 зр.

Поодинокі випуски продають ся, по 30 кр. в книгарні Пардінюго в Чернівцях і інст. Ставропільського у Львові. Руска Школа висилає ся лиш за гроші. Адреса: Др. Степ. Сміль-Стоцький, проф. універс. в Чернівцях.

Антоній Табакар і Гаїна,

В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.

Торговля коріння, вин і делікатесів.

Одинокий склад

і агентири для Буковини п. к. фабрики господарських машин Clayton-a і Schuttlerworth-a.

Склад товарів з хиньського срібла.

Серйозне напiмненє

УСІХ, ЩО НЕ МАЮТЬ ЩЕ ПОЛІЦИ.

що задля затягненнє позички або яко снадчання для родини (позаяк поліца то само що готові гроші), для задовження властителів домів і реальностей особливо придатне, позаяк на випадок наглої смерті остане родині через виплатенє забезпеченого капіталу незадовжена реальність; для новоженців важне яко безумовне закутанє подругів і дітей, в кінці до ужиття яко кавція або депо а спільникам яко взаїмне обезпеченє.

Поліца на забезпеченє життя є на кождий випадок найбезпечніша, найощадніша і найліпша вкладка, тому відповідніша як каса заощаджє.

Як і яким способом найліпше і найвигідніше набутти таку поліцу, на се дає устно і писемно тайно найбезпечнішу пораду даром:

Асекураційний надінспектор „Кляйн“ у Відні, II. Oberdonaustasse 59.

Що дня від 3—5 год. безплатна порада в справах гіпотечарного і личного кредиту.

З печатні Г. Чоппа.

„Буковина“ виходить що
другого Четверга.

Пренумерата

платна в Чернівцях
виносить:

на цілий рік 3 зр. — кр.
пів року 1 — 50 „
третину року 1 — „

Поодинокі числа по 15 кр.
в книгарні Г. Пардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10.

БУКОВИНА.

Часопись політична і наукова

ДЛЯ НАРОДУ РУСКОГО.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ знаходиться в Чернівцях (улиця Петровича, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. години вечером.

Оповідення і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

Руска народна школа в Чернівцях.

У вівторок, дня 2. (14.) липня с. р. предложив радний д. Исидор Винницький черновецькій раді громадській слідуючу петицію тов. «Руска Школа» в Чернівцях підписану всіма видійнішими Русинами черновецькими з прозьбою о чим скорше й прихильне рішене.

«Хвальна Радо громадска! — Увзглядаючи зовсім справедливо факт, що рідна мова є найважнішим, бо природним чинником образования, призначає артикул 19 (уступ 3) основного закону державного з дня 21. грудня 1867. р. (в. з. д. ч. 142), щоби в краях, в котрих жие кілька народностей, публичні школи були так уладжені, аби, не вживаючи примусу до вивчення другої краєвої мови, кождий із тих народностей дані були потрібні способи образования в своїй мові. Коли отся в інтересі правдивого культурного розвою кожного народу не оминема законна постанова для всіх шкільних заведень має своє значіне, яке знехтувати годі, то увзглядене й виконане єї конечне в школі народній, позаяк дитина, вступаючи до сеї школи, в порівняню до завдачі, яку їй ставляєсь, навіть свої рідної мови не знає достаточно. О скільки труднійшою стаєсь завдача ученика й учителя, наколи викладовим языком не є рідно мова дитини, але бесіда тільки дуже мало або й зовсім їй незнакома. Кілько муки має найталановитиший ученик і найліпший учитель та й то тільки послугуючись рідною мовою, які більші успіхи чим чисто механічні з такої утяжливой науки, кілько часу тиряєсь на таку ніяк не образуочу науку, се все представити завело-б нас задалеко. Ми ограничимось на то, щоб сконстатувати, що власне порушені найлучші обставини

дуже рідко лучаються. Противно є то незаперечимий факт, що діти необзнакомлені зовсім або тільки дуже рідко, дуже мало або недокладно з викладовим языком у вчителя, котрий не володіє їх мовою рідною достаточно, навчають ся ледво механічного читання і писання тратять літа не з свої вини, і причиняють родичам безхосенні великі видатки, а в кінци жде їх сумна будучність. Такі сумні випадки далеко частійші як передше вимінені щасливі злучаї, позаяк учителі дуже рідко володіють, всіма в місті уживаними численними мовами наколи знов нема в Чернівцях ні одної школи ба й класи, в котрій би не було школярів різних народностей.

Таке уряджене, що противить ся зазначеній на вступі законній постанові й причиняє Русинам матеріальну і моральну шкоду, мають і наші тутешні міські школи. Без взгляду на поважне число душ руских в Чернівцях, що виносить звиж 10.000, з котрих помимо несприяючих обставин майже 1000 дітей до народної школи вчащає, нема у нас доси ніодної школи з викладовим языком руским. Організаційний статут міських шкіл народних надає справді усім в нашім місті уживаним мовам, одже й рускій назву мови викладової, але єї вживають учителі, та й то тільки поодинокі лише яко средство наукове. О скільки черновецькі школи комунальні служать руским горожанам сего міста, то доказують найвиразнійше статистичні дані, виписаї з послідного (X.) справоздання ц. к. міського шкільного інспектора, після котрих число руских дітей виносить в першім році шкільнім 60% дітей німецьких, а в четвертім році шкільнім спадає вже лиш на 15%. З порівняня числа дітей першої класи в VII. справозданню черновецького інспектора шкільного з числом дітей четвертого року шкільного в X. справоз-

даню виходить, що з дітей німецьких поступило до 4-ї класи дві третини, а з руских ледво пята частина.

Із сказаного тут виходить досить ясно, що теперішній устрій черновецьких шкіл міських що-до мови викладової містить велику шкоду для руских дітей дотично їх душевного образования, а й в матеріяльнім взгляді.

Впрочім треба зважити, що недостатнє число дуже переповнених шкіл черновецьких вимагає конечно отвореня нових шкіл вже в найближшій будучности. Тому ходить властиво тільки о то, щоби школі, котра має бути отворена, надати характер школи з викладовим язиком руским. Тим би далось руским дітям можливість ліпшого образования на рідній мові і упрощено а тим то й злекшено й піднесено-б і в прочих школах міських науку, позаяк винято-б з усіх шкіл середмістя а й з многих, особливо ближших передміських більшу часть руских дітей.

Кладучи на підставі вичислених тут важких обставин, морального й матеріяльного добра руского народа, натиск на необхідно конечно виховане своїх дітей в рускій мові, підписані далекі від того, щоби заперечити практичну і инчу користь знання прочих краєвих мов а особливо німецького, противно вони желают, щоби їхнім дітям дана була спосібність, навчитись на підставі рідної мови, яко матери мов, і инчих язиків, особливо ж німецького.

Зваживши порушені тут причини дотикаючі життєві інтереси рускої нації, особливо-ж опираючись на у вступі наведені і трибуналом адміністраційним по мысли сєї прозьби вже інтерпретованої законної постанови, просять підписані :

»Хвальна рада громадська зволить ухвалити чим скорше засноване чотирокласової школи народної в Чернівцях з викладовою мовою рускою на кошт громадский.»

Отсе зміст петиції черновецьких Русинів о засноване рускої школи народної. Петиція буде трактована після реґуляміну, т. е. перше в дотичних секциях а опісля в повній раді. Не знаємо, як рішить рада міська сєю для Русинів прѣважну справу. На всякий спосіб надіють ся черновецькі Русини, що не прийде їм, як колись львівским, удаватись до висшої інстанції. Що жадане Русинів зовсім управлене і що черновецька рада громадська не може відтягнутись від обовязку отвореня народної школи рускої, се рішив трибунал адміністраційний. Крім управлення сего жаданя треба зважити й конечноть отвореня дальших шкіл, се виходить із сумної

обставини, що ледво половина дітей доси вчає до й так переповнених шкіл міських. Потребу заснованя дальших шкіл народних в Чернівцях узнали і компетентні власти шкільні, котрі й завізували уже раду громадську до заснованя двох нових шкіл народних. Від сего конечного обовязку не увільнить раду громадську й лихий стан міських фінансів, позаяк ніхто не силує єї поносити усі тягарі шкільні, ба воно було-б навіть в інтересі самих шкіл, коли-б перейшли на фонд краєвий. Надіємось прото, що бук. рада шкільна не занедбає інтересів тижко покривдженої половини людности черновецької, котра не має місця в школах міських або й умисно відтягаєсь від науки, а настоювати ме на чим скоршій отвореню нових шкіл і точнім виконанню примусу шкільного, а при рішеню викладової мови увзгляднить управлені жаданя черновецьких Русинів, наколи-б рада громадська не хотіла їх увзгляднити. Не знаємо, як задивляєсь на справу основаня рускої школи в Чернівцях проча не-руска людність міста; бо черновецькі їх органи-газети не висказали ся доси о сій справі, а тільки по просту записали єї. Ми з нашої сторони скажемо вже наперед, що евентуальність заложеня нових або перетвореня вже існуючих шкіл німецьких на такі школи, в котрих би молодіж прочих народностей міста училась на рідній мові, не може бути перепорою сповнення прозьби Русинів, противно признаємо се право і другим, ба навіть потребу, щоби се право переведено на ділі для добра кожної народности а тим то й цілого міста; бо тільки на рідній мові можлива правдива культура.

Подорож Русинів до Праги.

У п'ятницю, 5. (17.) с. м. виїхало зі Львова під проводом сьвітацкого товариства «Боли» 165 учасників (між ними 60 жінок) до Праги на чеську виставу. Про сю рамятну гостину подаємо з «Діла» отсі важкіші вісти.

»Від Славин взагалі нам Русинам доводилось заживати в історії нашої небогато щирої а тим менше тривалої взаїмности та любови. Приняті Чехами зараз на границі їх королівства з щиростію і отвертими раменами, ми тим більше і тим глибоше-змогли відчути то добро, яке могло би зродитись, наколи-б Славине змогли витворити в себе пожелану лучшою їх частию людей взаїмність и у всіх ділах та взаєминах з собою лиш нею правились. От така мысль мусила зродитись у кожного з учасників прогульки Русинів гал. і бук. до Праги на виставу чеську. Подумати над сєю мыслию

і витягнути з неї всякі вислідки, лишаю читателени, а сам бодай по коротко хочу Вам начеркнути, як нам їде ся в Прагу і з чим ми доси стрінулись.

Зі Львова до Живця залізницею державною їхали ми через ніч з 17. на 18 липня і в Живці станули о 3-ій годині з полудня 18. липня. Їхалось нам весело. На кожді стайці всідали нові учасники прогульки, всюди звеніла бодай кілька хвиль руска піснь, всюди слухано єї з повним занятєм. В Живці стрінулись ми з нашими рускими заточниками «на Мазурах» і ті провели нас аж на границю Шлеска. Яка була та стріча, всяке руске серце догадає ся. Они витали нас з слезою в очах, а ми заспівали в їх честь дві пісні: піснь невільників турецьких «Закувала та сива зазуля» и про «Красну зорю». При словах: «Гей як зачули турецькі султани» і т. д. — плач наших заточників, що раді би в «новий ері» полинути до своєї рідної землі, та як заспівано, що «султани ті», почувши плач невільників, «веліли ще гірше кувати кайдани», — то душа краялась на вид братів наших, що доси ще мусять каратись «на чужині», далеко від рідного слова і церкви своєї.

Дорога пійшла на Оберберґ, Прерову, Оломунець через красну Мораву на чеську границю і ми не задержались аж в самій Чехії, в Кралевім-градці.

З відси почав ся тріумфальний виїзд «Боїна» — і то дійсно тріумфальний — на землю св. Вячеслава. В Кралевім-градці, куди ми прибули о 7-ій годині рано 19. липня, повитали нас на двірці залізничім: рада повітова пардубицка, рада міска, товариство стрільців, жіноче товариство, «Соколи», Сворность», «Доброслав» (товариство студентске), біциклісти, товариство політичне місцеве, дамский віділ Ustřední Matice školské, і товариство господарске. На пероні здвиг народу, музика і безнастанні оклики: Na zdar! — на котрі ми одвічали грімким: «слава!» Музика місцева завела: «Гей Словане, еше наша словенска вец жіє». Промову держав староста (бурмістр) Градця кралевского. Він повитав братів Русинів на братній землі чеській і побажав нам щасливої гостини и доброго поведження між братним чеським народом. На сей повної щирости привіт відповів голова «Боїна», проф. Шухевич, що жажда — побачити плоди духової і матеріальної культури Чехів, а на менше ідея взаїмности славянської привели Русинів галицких на чеську землю. Дворець, доми, улиці були всюди декоровані чеськими флагами (червоно білими), зі всіх сторін підносилося заєдно грімке „Na zdar!“ Товариство господарске доставило нам 80 екіпажів і ми зараз з двірця виправились в окрестність Кралєвоґ-градця, памятного з війни 1866 року. Екіпажі постунали поволи через місто. З обох боків гнались біциклісти і держали конний. Перед кожною хатою пристроєною в хоругви стояли громадами люди и здоровили своїх гостей окликами.

В програмі прогульки в околицю Кралєвоґ-градця було передовсім звидіти село Стежери, власність

ґр. Гарраха. Ранна мрака уляглась и начала пречудна погода. При вступі до Стежер стояла тріумфальна брама украшена і рускими хоругвами, з написію в азиці рускім «Витайте нам!» біли неї громадска старшина, депутації з околиці, представителі кількох місцевих товариств, діти шкільні і множество народу святочно прибраного. По сердечнім привіті старостою місцевим вручено проф. Шухевичеві, яко голові «Боїна», пропамятне альбум з підписами всіх товариств місцевих.

Від брами тріумфальної звернулись ми на бік, щоб оглянути господарку, яку веде більший посідагель чеський. Тут повитав нас знов завідагель дібр ґр. Гарраха п. Шурек, і опровадив ціле товариство по обійстю. Господарка взірцева.

Потім оглянули ми 30-морґове господарство п. Червінки, «се льяка» (селянина) чеського. Хата мурована, широка, до окола обійстье з будинками. В коминаті сего малого господаря бачили ми на столі, при котрім він пише: історію чеського народу і книги рахункові. В куті стояла бібліотека. В кухні варено на обід мясо, бульбу з капустою і краєно макаран. У п. Червінки ест 3 бугаї робочі на стайни, 10 коров, 5 ялівков, 4 коней і 7 безріг. Тут приймаю всіх гостей чеськими колачиками з повидлами, сиром і маком. Газдиня інтелігентна і весела. У возівни стояв екіпаж і віз 6 метрів довгий, котрим господар бере з поля нараз 30 метричних сотнарів.

Жінки наші пійшли відтак до школи жіночого газдівства. З того, що там бачили, здасть справу одна з жінок наших. Ми не йшли в hofpodynsku školu, бо часу не було. Всюди при вході стояла шкільна дівтора, повбрана в народні строї. Молодіж тую повитав при брамі тріумфальній в Стежерах судья п. Ревакович, бажаючи їи, щоб росла і училась на славу свого народу. Професорка, панна Тарабівна, відповідаючи просила, щоб Русини задержали Чехів в любій і довгій памяті.

І костел мурований оглянули ми. Тут стрітив нас місцевий парох о. Еман. Меліхер сердечною річею, згадавши сумний рік 1866, котрий діткнув дуже і его село. Проф. Шухевич відповідаючи, замітив, що на тих полях потекло тогді богати й рускої крови. О. Секела (учасник прогульки) звернув ся також з річю до місцевого пароха і виразив радість, що духовенство чеське трудить ся так щиро для народу свого.

Відтак загостили ми до мужескої народної школи, одноповерхої. Тут привитав нас директор п. Алойс Стиблик. В класах бачили ми лад, добру вентиляцію і богато світла. По стінах висіли: план Праги нарисований учениками після уступу з читанки о Празі. Своє престольне місто мусить, видко, кожда дитина чеська добре знати з всіми фактами історичними, що до него вяжуть ся. Чехия, Морава, Шлеск були також нарисовані учениками. На сходах виділа напись „Po schodach chod'te žáci (діти) pomalu“, а на коридорах стояло: „Kdo se za svůj jazyk stydi, hoden

potupu (погорди) všech lidí", відтак: „Koho rozum ne vede, toho škoda navede“, „V práci a věděni (просьвіт) jest naše spasení"... На стінах клас виднів портрет чеської письменки (пемов нашої Марка Вовчка) Божени Немцовой, Она пише з етнографії (jak se bydlí [жиє] sedlákami) і для дітей.

Дальше оглянули ми «Беседу» (читальню місцеву), В першій комнаті гостились люди (була се неділя) в другій читали. На стіні подибали ми тут несподівано і портрет Тараса Шевченка, яко поета, що страдав за лучшу будучність простолюдина.

Розуміє ся, що всюди, на кождім кроці Русини були витані з всякими почестями, і з всею щирістю. Сторожа огнева конвоювала. З очей кожного можна було вичитати якусь надзвичайну сердечність, якусь радість невисказану. Я спитав одного з селян, длячого так світло і з такою надмірною сердечністю витають нас селяне стежерські. Він відповів мені, не надумуючись: «Так витаємо ми лише цїсаря і Вас, Русинів!»

Спитає може хто, як те стало ся, що просте село могло нам незнакомим виправити так торжественне прийняте? Відповідь лежить близько. Село се, хоч числить лише 99 нумерів, не має у себе жида, коршми, а має доброго, дбалого старосту (війта), щирих патріотів в учителях, і покровителя в графі Гарраха. А сам нарід шле дітей до школи, трудолюбний, ощадний і богобійний. Образ місцевости сеї подав я для того і вірнійше, що-б і наші люди зрозуміли, що добра воля і витревалість змогли-б і наш руский нарід двинути так високо, як високо стоять Стежери.

З Стежер поїхали ми еквіпажами тим самим ладом до Градка, де стоїть палата гр. Гарраха. Градек лежить на горбку, палата сама посеред просторого, красно удержаного парку і садів. Она збудована лише перед 30 літами старим Гаррахом. Будова і внутрішнє устроєне коштувало 3 міліони. Але ті гроші пішли виключно в руки чеських християн, бо всю роботу довершили лише чеські артисти і ремісники.

Про гостину Русинів в Градку, Неханичах і на Горці пише «Дьло»:

В палаті гр. Гарраха на Градку оглянули ми каплицю, збруївню, галерію портретів родинних, бібліотеку дуже цінну і прочі комнати на долині і на першій поверсі. По огляді замку наступила мала переступка в парку. Устами голови нашого подякували ми за хліб та сіль гр. Гаррахови телеграфічно а судья Тит Ревакович підніс тоаст на розвій культури у Славян і на красну взаємність між собою. Розуміє ся, що і тут звеніла широко руска піснь, переплігана імном чеським.

Г Градка поїхали ми до містечка Неханич, витані навіть по дорозі гортесками людей, що умісно тут зібрались на наш приїзд. З дороги видко вже широке боевище під Садовою, Проблюзом, Хлюмом

та Кравеви-градцем. Околиця представлялась майже рівниною, лише згадані місцевости розложились по незначних, пологих і подовгастих висшних валах. Тут і там ліс, впрочім управні поля. В Садові видніє здалека труба цукроварні, в Проблюзі сусіднім і в Хлюмі видніють вежі костелів. Тут стояло ліве крило армії австрійської, зложене з Сасів і головно полків руских. Тут ударив на них пруский генерал Герварт фон Бітенфельд, розбив Сасів, що займали висшу позицію в Проблюзі, а відтак ударив вже з легкістю на прочі відділи (отже і рускі), що стояли довкола низше положеної Садови.

В Неханичах стояла знов тріумфальна брама (Vytajte nam!), а при ній множество народу. Ми вїхали в ринок, супроводжені всюди окликами. Доми були удекоровані хоругвами, з вікон кидано на нас цвітами. Офіційне прип'яте відбулось на ринку перед театром містечка, що числить ледви над 200 мешканців. Музика завела: „Kde domov můj“, на естраду виступив староста міста п. Кароль Бок і знов на братній землі поздоровив братів Русинів; — відповів проф. Шухевич з подякою. В тій хвили явилась перед нами вся молодіжь шкільна місцева з учительками і депутцями красавиць Неханичских, всі всьоточно прибрані і з подарунками зінців і китиць. В сали театральній висаились ми в пронамятну книгу, зійшли відтак знов на долину і тут при світлх промовах, на котрі мені велено відповісти, вручено братів Русинів Раметнік, підписаний кільканадцятьма товариствами місцевими. Тут мусіла знов зазвеніти і руска піснь, котру розумієсь нагороджено не то френетичними оплесками і окликами, але формальним криком, викиханем капелюхів і малянем хусток: Зміст річч п. Неханика, що вручив нам Раметнік, був ось такий:

«Брати Русини! Ви приїхали на виставу нашу, яко брати Славяне і яко Русини. Яко таких витаємо Вас, як не витали доси ще ніколи, в нашім містечку. Знаємо, що Ваш нарід ставав завжди в обороні волі і рівноправности. Тим радше, тим сердечнійше витаємо Вас. По бою на Білій-горі ми унали. Але з під сільської стріхи виїшли нові борці за добро народу чеського і двинули его. Демократизм був нашим спасителем. Як вернете домів, то розкажіть братам Вашим, що нарід чеський поважає і любить братів своїх Русинів і ми вдячні Вашому народови, що як-раз в тій хвили вислав так достойних представителів своїх до нас, що-б власними очима подивились на плоди трудів наших. Томуж з повної груди кличемо Вам: Na zdar!»

Видійною тим словам була річч професора Вахнянина.

Тепер рушили ми всі походом на сусідню Горку, де був заходом рада міської приготавлений снільний обід. Соволи з пранором і множество депутатий з всеї околиці супроводили нас при гомоні музики. Знов закинено нас цвітами. Знов увесь ринок і улиці загре-

міли ческим Na zdar! В часі обіду на Горії служували гарні дівчата пристроєні в красні мов-би газдинські убрання. Се були доньки місцевих горожан, діти образовані і елегантні, з котрими наша молодіж гнеть навязала живий розговор, за що довелись їм і ленти і цвіти. Женицям нашим товаришили самі горожанки неханицькі. Всюду панували сердечність і веселість. Музика грала безперестанно. По обіді співав місцевий хор ческі пісні, на що «Боян» відповідав своєю піснею. Тут тоастовано на взаємність обох народів і на розвій Руси. Говорив чех Ращин, проф. Шухевич, а мені довелась львина часть, бо я мусів дякувати газдиням пиру з їх красними оченятами, білими ручками, солодкими словами і з їх щирою до нас душею, за що і мені довелась гонорова лента. Жінок наших увінчано навіть дубовим вінцем, з напсею з цвітів: «Здрастуйте!»

Похід рушив тепер повозами на сусідні села назад до Кралевого-градця. По дорозі знов овації всякого рода і оклики. За хвилику станули ми і зійшли на бік, що-б оглянути пам'ятник Жижки з Троцнова, що стоїть на тім місці, де герой гуситський таборував колись: „Na mistě tomto tabofil Jan Zizka roku 1423“. Пам'ятник сей поставили в 1885 р. «Соколи» неханицькі. Учасники прогульки побрали собі на спомин листки з дерев, що оточують пам'ятник сей.

Під вечер прибули ми в Кралевий-градець, прикрашений флягами, повитані знов окликами здвигу народу.

Н. В.

(Конець буде).

Що нового в світі?

Рада державна закінчила дня 16. л. ління свої наради, а дня 20. л. ління оповістив гр. Таффе в імені цесаря відложене ради державної. Найбільше часу перейшло в сій сесії над нарадами над бюджетом, котрий ухвалено після предложения правительства з деякими тільки додатковими резолюціями, котрі правительство обіцяло по можности узглядити. Інші внесення, які виленули підчас сєї сесії, передано дотичним комісіям під обрану. Слідуюча сесія відбуде ся, як доносять, в жовтня с. р., а вгрудні мають бути скликані на нараду красні сойми.

Із справ політичних важне передовсім відповлене тридержавного союзу меже Німеччини, Австріїв і Італіїв на дальних шість літ, а важним воно для того, що союз сей заключений в цілі удержання мира в Європі, а тим самим дає нам запоруку, що хоть бодай ще через тих шість літ не прийде в Європі до війни. Дальшов запорукою мира є ще й се, що і Англія зблизилась в останніх часах більше до тридержавного союзу так, що по противній стороні крім поменших держав лишилась тільки Росія і Фванція, котрі хоть-би

злучили ся разом не дорівнують ніяк своєю силою державам союзним.

Не без політичного значіння є также подорожи пануючих монархів, які відбули ся в останніх тижнях. І так відвідав наперед наш цесар англійську флоту на адрійскім морі, де підніс тоаст в честь англійської королевої и англійської флоти. Дальше відбув німецький цесар з женою подорож до Голандії, а потім до Англії, де его принимали дуже торжественно. Коли цесар Вільгельм II. прибув до Англії до порту Вікторія, привитали его там члени королівської родини. Князі були повбирані в мундури своїх пруских полків, а цесар Вільгельм в мундур адмірала англійського. В хвили, коли корабель «Гогенцолерн», на котрім знаходив ся цесар, причалив до берега, загреміли канони з усіх кораблів англійських. Товпи народу витали високих гостей. Відтак відбуло ся снідане, а підчас десятидневного побуту німецького цесаря в Англії відбули ся всілякі авдієнції, гостини, обіди, візити, балі, перегляди войск і т. п. — І італійський король мав нагоду загостити до англійської флоти. Коли іменно при кінці червня на лягунах венецких відбуло ся велике торжество з нагоди спускання нового італійського корабля «Сицилія» на море, і до Венеції прибули італійський король і королева, припила на се торжество также англійська ескадра, котра була в Полі. Англійські і італійські офіцери маринарки брали снільну участь в тім торжестві, король і королева італійські загостили на англійський корабель адміральський, де відбуло ся снідане, а потім дав король італійський обід в честь англійської маринарки. Підчас снідання, котре відбуло ся на англійскім кораблі, підніс італійський король тоаст в честь англійської королевої, англійського народу і англійської флоти.

І молодий сербський король Александер вибрав ся в дорогу, наперед до Росії, де его прийняли дуже величаво, а в повороті до дому має він розвідати также нашого цесаря в Ішлю.

Коли в кінці додамо, що і флота французка останніми днями гостила в Кронштаті і що офіцерів французких гощено в Росії дуже величаво, то мусимо прийти до заключення, що межи сегодніми державами а взгядно Росією, а Францією веде ся тепер якась тайна акція, котрої головна ціль нам на тепер невідома, але вплив її ся мабуть в недалекій будучности.

Дрібні вісти.

(Є. Е. Міністер фінансів Вакегем) звідував в понеділок черновецькі фабрики, біржу, пром. музей, різні будинки і залізницю.

(П. Президент краю) звідав повіті кимполунський і сулавський, де его принимано також з восторгом і великими парадами. З руских сіл сих повітів і з радонецького знаємо тільки, що в Селетині повитав п. прези-

дента парох о. Юрій Гнідий рускою промовою, на котру п. президент відповів по руски; також в Гаті в тамошній школі, що стоїть під управою уч. д. Григорія Якубовича, привітав школяр п. президента руским стихом, написаним нарочно управителем сеї школи. Про принятє в інших руских селах не знаємо нічо. Побачимо, чи в руских повітах представителі громад священники й учителі будуть вживати при повитаню голови краю рускої мови, як се робили усюди Волохи по волоски. Просимо zarazom о коротенькі вісти, хотьби на кореспонденційних картках, о гостині п. президента в поодиноких селах руских повітів. — 4. л. серпня виїжає ч. презедент в повіт вижницький а повернувши виїде до Кіцмана і в околицю.

(Президентом краєвого суду) в Чернівцях іменований загально дуже поважаний і люблений, бо славний із своїх незвичайних прикмет яко судія і чоловік, п. надсвітник і управитель суду карного Сидір Мартинович. Се іменованє прийняти усі народности, віросповіданя й стани однаково радо і щиро, бо на чолі бук. судівництва станув вельми світлий муж, твердий характер, чоловік і судія в найліпшій значіню сего слова. Тому, ба ще й задля підiori, яку зазнав від Ви. Добродія черновецький «Руский Народний Дім», вислав виділ сего товариства депутацію, зложену із заступника голови сов. і крил. о. Келестина Костецкого, посла Тимінського, надуч. Поповича і редактора Дашкевича, котра висказала п. президентови щирю радість і сердечні желаня Русинів. П. президент підніс насамперед велике значінє чоловіколюбивої інституції «Народний Дім», котру підпирати уважає обовязком кожного чоловіколюбця, до чого і він почувавсь. Далі дякував Русинам за щирю прихильність, котра его несказано урадувала й котрою він завсїгди дорожити ме. В кінци додав по руски, як і зачав був свою промову: «Дякую ще раз з щирого серця, з цілої душі». Ласкавість і щирість Ви. президента, щедрого добродія «Народного Дому» одушевила депутацію й остане напевно на все в незатертій пам'яті Русинів, повних щирого глибокого поважання для судії, що живе й трудить ся для людскости, в чім допоможи ему, Боже, добрим здоровем на многі літа!

(Вісти ляхні.) Посол проф. Др. Волян повернув з Відня тамтого тижня й обняв управу краєвого шпиталю. Начальник суду путилівського, Максим Михалюк обняв знов управу сего уряду. Проф. Єр. Пігуляк і Др. Стоцький виїхали на вакації, перший в гори косівські, другий до Рожнова. Усі бук. послы до ради державної вернули домів. — Два нові адвокати-Русини Др. Олесьницький і Др. Лонгін Озаркевич отворили канцелярії в Галичині. Шкода, що ніхто з адвокатів-Русинів не осяде в Чернівцях, а булоб-б із того велике добре для бук. Руси, людей і для него самого.

(Подорож Русинів до Праги) випала величаво. Чехи приймали Русинів, як нікого. Концерт «Бояна» в Празі удав ся славно. В честь Русинів дано театральне представленє, обіди і забави, овацій на кождім кроці, вінців і інших паяток дїстав кождий. У Відні устроїло тов. «Січ» вечєрок в честь гостей. Нанї наші всі вже мабуть дома. Честь їм і львівському «Боянови» за труд, що зазнайомили Чехів з рускою піснею, з руским народом! Чехам же щирє Спасибіг за сердечне принятє! — Описанє пам'ятної подорожи Русинів до Праги подаємо після «Дїла» на иншій містци, жаль тільки, що задля браку місця мусимо конєць відложити до слїдуючого числа.

(† Николай Ракочі) господарь у Валині, упокоїв ся дня 2. (14. лат.) Юлія с. р. в 29. році свого многохосезного житя. Покойний був тихий по ревний руский патріот, щирий спомогатель всіх руских видавництв і многозаслужений член тутешньої читальні, котров старанно через довгі літа опікував ся. Похорон відбув ся при многочисленнім здивізї народу дня 3. (15. лат.) Юлія с. р. Тлінні останки похоронили священники о. протоерей Гомівка, о. ексарх Федорович, о. Граматович, о. Семака і о. Шандро. Вічна му пам'ять!

(† Никола Колцуняк), примірний учитель народний в Явороні і надійний писатель упокоїв ся 14. с. м. по короткій недужі в самім цвітї житя. Вічна му пам'ять!

(Інспектори руских шкіл). д. Jancovschi, достойний наслідник д. Stefanovici-а винюване чим раз то більше волю післявших его румунизаторів, пересїдуючи поки що грозьбами учителя-Русина д. П. за те, що при послїдних, виборах став по сторонї кандидата-Русина, а відзначає Волоха В., котрий підтрубивши собі агітував в огірчаючий спосіб в день науки, хоть не був виборцем, за волоским кандидатом, де его подирав д. J. — Другий опіку руских шкіл, и р и х о д и т ь Мартинович, займає ся при інспекціях, як ми се від кільканацяти учителів довідались, лише агітацією супроти ненависних Українців, народної мови і фонетики, та інквізиціями в справі наших потаток про его освящену особу, котрих не може збити а з досади докупає учителям, підозріваючи то сего то того о авторстві. — І таким людям, пристрасним румунизаторам і обєднителям віддано долю руских шкіл!

(Бук. краєве товариство учительське) віддержало головні свої збори 22. і 23. с. м. в Боянах, на котрих явило ся до 100 учителів і кілька учительок, з тих було зо 60 членів, між ними кільканацять Русинів. З важийших ухвал сах зборів підносимо: 1.) просити раду шкільну краєву о виданє доповняючої читанки німецької (внесене видлу), о виданє нових читанок руских з річеними й лизиковими поправками та одностайною правописею (внесене надуч. Ом. Поповича) і ревізію волоских читанок (внесене уч. Піцула); 2.) просити сойм о заміну посад підучителів на учителів 3. класи; 3.) просити раду державну о зменшенє літ служби із 40 на 30; 4.) просити раду шкільну о введеє руских і волоских свідочів в народні школі; 5.) просити сойм о признание нагороди 40 зр. річно для управителів однокласових шкіл народних; 6.) старати ся о дїм для учителів; 7.) о заснованє висшого курсу для дївчат, та 8.) видавати по змозі орган товариства „Buk. rad. Blätter“ два рази на місяць. (При послїдній точї критикував надуч. Ом. Попович застарїлі ідеї про руску мову і правопись, які пронагусє ся газета і жадав зміни в постуновім зміслі й дїншій оборони прав учительських. (Оплезки і брала)! Дальше були відчити: а) надуч. Реуца про способи піднесеня шкільництва сїльського, (При сїм підісє резерент всі численні перепони, які стають в дорозї учителям. Сов. Існеску закидав учителям, що не прєготовляють ся до науки з відділами. Сему спротивив ся надуч. Попович складаючи головну вину на то, що діти не ходять правильно до школи й що н. пр. в рускій мові нема відповідних для посередної науки книжок. Надуч. Кружа застеріг учителів проти жаданя сов. Існескула, щоби учителі самі робили деякі направи, як мальованє таблиць і т. п. Інсп. Жянковский боронив школу вирав і уч. сем., будьто в ній участь достаточно мови волоскої і рускої, казав що учителі щадять дров, а діти мерзнуть, що записують бідних а увільняють богатих, що деякі

учителі не заслугоють і 200 зр. Проти сего виступив надуч. Попович, доводячи серед гучних одобрень, що краєні мови особливо руска в уч. семінарії дотично всіх предметів дуже занедбані, що холод в школах походить ще частійше з лихого будови і недостаточної дотації на онал, що не учителі, а місцеві ради шкільні звичайно увільняють дітей богачів, та що коли є деякі учителі, що не заслугоють і 200 зр., то за те не повинні бідувати здібні й совісні. Учителі-Волохи Васильович стар. і молод., нарікали на катихитів, та їм перемішав предсідатель. — Відчитів про задачу й користь історії педагогіки, «як плекати любов до правди в школі» і «як зробити з матерії наукової матерію виховуючу», вислухано майже без дебати. — До виділу вибрано на 12 членів: аж 7 Волохів, 4 Німців, а тільки одного-одніського Русина (Ом. Поповича). Із сего видно, якою «простою дорогою, не оглядаючись ні на ліво, ні на право», як сказав голова тов. сов. Ісупескул, хоче він вести се краєве тов. уч. і далі. Нарік відбудуть ся голов. збори в Чернівцях, Кимпонузі або Кіцмани.

(Шкільний будинок) в Кіцмани, під оком староства находити ся в стані лихшим найгіршої стайні. Вогкість, пілісь, гнилизна і смроди не до описання, як се сконстатував один лікар. Грунтовна репарация необходима, тимчасом наकाції минають дармо. Ми дікани на гостину п. президента в Кіцмани й єї наслідки в сім що-до шкіл крайне запущенім повіті.

(Добра чорнавіскі), що належали доси волоському баронові Петрінові закупили за 25,000 зл. дідич-Поляк Ляницкоронський. Sic transit boiarство волоске.

(На унію горлають) бук. архиправославні Волохи, коли вона руска, але Волоха-Уніята Pîpos а взяла собі за директора редакції «Gazet-и Bucovinei», ба й сам прав. митрополит і апологет Morariu відвідує ради «визученія истребленія Украинцовъ» католицкого ксьондза Ампросія Шанковского.

(В бук. урядах фінансових) усувають все більше урядників за різні провини; ба усуненого начальника уряду митового Коберского навіть арештовано, а усунений управитель уряду мит. в Байештах Банческул застрілив ся. Майже що-дня виходять наверх нові промахи і то грубі.

(Населенє Австрії) (Передплаті) вносять після послідного списку враз з німском: 23,895,624 душ 3 того припадає на Галичину 6,607,816, Чехи 5,843,250, Австрію долішню 2,661,854, Мораву 2,276,870, Сирію 1,282,708, Тироль 812,696, Австрію горішню 785,831, Буковину 646,591, Шлезк 605,649, Дальматію 526,426, Країну 498,958, Істрію 361,008, Каринтію 317,610, Горішню і Градіску 220,308, 220,308, Сольногород 173,510, Терст з округом 157,466 а Фріюль 116,073.

(Пам'ятник Найбав'єрови) здвигнено 25. м. м. — в Радівцях із складок почитателів поета при участі професорів і учеників радовецких, депутацій всіх прочих бук шкіл середніх і многих, що его знали й поважали.

(При посвященню угольного каменя) під нову школу в Добринівцях підписав «твердий» Русин о. Драбик руску грамоту фундаційну по німецки. Славно, Господине!

(З фундації Гірша) призначено для жидів на Буковині на слідуєчий шкільний рік 16 тисяч на засноване жидівської школи в Радівцях, на розширене жидівських шкіл в Чернівцях і Сучаві, на фреблівські огороди

в Чернівцях і Вижниці й на стіпендії для учеників ремісництва у всіх містах бук. Дальші видатки на культурні цілі жидівські ще будуть. Ось кілька зробив один чоловік, а чверть мільону бук. Русинів не може здобутись на одну хату. Сумно!

(Про непорядки в кіцманській громаді) появилась оногди допись в «Ділі», в котрій робить ся тяжкі закиди тамошньому начальникови Снятинчукови й раді громадській, що після волі з гори продали жидови кітліну вартости 500 зр. за 20 зр. Так негарно, панове газди!

(Науку латинської і грецької мови) знесено усе в середніх школах Франції. За то муть учитись більше живих мов, а класиків лат. и грецьких читати муть в добрих перекладах французких. Розумні Французи!

(Лікарів громадських) з річною платнею 400 зр. і инчими доходами пошукуют в серетскім повіті на 3 місця; термін до 10. лат. серпня. На жаль здогадались деякі лікарі-Русини за пізно старатись о посади, а тимчасом понапилихались лікарі-жиди, несвідомі рускої мови, на що люди дуже нарікають.

(Про стан засівів) на Буковині оголосило міністерство оногди досить задовольняє справозданє.

(Родичі учеників і учениць) найдуть добре й дешеве поміщенє, також враз із наукою, в домі учителів. Ближші відомости в нашій адміністрації.

Ціни збіжжя.

Від 16. н. ст. липня с. р. платили в Чернівцях за 100 кільограмів:

пшениці	10	зол.	14	кр.	—	гречки	7	зол.	85	кр.
жита	6	„	25	„	—	бараболі	1	„	70	„
ячменю	6	„	25	„	—	сіна	3	„	20	„
вівса	6	„	38	„	—	дрова (за 1 м ²)	3	„	50	„
кукурузи	5	„	46	„	—	мясо вол. (за 1 кгр.)	54	„		„

Учіте ся, брати мої!

Нові книжки.

(„Бібліотеки для молодіжи, селянъ и мѣщанъ“), котру розпорядженем з дня 12. с. м. ч. 1436 на підставі фахового реферату по раз шестий для бібліотек всіх бук. шкіл народних, середніх і фахових захвалила бук. п. к. краєва рада шкільна, вишлала власне книжочка 6. такого змісту: «Сонъ», (поезія Шевченка), «Блѣскавки и громъ», (статя К.), «Хто ся колыше, най ся колыше», (повістка Малини), «Былюхъ-капустяникъ», (статя Верхратского, з 2 образками), «Якъ циганъ пива напивъ ся», (сміховникъ Петра Голоти), а для діточок: «Добра доня», (повісточка О. П.), іграшки, загадки і розвязання загадок. — Ще продають ся всі повні roczniki з 1876.—1890. р. по 1 зр.

Думайте, читайте!

Переписка Редакції і Адміністрації.

Вп. Стефан Г... в Раранчу. Допись Ваша буде в слідуєчій числі.

До Вп. передплатників: Се число спіанилось через страйк складачів у друкарні.

Антоній Табакар і Гаїна,

В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.

Торговля коріня, вин і делікатесів.

Одинокий склад

і аґентури для Буковини п. к. фабрики го-
сподарских машин Clayton-a і Schuttleworth-a.

Склад товарів з хиньського срібла.

С. ЛЬЕРХЕНФЕЛЬД

поручає свою

РЕСТАВРАЦІЮ і КАВІАРНЮ

В ГОТЕЛЮ „Metropole“

(вперед готель „Kronprinz“)

ЧЕРНІВЦІ, УЛ. РАТУША Ч. 18.

Добірна кухня і найліпші напитки при
звичайних цінах.

КОСИ з маркою „КОСАР“

з англійської срібно-сталі (Silver-Steel)

!!! розсилає виключний склад фабричний для
Австро-Угорщини !!!

Л. МІНЦЕРА в Дрогобичи (ГАЛИЧИНА.)

Ті коси відзначають ся легкістю,
подвійним гартом, остротістю і
суть майже не до зломаня. Одно
поклонення вистає на довгий час. Навіть
без попереднього клепаня надають ся до
острення. За одноразових заправленях
(острих камінь) косять до 120 кроків
і найтвердіші трави гірські.

За доброту кожної коси приймає ся
повну гаранцію.

Коси доставляє ся у формі красиві і
в довготах довільних по цінах:

Довг. к.	62	65	70	75	80	85	90	пошт.
Ц. за шт.	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	1.40	1.50	зр.

осетка 15 кр., бабка з клепаєм зр. 1.20.

Висилка шкора, лиш за готівку або
посліплатою поштою або залізницею;
фрахт від одної коси вносить 2 до 3 кр.
При відборі що найменше 10 штук.

Численні посвідчення о доброті не
долучає ся до пересилки.

Осторожно перед обманством !!!

Правдиві суть лиш коси з маркою „Косар“ вибитою на від-
воротній стороні пятаки і справджені, просто від фірми.

Л. Мінцер в Дрогобичи (Галичина).

Господарі збираючі замовлення мають провізію.

ТЕХНИЧНЕ ЗАВЕДЕНЕ

виробу

штучних зубів

Е. КАМПЕЛЬМАХЕРА

находять ся

ПРИ УЛИЦІ БОЖНИЦІ Ч. 8.

(на подвір'ю, на ліво).

Серйозне напiмненє

УСІХ, ЩО НЕ МАЮТЬ ЩЕ ПОЛІЦИ,

що задля затиґнення позички або яко снадцання
для родини (позаяк поліца то само що готові
гроші), для задовжених властителів домів і ре-
альностей особливо придатне, позаяк на випадок
наглої смерті остане родині через виплаченє
забезпеченого капіталу незадовжена реальність;
для новоженців важне яко безумовне закутанє
подругів і дітей, в кінци до ужитя яко кавця
або депо а спілникам яко взаїмне обезпеченє.

Поліца на забезпеченє житя є на кождий
випадок найбезпечнійша, найощаднійша і най-
ліпша вкладка, тому відповіднійша як каса шаднича.

Як і яким способом найліпше і найвигіднійше
набути таку поліцу, на се дає усно і писемно
тайно найбезпечнійшу пораду даром:

Асекураційний надiнспектор „Кляйн“
у Відни, П. Oberdonaustrasse 59.

Що дня від 3—5 год безплатна порада в спра-
вах гіпотечарного і личного кредиту.

ІЛЮСТРОВАНІЙ

ЖИТЯ СВЯТЫХЪ

на кождий день въ роцѣ — 32 аркушѣ вел.
8-ки. Выдане дуже гарне. Повинно бы бути
въ хатѣ кождого Русина. Цѣна зъ пере-
сылкою безъ оправѣ 3 зр. 45 кр., а въ
сильной оправѣ 3 зр. 70 кр.

Для Читалень, мѣщанъ и
селянъ 2 зр. 50 кр.

Набути можѣ у о. Ев. Гузара въ Заваловѣ
и черезъ редакцію „Буковины“.

Чума горілчана.

Сужна історія для перестороги і науки бідних і богатих, ста-
рих і молодих, переносів і тверення руских читальникам при-
святъ ОМЕЛЯН ПОПОВИЧ.

Книжка ся має 80 сторіа і коштує 20 кр., поштою 25 кр.

Видає і за редакцію відповідає: Сільвестер Дашкевич.

З печатні Г. Чоппа.

„Буковина“ виходить що
другого Четверга.

Пренумерата

ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
ВНОСИТЬ:

на цілий рік 3 зр. — кр.
пів року 1 „ 50 „
третину року 1 „ — „

Поодинокі числа по 15 кр.
в книгарні Г. Пардінського
в Чернівцях; ринок ч. 10.

БУКОВИНА.

Часопись політична і наукова

ДЛЯ НАРОДУ РУСКОГО.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ знаходиться в Чернівцях (улиця Петровича, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене що-дня від 6.—8. години вечером.

Оповіщення і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

Буковинське шкільництво руске

в році 1890/91.

По раз семий беремо з кінцем шкільного року за перо, щоби записати поступ руского шкільництва на Буковині. На жаль і шкоду руского народу не можемо і сего разу записати нічого особливо відрядного, а мусимо сконстатувати, що руске шкільництво не знало й сего року ніякого значного поліпшення, а все остало, як бувало, хіба що прибули, як що року, 2—3 нові школи однокласові. Отсе і все. Накопи волоских шкіл розширено і в сім році значне число, то з руских не удостоїлась на ділі сеї ласки ані одна школа; ба навіть такі рускі школи, як в жидівськім Банилові й польсько-німецько-русских Вашківцях зістали розширені тільки на папери, а рускі школи в Гатні, Веренчанці, Оршівцях, Шипинці, Путилові і др., де є вже по дві класи, не сістемізовані і сего року як 2-класові, розумієсь на шкоду учителів-Русинів. Другі школи рускі переповнені від давна дітьми остають і на далі однокласовимі, хоть в далеко менших громадах волоских є вже давно 2- ба й 3-класові. Додаймо до сего ще й то, що справа управління рускої правописні й мови, що вже звиж 10 років стоїть на днешнім порядку, і сего року не зістала полагоджена, а замотана «еїмологія» й «язычіє» панує ще й доси в читанках шкіл народних; то справді й найревнійшому приятелеви народної просьвіти жаль стає кровавого гроша, що йде на такі в кождім, а кождім згляді безхосенні школи. І сего року видалось чи мало гроша на всякі курси; на образоване-ж в рускій мові, котрої завдяки «язычію», яке панувало в черновецькій семінарії учительській, не знає достаточного майже ні один з вихованців тої семінарії, на доповнене знання рускої мови не видано й крейцара. До всего

того лиха оставали рускі школи народні й сего року під надзором інспекторів, з котрих одні не знають ніраз рускої мови, як в серецькім і радовецькім, а другі попри вельми слабім знаню й то «язычію» відносять ся впрост ворожо до всего що руске, о чім ми нераз писали наводячи факта. Один вижницький інспектор ще старав ся справді щиро о піднесенє числа шкіл і учеників, та прибори шкільні. В кінці належить записати ще одну кривду заподіяну Русинам зі сторони бук. сойму, що не вибравши ні одного Русина до виділу краєвого, не допустив тим Русина і до бук. краєвої ради шкільної, а противно збільшив в ній число членів-Волохів аж на 5, котрі при кождій нагоді виступають проти Русинів. Так одже не приніс минувший шкільний рік бук. Русинам на поли народного шкільництва ніякого а ніякого поліпшення.

І що до середних та фахових шкіл не можемо записати сего року нічого доброго. Одиноке майже через двацять літ неусипно повторюване задумевне бажанє Русинів, щоби отворено руску гімназію, скінчило ся сего року простим предложенєм бук. краєвої ради шкільної, аби отворено рускі паралельки. І се предложене, що не кунтувало-б і крейцара, не здійснено. І сего року не вчено в радовецькій і сучавській гімназії рускої мови, і сего року баламучено рускі діти «язычієм» і т. п. в реальній і господарській школі черновецькій, і сего року не увзгляднено рускої мови при науці прочих предметів в уч. семінарії, ба навіть не змінено читанок.

Так само остало все при старім і на черновецькім университеті. На богословськім відділі учено всего тільки по волоски і дещо по німецьки, а по руски нічого. Навіть одинока наука рускої мови і літератури оставала заборонена і сего року навіть богословам-Русинам. А испитованє кандидатів на учителів шкіл

середних з рускої мови повірювано і сего року й обединителеви.

От такий сумний, пресумний і нічим а нічим невідрадний був стан руского шкільництва на Буковині і сего шкільного року! Без найменшого сліду прогомніли так умірковані й скромні желання послів-Русинів в бук. соймі і в радї державній. На все те дісталось Русинам тільки п р и р е ч е н е, що їх управнені і так довго не сповнені жаданя б у д у т ь увзгляднені. Побачимо! Недалека будучність покаже щирість сих нераз вже повторюваних приречень. Від наших послів однак надіємось, що в нічим не спустять з уваги найважнійшої для бук. Русинів справи шкільної.

Подорож Русинів до Праги.

(Дальше.)

Про гостину Русинів в Кралевім-градці по повероті з околиці пише п. Н. В. в «Дїлі»:

Кралевий Градець здобули Чехи зовсім для себе. Мені не лучилось бачити ні одної написи німецької над склепами, а коли я спитав, кілька жидів у місті, сказано мені, що на 20 тисяч мешканців ледви 8 родин. Жиди не мають тут наживи. Родин німецьких єсть на стільки, на скільки доставляє їх гарнізон, або деякі банки німців. Всіх учасників прогульки розміщено по домах приватних і про всіх печалились місцеві жителі.

Вечером о 8. годині (в неділю) відбув ся в честь нашу пир, який дала рада міста. Пир устроєно в просторій сали «Сокола». До столів засіло яких 250 осіб. В часі пиріу пригравала знов музика славянські пісні. Староста (бурмістр) Ладислав Поспішіль виіс першій тоаст. Він сказав:

«Гість в дім, Бог в дім. Сю пословицю маємо нині нагоду виконати в практиці. Ви приїхали побачити наші діла культурні. Спасибі-Вам, брати Русини, за те! Наше серце беть ся до милих нам гостей. Ми вдячні Вам за Вашу гостину до нас і я складаю Вам щирі подяку за неї в імени ради міста, доколичного горожанства і всіх місцевих товариств. Задержіть нас у своїй памяті, як і ми Вас задержимо! Оклик держави нашої гласить: *Viribus unitis*. Лучім ся проте до всякого доброго діла. А на прощане прийміть бажане, щоб і Ваш нарід довершив сего, чим ми нині вже радуємось. Кличу народови рускому: Многа лїта!»

Проф. Шухевичь відповів на се, дякуючи передовсім раді міста і пив в імени учасників на розвій міста і народу чеського.

Оклик: «Най живуть Русини!» не було вже кінця, а в очех всіх виступали сльози.

Потім забрав слово шеф «Соколів», п. Червоні.

«Ми» — мовив бесідник з жаром — «вдячні Вам за сю гостину, бо ми від Вас научились любити нарід свій. І ми хочемо, щоб на чеській землі був усюди чеський отець і чеська мати, щоб научили дітей своїй чеській язык знати. Ви можете гордитись Вашими патріотичними жінками, котрі повну участь беруть в Вашім народнім ділі і бодрять Вас. Я пью на їх здорově!»

Проф. Вахнянин пив на честь жінок чеських.

І знов по тій річї загремів ернетичний оклик: «*Na zdar Rusinum!*»

В понеділок (20. липня) відправили священники наші в готійській церкві св. Духа соборне номінальне богослужєне за полегших Русинів під Садовою. Простору церков залег нарід. Службу правили оо. Вітоштинський з Денисова, Секела і Величанський. Діконували оо. Софрон Левіцький і Ловатинський. Хором управляв п. Ост. Нижанківський. По службі відправлено панахиду. Яке вражєне — не потребує широко казати Латинське духовенство і всі присутні не могли надивуватись красі обряду і хорального співу.

З полудня виїхали Русини до Праги.

Про дорогу з Кралевоградця до Праги пише п. Н. В. в «Дїлі»:

З Кралевоградця виїхали ми до Праги дня 20. п. ст. липня о 1½ з полудня. Працано нас сердечно. Дами місцеві засинали нас цвітами і наклекували: До побачєня! Хустки і канелюхи мали у воздусі! Словам *Na zdar!* і *Ať žijí Če.hové!* не було кінця. Для нас резервовано знов окремі ваґони, на котрих виділи рускі написи «Львівський Воєн» — «Хор» — «Женщини». По дорозі бачили ми осіб Кульєтницьку гору. Посеред ровени видигнулась вона на 300 м., а на ній руїни замку, котрий в своїм часі розрушив Жижка. Ми вернули знов на Пардубачі. Ледви вїхали на перон, як почались нові овації. З Пардубич трєвала дорога 3 години. І диво! На яку стацию ми лише прибули, всюди, неначе на приїзд найвисшого гостя, стояв нарід здвигно зібраний, жєнщини попереду, всюди находили ми ентузіастичний привіт, — з домів, з ніль, з численних фабрик майно до нас хустниками і здоровлено сердечно. В Празї повитав нас хор чеський, в Старім Колинї численна депутация з прапором, в Колинї депутация з бесїдою в рускім языкї. В Колинї відповів я на привіт згадками про бої на тім місци з часів воєн Гуситских і Марії Тереси. Тут побіджено Фридриха II., тут в околиці єсть Кутна Гора. Чехи ханали жадно кожє слово. Жінки колинєнкі, між тими богато «lečín-ok», засинали нас цвітами і солодкими словами. З таким самим одушевленєм принимано нас в Печках, в Порічані, чеськім Броді і в Лібені перед Прагою. Навіть поїзди землєничі, що нас минєли, кликали нам грімке *Na zdar!* — котре ми віддавали рівно-ж грімким і сердечним:

слава! В самім Лібені єсть чимало фабрик. Тож тут виросли робітники, поставали рядами і витали нас інакше який царський поїзд. Навіть діти на поли знали вперед, хто біля них їде, і здоровили нас.

О, Чехи живий нарід і — що найголовніше — солідарний і карний! Чех уміє щиро любити того, хто достойний его любови. А нас можна було полюбити, бо ми не для якої пустої демонстрації, а лише з чистого чувства поважання для Чехів навістили їх.

О приїзді Русинів до Праги пишуть чеські дивітники *Narodní Listy* і *Hlas Naroda*.

В понеділок вечером о годині 6^{1/2} (поїзд спізнився о пів години) приїхали до Праги Русини з Галичини і Буковини. При дворці при улиці Гібернській зібрали ся великі маси народу повитати сердечно гостей. Перед дворцем стояло 16 повозів, а візники мали на лівім рамени шарфи з красками сино-жовтими. На пероні дожидали приїзду Русинів депутації. Поїзд, котрим приїхали Русини, складався з 11 вагонів, а 6 остатніх займали Русини. Коли поїзд вїздив на дворець, Чехи крикнули *Slava i Na zdar*, а рускі гості витали Чехів з вікон мужчини капелюхами, а менщини хусточками. По промовах сердечно витали ся мужчини, а жєнщини бувшого американського клубу під проводом пані Напрєткової повитали сердечно руских жєнщини, подавши кождій китичку з рож. За тую сердечність Русинки щиро дякували. Коли рускі жєнщини вийшли з перону і показали ся зібраній перед дворцем публіці чеській, залунало грімке *Slava i Na zdar*! Жєнщини сіли до 13 повозів, а в 3 дальших заняв місце провідник подорожи проф. Вол. Шухевич з відпоручниками академічного товариства *Slavia* і деякі другі гості. Прочі мужчини постановили іти з дворца парами. Дами їхали а мужчини ішли улицями Гібернською, Приковами і Овочною поміж густий шпалір народу, а всюди витано їх окликами *Slava i Na zdar*! Гостей порозвожено або відведено на мешканє.

О годині 10тій зібрали ся рускі гості, мужчини і жєнщини, в «Міщанській Бєсїді». Справознавець в *Hlas-i Naroda* каже, що сей вечер проведений серед милих гостей Русинів, вечер тихий, негучний, але сердечний і радістний, останесть у споминах Чехів одним з найкрасних вечєрів в «Міщанській Бєсїді». На вечер прибули між иншими Др. Влад. Рїгер, пос. Др. Браф, Войта Напрєтек, писатель Едв. Єлінек і багато молодших чеських писатєлів. Справознавець наводить свою розмову з нашою новелісткою панною Евгенією Ярошинською (з Брїдка на Буковині), з котрою познакомив его п. Франт. Ржегорж. Коли справознавець снітав панну Ярошинську, як їй подобалося в Чехії, она з жаром в очєх відповіла: «Я одушевлена привітом в околици Краєвого-градця і в Празі. Сердечно радуюсь, що зможу описати своїм землякам прекрасні трогаючі сцени, які ми серед Вас пережили, а котрі остануть ся для нас на завсїгди

найкрасшою памяткою. По дорозі бачила я багато могил серед плодородних ланів, полятих кровію чєскою в суміш з кровію других Славян. Се збудило в мені велику тугу, але я й пізнала, що воскресєне народу — то не байка. Нам в нашій землі багато гірше і сталося дуже добре, що ми сюди приїхали. Ми серед Вас пізнаємо і відчуваємо, що й ми, дасть Біг, діждемося Мєсїї, на котрого з палаючою надією чєкаємо, що й наш нарід діждеть ся свого воскресєня...» «Треба було — лише справознавець — «бачити, з яким сьвятим жарем руска патріотка се говорила, і як рускі молодці-соколи, слухаючи тої єї бєсїди, сердечно стискали їх руку.

Про оглядини вистави лише «Politik»:

Рускі гості, котрі позавчера приїхали до Праги і з котрих 84 замішало в школі ім. св. Франтішка, удали ся вчєра рано о 10. годині через Бєльведєр на площу вистави. За провідника служив їм п. Вокурка, член праского «Сокола» і властитель *Ustřední kavárna* в Празі. Перед годинною 11ою прийшли гості на площу вистави. Їх поява сильно зворушила публіку, котра зібралась була дуже численно на привітанє їх. Кількох Русинів і деякі Русинки мали на собі живописні малорускі і гуцульські стріи; одяг тої зробив велике вражєнє на присутніх. Публіка повитала руских гостей зараз при їх вході грімкими окликами, на котрі они відповідали окликами: *Ať žijí Čechové!* Коли втихомирило ся, повитав гостей п. Игнатій Ян слїдуючою промовою:

«Братний привіт Вам від комітету першої чєскої ювілейної вистави краєвої в Празі, в котрого имени я Вас, дорогі приятелі, ту найщиріше вітаю! Позвольте, що я Вам передовсім нашу щирю подяку зложу за таку далеку дорогу, яку Ви відбули, аби пересьвідчитись, що чєскі брати вчинили для урєдження і охорони доброї слави чєско-славянського народу (Славно! Славно!) Ми обходимо тут торжєственнє першій раз від часу, коли ми знов яко культурний нарід існуємо наше економічне, політичне і культурне відроджєнє. А щоби сю для нас як також і для Вас важну хвилю в гідний спосіб почтити, вибудували ми сю величаву будову, котра присвячена праці чєского народу. Від сеї хвилі перєстаємо бути проклятим, незнаним і упо-слїдженним народом, яким ми були до тепєр. Дякуємо Вам, дорогі брати і приятелі, що й Ви також порозуміли сю важну хвилю. Вітаючи-ж Вас на сій святій почві першого спільного підприємня цілого чєского народу, кличемо Вам: *Na zdar! Slava!* Многая літа! (Неумовкаючи оклики: *Slava! Na zdar Rusinum!*)

У відповідь на сєй привіт промовив проф. Вол. Шухевич (по чєски):

«Позвольте Впов. панове, заким переступимо гостинні пороги того місця, де Ви зложили докази високоті цивілізації, невтомимої праці над подвигненєм свого народу, де зложений труд і праця рук того на-

роду, — щоб я Вам на тім місці іменем »Львівського Бояна« подякував за Вашу ласкавість для нас, за Вашу сердечність, якої докази ми на кождім кроці, від коли стали на землі корони Вацлава, дізнаємо. Спасибіг Вам за те!

»Позвольте і нам сказати, з чим ми до Вас прибули. Ото, щоби зложити Вам докази нашого високого поважання для народу чеського. Ми, у всхідній частині Європи колись нарід найбільше культурний, — нарід, що пишався найдавнішою історією, — нарід, що творив для заходу мур против нападів бисурманів, нарід, що борючись за християнство, зілляв всі закутки своєї землі горячою своєю кров'ю, — нині, на жаль, живемо лишь спомином тих часів. А той спомин зібраний у нашій пісні, що ллється великою струєю по всіх усядах, де бе серце руске, де бе живчик рускої крові! Пісня та — се найдорожше, що наш нарід посідає і чим величається. В ній виспівали ми долю і недолю нашу, славу наших предків, завзяте нашого Козацтва, радість і тугу — словом, она відгомін нашого серця, она серце наше. Се наше серце привезли ми Вам в дарі! Прийміть его так щиро, як щиро ми его перед Вами розкриваємо. Те серце складає Вам такі бажання: Бути народом достойним Вашої героїчної традиції! Культурний труд Ваш вже нині виявляє ся силою в Європі. Розвій економічний Вашого народу дає нову поруку сили і значіння Вашого дає поруку, що Ви станете кріпким забором Славянства в австрійській монархії, що будете прикрасою Славянства! Най живе парід чеський! (Неумовкаючи гучні оклики: *Slavno Čechum!* а в відповідь рівно-ж гучні: *Ať žijí Rusini! Slava Rusinum!*)

Відтак гості під проводом панів И. Кшижака, И. Яна, Бондіого і Седлика, до котрих пізніше прилучив ся і п. Неквасіль, пішли оглянути виставу. Променада йшла коло ретроспективної вистави і »чеської халупи«, далше коло грядок рож, огорожу та правого крила промислової палати до долішньої частини вистави. Тут численне товариство оглянуло величезну голову цукру, виставу машин, потім »Паньскою улицею« перейшло до вистави господарської, а з відси по прилісний і рибний павільон до павільону г-р. Гарраха. Тим павільоном Русини дуже заінтересувались а се тому, бо в неділю були в его замку в Градку коло Неханіч і там то зазнали величавого прийняття. Пан граф, будучи тогді в Празі, прислав їм телеграфічно свій привіт в рускій і чеській мові: »Витаю Вас сердечно! Многая літа братям Русинам! Граф Гаррах.« Через те ім'я г-р. Гарраха стало між Русинами популярне і они оповідали з великим одушевленням і поважанням о любім чеськім маґнаті.

Хоч перші обзори вистави мали лише на цілі, щоби гості зорієнтувались на виставі, то таки Русини не дались відтягнути, що-б не відвідати насамперед павільону г-р. Гарраха. Оглянувши его, пішли всі до центральної палати. Тут тая інтересна група устала на широких сходах, аби знято з неї фотографію.

Відтак увійшли до центральної палати. Проф. Кличка заграє на орґанах руску народну пісню: »Не ходи Грцію, на вечерницю«. Урадувані пристанули Русини, а як пісня скінчилась, оплескували, і єї повторено. Тимчасом устались в колесо члени »Бояна«, і як тільки орґани перестали грати, відспівали ту саму пісню так, що публика, яка нагромадилась за той час в центральній палаті, загреміла оплесками.

З центральної палати удались гості до реставрації Пецоляда на обід. По обіді розділились на поодинокі групи, щоби докладно оглянути виставу. Потім около 9тої години вечером зібрались перед реставрацією Пецоляда і удались разом перед фонтану. Там засіли в музичнім павільоні Тисячі зрітелів стояли тісно коло себе перед долішнім басеном і витали Русинів ентузіастичними окликами. Коли фонтану зачала бити, загреміли від Русинів оклики: »Славно, славно Чехам!« При кожній комбінації красок фонтану розлігались ті оклики, а їм у відповідь: „*Ať žijí Rusini!*“ Ентузіазм не дасть ся описати. А коли гра фонтану перестала, всі заспівали: *Kde domov můj?* а потім *Bývali Čechové*. В піднесенім настрою вертали описля всі до міста. По дорозі співали: *Hej Slovane!* — а школярі, що вертали з вистави, співали свої школярські пісні і так мішались між собою звуки, поки всі не розпращались.

»В четвер о 8ій годині рано удались Русини в почесній відвідини до панства Напрстків, основателів промислового музею, великих приятелів Русинів, котрі в своїм музею зібрали також відділ нашого руского промислу домашнього. Проф. Шухевич, вручаючи їм. Напрсткам 18те число »Зорѣ«, де містять ся портрети пп. Напрстків, гарно опрацьоване в шовкову окладню з плоскорізьбою Шкрибляковою, промовив до них (по чеськи):

»Промисл домашний, котрий що раз більше хилисть ся до упадку, знаходить особлино у народів славянських жертволюбних людей, що усиленно старають ся не лише скоронити всі его позістанки, але й підвинути его. Наш руский домашний промисл і етнографічні позістанки хоронить в Галичині своєю жертволюбністю, глибоким знавством і превеликим замишляванем г-р. Володимир Діхунський. По нім дайшов той наш промисл захист в Чехії — в особах Ваших, Внов. Панство! Тожь позвольте нам при нагоді нашого побуту в Празі подякувати Вам за се і зложити Вам отсим гостинцем (»Зорею«) доказ нашого високого поважання.«

В п'ятницю була торжественна служба Бога після чеського обряду в Костелі святого Кирила і Методія.

Про торжественне представлення зь концертом „Бояна“ в театрі чеськім пише *Národní*.

Торжественне представлено в чеськім театрі на честь Русинів стало ся дуже величавою маніфестацією горячої симпатії між обома народами.

Вже до 6-ої години згромадились перед театром численні товпи публіки і сердечно здоровили приїжджаючих гостей руских. Небавом театр заповнив ся добірним товариством. Гості рускі заняли льожи на партері і на першій поверсі і звертали на себе увагу публіки особливо тим, що многі справді незвичайно гарні дами і панове явили ся в живописнім строю народнім. Явилось на представлене також чи-мало гостей польських і сербських. Проча публіка прийшла в одягах святочних, пані в пишних туалетах. Заступлені були всі верстви нашої дистингованої публіки. Серед публіки чеської бачили ми д-ра Ладислава Рігера, деяких послів соймових, між ними д-ра Брафа і Седлика, інтенданта народного театру д-ра Ержабка директора театру Шуберта, представників ексективного комітету вистави, ради міста Праги, збору громадської старшини, професорів з обох високих шкіл і шкіл середніх, лікарів, урядників, представників журналістики і кругів писательських та артистичних, багато представників кругів купецких і промислових і др. Серед публіки зананував з самого початку настрій святочний. По торжественній увертурі виголосив п. Слюков пролог (proslav), написаний Авг. Еуг. Мужиком, а потім наступила «антеоза ювілейної вистави королівства чеського». Всі ті нумери гучно оплескано.

Однакож головну цікавість будив концерт руского «Бояна». Кождий нумер був іддичений гучними оплесками і окликами: Slava Rusinum! Slava Bojanu! Вже при появі «Бояна» на сцену залищав цілий театр оплесками а оплескі ті перемінли ся в справдішну «ренетичну бурю», коли по першій н-рі «Quodlibet з народних українських пісень» Лисенка викликаний хор «Бояна» заспівав «Ja jsem Slovan, duši i tělem». По першій нумері роздано всім членам «Бояна» при безнастанних викликах публіки лаврові вінці з червоно-білими лентами і написами; крім того народний театр жертвував «Боянови» великий пишниця лальмовий вінець, Панна Вахнянинівна дістала красну китицю з рож. П-а Вахнянинівна акомпанювала на фортеп'яні). Самі-ж члени «Бояна» почтили свого дірігента (sbornístra) проф. Н. Вахнянина, подавши ему булавку дірігентську (taktovku) украшену сріблом та чеськими граватками і з емблемою «Бояна» (закуплену проф. Шухевичом на виставі п. Франція). Всі нумери концерту були супроводжені безупинними оплесками, а при кінці перейшли вже в справдішну бурю. З перших рядів партеру роздався оклик: „Slava slovan-ským našim hostum!“ — а в цілій театрі крик Slava гомонів без кінця.

По концерті «Бояна» наступив довший перестанок а потім відіграно все свіжу Бьодкову комічну оперу в 1 акті V studni з знаменитою обсадою: Головні ролі грали: панна Весела, пані Клянова-Ран-знерова, панови Геш і Веселі. Гру їх гучно опле-

скапо. Наконець представлено балет „Експельзіор“. Коли ціле представлене скінчило ся, знов уся публіка вибухла окликом Slava Rusinum! Рівний привіт ждав руских гостей і перед театром, де численна публіка дожидала виходу їх з театру. Опісля всі гості удали ся на забаву до „Міщанської Бесіди“, дану в честь Русинів і Сербів разом.

Забаву в „Міщанській Бесіді“ ввечером по концерті „Бояна“ так описують Hlas Naroda і Narodni Listy:

„На честь Сербів і Русинів „Міщанська Бесіда“ устроїла пишну вечірню забаву. Огород „Бесіди“ ілюміновано так, що ін тоне в світлі. На коронах дерев позавішувано густо лямпіони, а світло тих лямпіонів і канделябрів дало садові вигляд немов пишної молочної дороги. На верхах дерев повівають позатикані хоругви (також рускі синьо-жовті). Вхід на „Бесіду“ також украшений хоругвами. Перед оркестрадою в огороді заімпровізовано пальмові гаїок а кріз его буйну зелень ярли ся різнобарвні світла лямпіонів розвішених при оркестрадї. На вечер приготовлено гостям правдивий пир музикальний. П. І. Шустер уложив для своєї канелі програму дуже добірну з композицій Сметани, Дворжака, Шебора, Малата, Новачка, Шустра і інших. Особливо подобались польки і марші уложені з народних чеських пісень. Крім музики продукував ся квартет „Кітара“, дальше „Jednota spěvackých spolkův československých“ і „Hlahol“. Вже о 6-ій годині почали сходитись гості до огорода „Бесіди“. Насамперед прибуло досить Сербів — пані і панове в народних строях — за ними прибули деякі Поляки і багато чеських гостей. Огород заповнив ся, тільки Русинів ще хибє, они в театрі. По представленю театральнім надїзять повозами і Русини — з вінцями. Привитано їх гучними окликами: Slava i Živili! Квартет „Кітара“ відспівав на привіт їх „имн славянський“. Русини віддячили грімкими оплесками. З приїздом Русинів радість і одушевлене досягло вершка. Привитавшись посполу, Русини засїли до столів щедро умаєних цвітами; другі гості оглядають добути „Бояном“ в театрі лаври-вінці. Особливу увагу звертають на себе рускі жєнщини в народних строях з білими вінками на голові. Славянська родина — пишуть Narodni Listy — уже в купі. Атмосфера пересичена радістю і теплом сердечним. Серце говорить тиху а прецінь звучну і гулящу свою мову. Народи з різних сторін землі славянської (Чехи, Русини, Сербі і Поляки), а порозуміваємо ся кождий своєю мовою: не чути і слова „международної славянської бесіди“ — німеччини... Співачи Hlahol-a проспівали хором „Slovan všude bratry má“ — хор „Jednoty spěvackých spolkův“ співає „Milená ma vlasti (вітчино)“, „Ja jsem Slovan“ і др. Сербі, що сидїли при столах в самій середині огорода, при звуках свого „кола“ кинулись — звістно горячий нарід

— до танцю. Столи на заваді, тож спінать до салі і там гуляють; публика з огорода спішить за ними, приглядаєсь танцєви, оплескує. Молодїж руска знов сьпіває свої пісні „Ще не вмерла Україна“, „Не ходи Грицю на вечерниці“... Всюди повно руху, сьвітла, тонів і словянського тепла. Так гостить Славяне між собою.

Дописи „Буковини“.

3 Раранча. (Читальня.) Всечестний Пане Редактор! Прошу помістити і мою допись про нашу „Читальню“ в своїй а разом і нашій любій „Буковині“. — Не завсїгда я доношу за нашу „Читальню“, тільки десь-колись, бодай хоть в рік або в два; бо знаєте все мені на думцї слова Шевченка: „Спати на волі й слїду не кинуть ніякого — однаково чи жив — чи загинув.“ Наша „Читальня“, як знаєте, від р. 1880того, майже перша в Буковині, але що-ж, коли з неї жадної користи не було, правда було щось і користи; бо багато ми де-чого пожиточного научились, багато межи нами, що научили ся без жадної школи читати, а є й кільканацять чесних господарів тверезих, котрі ніколи пекольніцї-сивухи не пють, а навіть і до свої хати не беруть, як єсть яка потреба. А то все завдячуємо черновецким Русинам честним панам Тиміньскому, Поповичу і иншим просьвітителям, як також пану п. к. судїєви Реваковичови, що колись то були судцем в садагурскім повіті, а тепер проживають п. к. повітовим судїєю в Підбужі в Галичині. Той то пан нас дуже багато разів до просьвіти і на добро направили підчас великої бурі на нашу „Читальню“, за що їм тут за всіх сердечну подяку складаю перед цїлим Божим сьвітом. Честь їм і слава!

Честні господарі-Селяне, котрі читаєте нашу милу „Буковину“, не слухайте ворожих нам „часописей“, котрі ворожо відказують на згаданих черновецких Русинів і на инших просьвітелїв також Русинів, бо то все неправда, бо за одиначать чи далі за дванацять років бим учув хоть одно слово неправди від черновецких Русинів, а то не чув, лиш чисту сьвиту правду. І за щож на них відказувати? за їх добру раду? Чи може за науку? Чи може за „Читальні“, що по селах кождому кажуть закладати і трудяться коло тих „Читалень“? Чи може за то, що нас обдаровують пожиточними книжками? Сором і ганьба таким, котрі би за добру науку ворожо відносили ся! Хиба лиш такі люди можуть щось за правду не любити, як тоті, котрі не знають читати і писати, а другі, ніби розумнійші, та тих, що нічого не знають, баламутять і набивають їм дурниці в голову. Але котрі знають читати, ті можуть легко пізнати, що правда, а що брехня; хиба що не хотять! А по другім хиба лиш шкаралупини можуть гніватися ся, такі, як їх малюють в часописи „Зеркалі“, що виберуть ся із свого села, а зайдуть в

далекі краї — хоть-би і в Америку — і запрячуть ся гей в шкаралупку, та з відтам учать людей, а в своїм селі не хотять наочно учити нарід. Таких здає ся мені нема що і слухати, а лиш добрих та чесних Русинів. Черновецкі Русини моглиб ще много доброго зділати, і то далеко більше, як до тепер, алеж, панове господарі, підперайте їх, а не слухайте баламутів, що кдають на них каменем за їх труд і жертви около свого рідного народу! Прошу, панове читателі, послухайте дальше про нашу змарїлу та мучинну віт ворогів „Читальню“, бо по правді вона мучена, по першім від ворогів чужих, котрі душать Русинів, а по другім від нас сїлих. Алеж наша руска приповідка каже: „Засьвітить сонце і в наше віконце“ — так ся стало і з нашій „Читальні“. Аж тепер ми знаєм, як ся „Читальня“ провадить, а за то насамперед складаємо ї щирого серця перед цїлим сьвітом сердечну подяку нашому священникови о. Омел. Боярському за то, що справили нашу „Читальню“ на добру дорогу. До сего року ми бувало зїдемо ся там, перечеитаємо щось доброго, поговорим і розсходим ся, а тепер, від коли о. Боярский у нас, то цїлком переназначило ся, ось як, прошу послухати: В недїлю чи в сьвято рано до церкви, пополудню до церкви на «вечірнию», по вчірні ідемо впрост до читальні, а в читальні лежать книжка протоколярна і хто що читає або оповїдає чи може сьпіває, то все кождого разу записує, а то аби кождий, хто прийде до читальні, міг видїти, що ми робим. О. Б. навчили нас і много пісень руских, та самих, котрі черновецкі Русини сьпівають в «Рускій Бесїді» на вечерах. Так то ми за Божов помічю дістали доброго провідника. Ще хочу тут згадати, що у нас за проводом о. Б. відбули ся вже два вечера, першій „вечерок“ відбувся в понедїлок сьвітлого воскресїня, а другий в понедїлок святої Тройци по зелених сьтах; отже вже від 1. Марта сего року, коли були збори, відбули ся два „вечерки“. Першій „вечерок“ ми опроводили самі, бо о. Б. слабували, а другий „вечерок“ вже з о. Боярским і сталоєь воно от як: В понедїлок св. Тройци пополудню о 4. годині зїйшло ся до читальні поперх 70 членів і там дещо доброго читали, а від вечер о 8. год. привитали о. Б. всіх членів, і висказали в красній промові бувалицину Русинів ще з давєдавна аж до теперїшних часів, до панованя Франца Йосифа I. і вповїли нам також про конституцію, і як ми Русини з конституцїєю обходили ся, що межи нами мало хто розуміє конституційне право, що ми Русини маємо право однакоє з другими народами, що маємо завдячити нашому монарсі, по чім за проводом о. Б. засьпівав хор монарсі „Многая літа“. Дальше йшов сьлів дітей „Піснь хлібороба“. Потім деклямацію „Величайте Бога“ виголосив хлопець Федько Гудзоватї Ст. Дальше деклямував хлопець Николай Дутка стих „Мова рідна“, а хлопець Федір Гудзоватї Ст. „Учіте ся“ Т. Шевченка, Николай Дутка Лірію „Тугу за родиною“. Хор сьпівав „Ми в луг підєм всі з косама“, потім наступила деклямація Т. Шевченка, що виголосив

Стефан Гудзоватий, дальше сьнів дітей „Мова рідна“, сьнів хору „Щастя нам Боже“. Дальше декламував Лія Дутка 1-т. „Незавидуй багатому“. Відтак хор „Мир вам братя“ і „Ще не вмерла Україна“ та козацький марш „Засвітали козаченки“ і много інших пісень, потім розійшлись. Як би то всі „Читальні“ мали такого народолюбця як наш о. Воляський, то всі „Читальні“ стояли би дуже добре, як наша Раранецька. За що най буде нашому о. В. честь і слава! Най живуть много літ!

За всіх раранецьких читальників
Стефан Гудзоватий.

Буковинські товариства рускі.

Читальня в Кіцмани не може прийти до ладу через румунизатора Гомівку, що баламутить людей, аби не тримали газети рускі, а звязані з румунизаторами московофільські.

Нова Читальня отворена минувшій неділі, 9. с. м. в Карачеві над Черемошом.

Дрібні вісти.

(Про подорож п. президента) в кіцманьскім повіті навишемо в слідуємій числі. — П. президент виїде 20. с. м. за відпускою до Країни і поверне в перших днях вересня.

(Товариству „Боян“ і другим Русинам), коли прибули з Праги до Відня, дав був комітетом „Січевий“ комерс в їх честь. Комерс випав величаво; а коли звістний московофіль Дудкевичь старав ся викликати галабурду — віднято ему слово і „Букавіна“ винеслась як непішша з комерсу.

(Справи шкільні.) Краєва рада шкільна ухвалила на засіданню з дня 29. липня с. р. отворити 1-кл. школи в Слатіорі, Кичері і Витилівці, та розширити рускі школи в Гатні, Мілешівцях, Топорівцях і Оршівцях на 2-кл., а волоску в Дорні на 4-кл. мужеску і 3-кл. дівочу, а дівочу в Садагуріна 4-кл. — Вчерновецькій с. м. учительській силують питомців-Русинів учитись волоского сьніву церковного, славянського не уділясь зовсім. На якій се підставі? питаємо і жадаємо зміни сеї отендидно румунизаторської установи d. Isopescul-a і его cantora Соє-я. — Новий волоский буквар предложила краєва рада шкільна міністерству до апробати на предложене того самого члена-румунизатора, що оногди інтригував з успіхом проти нового букваря руского ще більше конечного, одобренного єдиного компетентними знатоками. Таке то дієсь у нас. — Дітей обовязаних до науки шкільної списано в Чернівцях при послідній конскрипції 7443 (3772 хлопців а 3671 дівчат.) З тих не ходило до ніякої школи 3087, а то 1966 в самім середмістю, розумієсь головню християнських. Оттак то дбає головне місто, де є університет, о народну просвіту! — Православна (!) школа реальна в Чернівцях числила в минувшім році 366 учеників, а то 154 жидів, 158 кат., а тільки 37 православних; Німців було 229, Поляків 84, Волохів 25, а Русинів 17; решта інші. Ось чию просвіту піддержує прав. рел. фонд, що для прав. Русинів не має на нічо гроша.

(Синоди церковні.) Бук. прав. синод має зібратись в Чернівцях 30. л. вересня с. р. Вибори вже розписані й відбудуть ся в громадах сільських і торгових 29. л. серпня, в містах 31. л. серпня, для патронів приватних 2. л. вересня, а для священничих округів 4. л. вересня с. р. — І гр. - кат. синод має небавом зібратись у Львові. Ходять слухи, не знаємо на скільки правдиві, що в сїм синоді має поступити на перед латинизация уніятської церкви. Коли є що на сїм правди, то сей церковний синод заповідає нову благодать Русинам. Та й не дивно; бо „на похиле дерево і кози скачуть“.

(„Дванацятка“), хор добірних сьпіваків руских під управою звістного даровитого композитора улюблених пісень „З окрушків“, „Гуляли“, „До ластівки“ і др. Остапа Никанківського задумує в часі від 10.—15. л. вересня с. р. на своїй артистичній прогульці прибути з концертом і до Черновцеь Звертаємо на сю милу гостину вже тепер увагу бук. Русинів.

(Р. Ф. Кайндльови), добре звістному авторови кількох етногр. студій о Русинах, поручило віленське антропологічне тов. оброблене матеріялу про Русинів, зібраного майором Гімлем. П. Кайндль збирав і сего року в наших горах матеріял до своєї праці про Гуцулів, що небавом виїде. О здібностях сего молодого етнографа свідчить і те, що музей народовідців в Липську іменував его своїм заступником для Буковини.

(Про руску школу народну і гімназію) в Чернівцях зововорив доси тільки орґан Гершко Чона „Бук. Рундшав“ що свої симпатії і антипатії стосує після гімешету своєї друкарні. П. Гершко одже висказав ся проти одної і другої школи, а аргументи у него по просту жидівські, а то: сих шкіл, каже п. Гершко не треба, бо 1. на науку рускої мови доста 2 години, 2. у гімназії мало Русинів, 3. Єдина конкуренція (для жидів) можлива в німецькій мові. Чиж не ясне се як шабасівка? Ми віримо, що одному ніби німецькому а властиво жидівському пролетариятові, котрий живе лиш з темноти нашого народу, страшно управлене жадає Русинів о рускі школи, тому і не будемо розбирати Гершкових виводів, котрі на щасте поділяють тільки гімешетелеси з жидівської улиці і хиба ще зжидовілі германізатори, котрі сить ще, що повернуть ще колись „tempi passati“ їх виключного панювання і національного насильства в Австрії.

(Денунциацию) замість простого спростованя помістив „Gazeta Bucovinei“ в ч. 27., де пише що сї редактор д. Піпош не є уніят а православний. Ми на підставі наших інформацій написали, що д. Піпош уніят, яких майже половина між румунськими патріотами на Венґерщині; а коли д. Піпош тих відпекує ся, то ми се беремо до відомости. Дальше каже „G. B.“, що Русини бажать оснувати осібну державу й тим оправдує спілку румунизатора Мораря з московофільом Шанковским. Не будемо брати Русинів в оборону проти денунциаций „G. B.“, бо шкода і заходу.

Впрочім не дивно нам з д. Піпоша; бо коли-б він був зайшов скорше на Буковину, то був би довідав ся, що не Русинів-Українців, а табір Мораря (бл п. „Arborosy“) і табір Шанковского (Ольга Грабар і тов.) підозрівано і оскаржено о головну зраду. Отже спілка Мораря і Шанковский як найменше покликана і спосібна до „патріотичного акту“, а орґан Волохів, вже найменше повинен би займатись такими підлими денунциациями

Думайте, читайте!

Нові книжки.

„Руско-їсторично-ї Бібліотеки“, цінного видавництва Олександра Барвіньського вийшов вже т. XIII. менно: „Гетьмановане Івана Виговського і Юрія Хмельницького“. Сторін 224 великої 8ки. Ціна 1 зл. 60 кр. Всі доси видані томи можна дістати за 12 зл. і на рати. Адреса: Проф. Ол. Барвіньський у Львові, ул. свв. Миколая 13, II.

„Просвіта“, обдарувала своїх членів знов 3 гарними книжочками (вже 7. в сім році) а то „Лікарь Ісаак“, справдішня подія, оповіла Загірня, „З життя хліборобів“, Івана з Івановець і „Образы страстей Ісуса Христа“ (з образками) написав Василь Чернецький. Члени „Просвіти“ платять лиш 1 лева на цілий рік і дістають 12 книжочок кількадесяти аркушів друку.

Учітеся, брати мої!

Переписка Редакції і Адміністрації.

Вп. О. Я. К. в К. „Фотографії“ і „Бесіди“ будуть надруковані вже в слідуючій числі. Сердечне спасибі! Просимо, не забувати на нас і на далі.

До Вп. Читателів наших. І се чичло спізнило ся з вини друкарні, ми постаралися, щоб таке більше не лучалося, а поки що просимо нам вибачити.

ТЕХНИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

виробу

штучних зубів

Е. КАМПЕЛЬМАХЕРА

находить ся

ПРИ УЛИЦІ БОЖНИЦІ Ч. 8.

(на подвір'ю, на ліво).

Вже вийшла з друку перша повна популярна

ІСТОРІЯ РУСИ

уложена після найновіших жерель проф. Олександром Барвіньським з 40 ілюстраціями і 2-ма жапани історичними в 18 аркушах друку. Ціна лиш 50 кр.; в красній оправі 72 кр. — Члени товариства „Просвіта“ дістають даром неоправну а за доданням 22 кр. оправну.

Дістати можна в тов. „Просвіта“ ул. Орженська ч. 27 і по всіх книгарнях Галичини і Буковини.

ПОЛОТНА КРАЄВІ

чисто лянні, від найтонших до грубих ґатунків на сорочки, ногавиці, простирала, сінники і т. п., надто ручники, хусточки, обруси, серветки і т. д. поручає

ІВАН ДЛУГОШ,

виріб полотен

в КОРЧИНІ, через КРОСНО, ч. д. 299.

Цінники з пробками висилає за дармо і оплачено.

С. ЛЬЕРХЕНФЕЛЬД

поручає свою

РЕСТАВРАЦІЮ і КАВ'ЯРНЮ

в готелю „Metropole“

(передше готель „Kronprinz“)

ЧЕРНІВЦІ, УЛ. РАТУША Ч. 18.

Добірна кухня і найліпші напитки при звичайних цінах.

Великі і гарні портрети бл. и.

ОЛЕКСАНДРА ОГОНОВСКОГО

по 1 зл., а ще красші по 2 зл. можна дістати через адміністрацію „Буковини“.

РУСКО-НІМЕЦКИЙ СЛОВАР

Желехівського в 2 великих томах продає

„ПРОСВІТА“

за 6 зр. (передше 12 зл.), а німецько-руський СЛОВАР Партицького в 1 томі по 1 зл. (передше 3 зр.)

Антоній Табакар і Гаїна,

В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.

Торговля коріня, вин і делікатесів.

Одинокий склад

і аґентура для Буковини ц. к. фабрики господарських машин Clayton-a і Schuttleworth-a.

Склад товарів з хиньського срібла.

Видає і за редакцію відповідає: Сільвестер Дашкевич.

З печатні Г. Чоппа.

БУКОВИНА.

Часопись політична і наукова

ДЛЯ НАРОДУ РУСКОГО.

„Буковина“ виходить що
другого Четверга.

Пренумерата

ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
вноситься:

на цілий рік 3 ар. — кр.
„пів року 1 „ 50 „
„третину року 1 „ — „

Поодинокі числа по 15 кр.
в книгарні Г. Пардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ знаходиться в Чернівцях (улиця Петровича, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6. — 8. години вечером.

Оповідення і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

В справі виборів

до бук. прав. синоду церковного
одержали ми слідуючу відозву, котру поміщаємо незмінено, крім правопису.

„До п. т. Виборців

світського і монашеского клира і до виборців православних мірян, управлених вибрати до конгресу православної церкви на Буковині.

На підставі найвищого розпорядження Его Величества з дня 19. Юлія 1891 зівстав скликаний провізоричний конгрес правос. архидієцезії Буковини на день 18/30 Септембра т. р.

Задача, котрою церковний конгрес займатися буде, може лиш та бути, щоби статут ухвалений перед 10 роками на засіданню конститутивного конгресу з дня 27. Юлія (8. Авг.) 1882 р. по часті змінити, або зовсім переробити; і так віримо, що зможеться точно предписати круг діяльності сего конгресу.

Тому може круг діяльності лиш такі справи обнимати, котрі ся тичать нашої святої і православної церкви. Розуміє ся, що кожда инша діяльність з гори виключена єсть. Хоть ся задача здає ся бути малою і обмеженою, то все таки має она велике значення, бо уже через саме скликання правос. конгресу наміряє ся до дійсности привести право церковне, загарантоване уголовними законами, то єсть управління до адміністрування внутрішніх інституцій в спосіб автономічний; а іменно має сей скликаний конгрес радити над інституціями внутрішніми православної церкви на Буковині, також узглядняти і рішати над змаганнями и желаниями духовного і міського стану.

Одушевлені сим послаництвом зібрало ся много священників и благочестних християн нашої дієцезії на дню 2/14. Августа с. р.

в Чернівцях, щоби ся над вибором до сего конгресу церковного порозуміти, і опреділили ниже підписаним, щоби іменували кандидатів, котрі би ся мали вибрати ако делегати, або члени будучого правосл. церковного конгресу, скликаного на день 18/30. Септемврія т. р.

Тому на підставі сего оприділення узнав виборчий священнический комітет за добре, щоби практикований принцип з сторони священників при виборі до конституційного конгресу з року 1882 задержати, а то, щоби в протоєрействах, в котрих по двох депутатів має ся вибирати, один був місцевий протоєрей, або який инший душпастир того повіту, а друге місце, щоби заняв инший священник з головного міста. Сей принцип показав ся тому користним, бо попри практичних душпастерів також знаходиться будуть такі члени, котрі в справах автономії і конгресу спосібними єуть.

Узглядняючи повисший принцип для теперішніх виборів, поручаємо вам слідуючих П. Т. панів і то:

А. Яко священнических депутатів із:

- I. тіла виборчого (Монастир Путна, Сучавиця і Драгомірна) архимандрита митрофора і генерального викарія О. Аркадія Чуперковича і архимандрита О. Іларіона Филиповина.
- II. тіла виборчого (совітники консисторіяльні і члени катедрального клира) архимандрита і совітника консист. О. Мирона Калинескула.
- III. тіла виборчого (члени професорского тіла теологічного факультету, душпастирі черновецькі, начальники духовної семінарії, професори і катехити середніх і чотири-класових шкіл) протоєрея ставрофора О. Евзевія Поповича.

IV. тіла виборчого (мірський клир з поодиноких протоєрейств) і то в протоєрействі:

1. Чернівці: архипрезвитера митрофора і совітника консисторського О. Д-ра Іоана Цуркана і протопрезвитера і пароха з Чагра О. Артемія Бераря.
2. Серет: архипрезвитера ставрофора і пароха з Теребляча О. Димитвія Селеського.
3. Сучава: протопрезвитера і пароха з Ілішешт О. Николая Бачинського і протопрезвитера і університетського професора О. Константина Поповича.
4. Радівці: архипрезвитера ставрофора і пароха з Радовець О. Іоана Мандрилу і протопрезвитера і університетського професора О. Д-ра Еміліяна Воюцького.
5. Віків: архипрезвитера катедрального і референта консисторського О. Георгія рицаря де Реуса-Мирза і протопрезвитера і пароха вижного Вікова О. Димитрія Ончула.
6. Сторожинці: протопрезвитера ставрофора і університетського професора О. Исидора рицаря де Ончула і протопрезвитера і пароха з Банилова над Серетом О. Іоахима Патраша.
7. Гумора: протопрезвитера і пароха з Капукодрулуй О. Михаила Іліуца.
8. Кимполунг: протопрезвитера і пароха з Фундул-Молдовей О. Димитрія Цуркана.
9. Кіцмань: протопрезвитера і пароха з Кіцманя О. Іоана Гомівку і протопрезвитера і пароха з Оршівців О. Исидора Мартиновича.
10. Дністер: протопрезвитера ставрофора і консисторського совітника О. Дионизія рицаря де Бежана протопрезвитера і пароха з Борівців О. Гавріла Калинчука.
11. Черемош: архипрезвитера ставрофора і пароха з Бергомету над Серетом О. Григорія Прокоповича і архимандрита і професора університету О. Володимира Репту.
12. Путилів: протопрезвитера і пароха з Ростік О. Григорія Кантеміра.

Б. Яко депутатів світських.

I. із округу виборчого:

1. Чернівці: посла соймового п. Барона Николая Мустьяцу.

2. Серет: п. к. професора реальної школи п. Константина Стефановича.
3. Сучава: посла соймового і до ради державної п. Янка Дупула.
4. Кимполунг: п. к. секретаря судового п. Василя Мораря.
5. Радівці: посла соймового і п. к. совітника правительственного п. Ореста Реннея де Гершені.
6. Сторожинці: посла соймового п. Георгія рицаря де Флондора.
7. Станівці: п. к. совітника суду краєвого п. Ераста Чеховського.
8. Вижниця: п. к. контролора уряду податкового п. Николая Влада де Вердеша.
9. Кіцмань: посла соймового і п. к. професора реальної школи п. Єрофтея Пігуляка.
10. Заставна: посла соймового і п. к. надкомісаря фінансового п. Івана Тиминського.

II. із округу міського:

1. Чернівці: адвоката п. Михайла Пітея.
2. Серет: п. к. професора університету п. Іоана Збіру.
3. Радівці: п. к. ад'юнкта судового п. Еміліяна Ісопескула.
4. Сучава: п. к. прокуратора державного п. Леона рицаря де Гояна.
5. Кимполунг: міщанина п. Василя Кочинського.

Чернівці, 9./21. Августа 1891.

Комітет виборчий:

Др. Янко рицар де Зотта, дідич і депутат краєвий.

Мирон Калинеску, архимандрит.

Иларіон Филипович, архимандрит.

Григорій Прокопович, протопрезвитер.

Георгій рицар де Реус-Мирза, архипрезвитер катедрали.

Д-р Еміліян Воюцький, професор університету.

Исидор Мартинович, протопрезвитер.

Нестор Воробкевич, ексарх.

Константин Збіра, парох.

Георгій Гостюк, парох.

Барон Ніко Мустица, дідич і депутат краєвий.

Модест рицар де Грігорча, дідич.

Ераст Чеховський, п. к. совітник суду краєвого.

Артемій Чунтуляк, старший управитель пошт.

Іоан Тиміньський, п. к. надкомисар фінансовий.

Николай Влад де Вердеш, дідич.

Стефан Стефурак, професор.

Андрей Флоча, господар.

Стефан Тудан, господар.“

Дописи „Буковини“.

Гостина п. президента ґр. Пачого по краю.

З Кіцмана. Як звісно, об'їздив президент Буковини ґр. Паче край і загостив дня 5. н. ст. серпня в тій цілі до Кіцмана. Хотів Кіцмань на сю візиту від давна лагодив ся — бо вже від давна робили штахети коло будиноків фонду релігійного, штрували дорогу і т. п., але все-таки якось гей би несподівано прийшла телеграфічно вістка, що того а того дня приїздить п. президент, бо всі якось бігали у вівторок і понеділок мов поварені по місті, щось усе було ще не готове до приїзду, котрий був заповіджений на середу. Але кінець-кінцем прибрав ся Кіцмань в святочний стрій, виставлено дві брами тріумфальні, одну коло уряду громадского, а другу коло суду, повикладано хоругви і т. д.

Зароїло ся по улицях від цікавих, котрі хотіли побачити заступника цісарского. Зароїв ся і майдан коло громадского уряду, бо в середу і торг в Кіцмани. О 10. годині рано почули всі з сторони від Чернівців тупіт коней, дальше пробрали ся з густого туману пороку хлопці бандеристи, а за ними в колясках п. президент з своєю дружиною. По дорозі вступив п. президент до уніятської церкви, а з відтам поїхав дальше до міста. При брамі тріумфальній коло уряду громадского привитав его в імені громади Кіцмана начальник п. Снятинчук, оточений радними, промовою і хлібом-солею. Промова п. Снятинчука мала зробити фурори, бо була — по німецьки! Але судьба инакше захотіла, бо замість щоби п. Снятинчук через ню вславив ся, він страшно посрамив ся. Почавши промову до президента по німецьки, забув п. Снятинчук щось при п'ятім слові свій лизик та й став, а президент, хочаки его з сеї прикрої ситуації вивести, сказав до него: »Декую Вам! Декую Вам!« — по руски. Но п. Снятинчук не перестав і почав дальше шваркотіти, а скоро знов став, вже мусів кінець промови своєї відчитати.

Дальші точки програми прийняті п. президента були вже без жадних інтермедій. П. президент вступив по дорозі до церкви православної і до латинської, а вступивши до староства, приймав представителів усіх властей. Опісля оглядав школи, жіночу і мужеску, суд і пошту. В школі мужескій застав ґр. Паче крайні непорядки, датуючі ся з режиму п. Боровича, бувшого провізоричного управителя школи, котрий то пан під оком інспектора о. Мартиновича, протоєрея з Оршів-

ців, шкільництво в Кіцмани довів був до крайности. Побачивши будинок шкільний в найнужденішій стані, мав президент крикнути: »скандал!« Президент мав отже добру нагоду переконати ся, що щось е *faul* — в школах повіту кіцманьского.

А до п. Снятинчука, впрочім дуже честного і розумного чоловіка, звертаємо ся з одною приміткою, а іменно, щоби так дуже руского слова не встидав ся, та й не бояв ся, бо по що то було по німецьки говорити до президента, і себе та й цілу громаду компромітувати? Не лучше би то було кілька щирих слів сказати по руски та й добре, ніж промову на чужім язичі забути? Але Ви, пане начальниче, вже й заробили на то, щоби Вас п. президент завстидав, бо то слово »декую«, що він Вам сказав, коли Ви зтяли ся, — оно було то саме, що наші люди кажуть: »коли не пиріг, то не пирожи ся«.

Із Кліводина. І наша громада мала щасте привитати у себе милого гостя, Вд. п. президента краю в день 6. лат. серпня. На дорозі межі церквою а школою виставлено у нас тріумфальні ворота, украшені нашим учителем п. Архіном дуже хорошо. Вже о 7. годині рано заповнила ся площа, що єсть коло церкви і школи, множеством сьвяточно прибраного люду. На границі давидівській очікувала повертаючого із Ставчан п. президента бандерия з самих добірних їздців, резервистів драґонів і уланів з двома хоружими на чолі. Серед невгаваючих окликів »Гура« і »Віват« (чому не »Слава« або »Многая літа«? Ред.) вїхав п. президент в село й опинив ся з старостою п. Захаром і своїм секретарем п. Патаком на містці, де по обох боках дороги установлена була старшина церковна з сьвічками, а дівчата з образами. По повитаню зі сторони учителя і по представленю старшини громадської, витали п. президента селяни словами: »Гаразд з приходом!« Вд. гість удав ся потім до школи. При вході зволив прийняти з рук доньок учителя 2 гарні китиці рож. Оглядаючи маленьку комнату шкільну, вистарчаючу хіба на 35—40 дітей, здивував ся п. президент немало, почувши, що в сій комнаті учить ся 132 дітей в 3—4 відділах. А коли почув, що кождий відділ побирає науку по 3—4 півдні на тиждень, замітив, що з такої науки не може бути ніякого хісна. Вписавши своє імя до літописи шкільної, опустив п. президент школу й удав ся до церкви, де его стрітив місцевий парох о. Менґа з євангелієм і хрестом в руках. Достойний гість уцілував хрест і вислухав рускої промови пароха, в котрій висказано радість з іменованя й гостини нового президента. Бесідник виїс Монархови а опісля й президентови трикrotnie »Многая літа«, що й відсьпівано. Подякувавши за завірене лояльности й прийняте вступив п. президент до церкви, де відсьпівано доксологію і їмн народний. Оглянувши церков і звідавшись децю про ню, вернув ся достойний гість до екіпажі, де повитав

его ще кагал з торою, по чім серед невмовкаючих окликів народу удав ся в дальшу дорогу.

Федір Берник,
начальник.

3 Вікна. На всоїй подорожі обїздив пан президент гр. Паче і наддїстрийські околиці. В четвер 6. серпня прибув коло семої години вечером до Вікна. Тут була устроєна дуже гарна тріумфальна брама з руским і німецьким написом. Множество народу витало пана президента, котрий в супроводі бандерії з Вікна і Брідка заїхав перед тріумфальну браму. Коло церкви усталив ся наш пан-отець Петрашко з церковними хоругвами і повитав пана президента іменем громади, подаючи ему руским звичаєм хлїб-сіль. Се повитанє зробило на п. президента дуже миле вражінє. Пан Ярошинський, учитель з Брідка, витав пана президента рускою мовою, виражаючи щирю привязаність пограничан до пануючої династії. По привітаню вступив п. президент до нашої церкви, де правилась доксологія. Тут привітав его о. Галин з Брідка рускою промовою. О. Петрашко хотїв відат заманіфестувати ся яко оден одинокий Волох, (хотїй з роду Русин) і почав молитви по румунськи відправляти. Румунізатори не пропускають на то жадної нагоди. Впрочім добре, що і пан президент міг сам перекопати ся, що і тут над Дністром румунізація в церкві не устає.

Пан президент заночував у барона Вільдбургґа, а на другий день виїхав в супроводі бандерії з Брідка до пограничних сіл Онута і Чорного Потока. Вігїсть лишив у всіх дуже милу споминку.

Треба зазначити, що коло прилотовань на прийняте п. президента заслужив ся найбільше пан Грамський наш почмайстер, він старав ся, щоби все як найкрасше зладити.

Очевидець.

Із Карапчева. (Отворене читальні). По довгих заходах і немалих криводах сповнило ся на конєць 9. л. серпня с. р. щирє бажанє жителїв дуже підунавшого Карапчева: отворено читальня, котра дасть Бог, буде початком лїпшої будучности сего великого а дуже збіднілого села. Заходом молодого господаря п. Юрія Кейвана і его товаришів пп. господарїв Евгєнія Курки, Назара Івончєскула, Володимира Марїянчуґа, Василя Петращука і др., та при помочи «Рускої Бєсїди» в Чернівцях, що дала статуту і потрібну пораду прийшло, се многоважнє дїло до skutку. З признанєм належить піднести ще й то, що краєвє правительство потвердило статуту дуже скоро, а пан староста Табора похвалив намір членів-основателїв і позволив, щоби отворене відбуло ся в шкільнім будинку. Перед отворєнем відправили оо. Боднарєскул з Виланча, Купчанко з Карапчева, Яворовский з Ябло-

ниці і Масїкевич з Вашківців соборну службу божу, котру зведичили своїм гарним співом славні школярї з Паньської Долини під управою о. Олександра Манастирського на відміну з добре вправлєними учениками карапчєвського учителя д. Цуркановича. По богослужєнню заповнили Читальники і гостї простору комнату шкільну. По малій перекусцї мав о. Боднарєскул до зібраних промову захочуючи їх до тверезости. Потім розпочались головні збори Читальні. О. Купчанко отворив в імени основателїв засїданє прєкладаючи відпоручника черповецької «Рускої Бєсїди» д. Омєлія Поповича на прєсїдателя зборів, на що зібранї радо згодились. Д. Попович заняв місце прєсїдателя, привітав збори і обяснив в довгій живій промові цїль і користь Читальні, закінчаючи свою бєсїду, прийату зборами з одушевлєнем, трикратним «слава» в чєсть Монарха. Збори відсїпвали з зачалом іми народни. По обяснєнню головних §§ статуту приступлено до вибору видїлу, до котрого увійшли одиноголосно: О. Михайло Купчанко уч. Цурканович Кость і ч. господарї Юрій Кейван, Евгєній Курка, Назар Івончєскул Василїв, Володимир Марїянчук Николаїв і дяк Василь Петращук.

По виборї забрав слово о. Ом. Манастирський і завізав членів до ревної дїяльности в Читальні, бо сияча Читальня не принєсе хїсна. Бєсїдник отворив заразом складку, жертвуючи від себе 2 зр. За его прикладом пішли і гостї: оо. Боднарєскул і Масїкевич, та учитель Ом. Попович, Кейван і Лунуленко докинувши по 1 зр., а син о. Боднарєскула дарував Читальні 8 книжочок житєнєси св. Івана Сучавського.

О. Купчанко подякував в імени Читальників гостям і дателям. Д. Данчул, учитель і голова Читальні з Волоки пожелав в імени волїдких Читальників карапчєвській Читальні доброго розвою і многих лїт, що ї відсїпвано.

О. Масїкевич підїє в довгій промові заслуги д. Омєлія Поповича около прєсїдати руского народа на Буковинї й завізав присутних відсїпвати ему щирє «многая лїта», що ї стало ся.

Д. Попович дакуючи за чєсть, завірав збора о щирїй прихильности і неусиннім і безкористнім стараню черповецьких руских товаришїв о добро руского народа, зазначаючи що усьнїх сего труду зависить головнио від ревного співудїлу церкви, школи й самого народа, до чого присутних сьвященників, учителїв і хлїборобів завізває.

О. Купчанко навязує до слїз передбєсїдника й виражаєсь з похвалою о народолїбній дїяльности місцевого учителя д. Цуркановича, на що д. Цурканович відповїдає такою-ж признательностїю для о. Купчанка.

Прєсїдатель Попович зазначає з радостїю згоду церкви і школи, яка виходить із слїв обох передбєсїдникїв, а й третого чинника, себто народа репрезєнтованого через читальникїв-господарїв, що віщує

каранцівській Читальні добру будучність, котрій і вносить щире «многолітє», відсипіване зборами з одушевлєнем, чим закінчено збори.

По засіданю засіли гості до столів, суто заможених подругами Читальників. При гарнім співі славних школяриків о. Манастирського, що витиснув не одну слезу радості, та при піснях мужеского квартету, який злучайно зібрався, при промовах в честь поодиноких гостей, особливо д. Поповича, котрому крім личних бесідників і школярик-співак з Панської-Долини висказав подяку молодіжці рускої, за его ревну і щире дбалість о ню, забавлялись усі як найприємнійше аж у ніч. В кінці належить піднести безкорисний труд оо. духовних, що прибули до Карачева й потрудилися немало і зrekli ся доходу в своїх парохіях і в Карачеві жертвували і предложену їм нагороду в користь Читальні. Не можу не зспінути ще й про дуже гарний і справді торжественний спосіб, в який о. Масієвич з Чашківців співав службу божу своїм сильним, чистим, вправним і обемистим голосом.

В кінці додати-б, що виділ каранцівської Читальні вибрав головою: д. Юрія Кейвана, его заступником д. Назара Івончєскула, писарем учителя д. Костя Цуркановича, скарбником д. Евг. Курку а бібліотекарем д. Василя Петращука. Читальню вписано в члени «Рускої Бєсїди» в Чернівцях і «Просвіти» у Львові, і замовлено для неї «Вуковину», «Батьківщину» і «Добрый Радю».

При ревности голови і прочих виділових можна надїятись, що каранцівська Читальня, що вже тепер числить до 120 членів, стане розсадником добра громадського, що дай Боже!

Гість.

Дрібні вісти.

(62. день уродин Є. В. Цісаря) празновано в цілій монархії як правдиве свята народне, яким воно є від давна. В Чернівцях надало празникови зромадження войска, що прибуло на маневри, особливого блиску. По торжественних богослужєнях в усіх церквах, костелах і божницях, а й польній войсковій, відслужєній на толоді при звуках музики, вистрілах з карабінів і громі гармат, принимав президент краю желаня різних депутатів.

(Президент краю) надав руску стипєндію правничови й членови «Союза» Антонієви Білінкевичови.

(Епископом станиславівським) іменованій Вл. о. Юліян Куїловський, дотеперішній суфраган в Перемишлі.

(† Іван Наумович.) славний обєдинитель умер 5. (17.) с. м. наглою смертю в Новоросійську над Чорним морем на 65. році свого схибленого житя. Наумович син учителя з Козлова в Галичині, був в р. 1848 польським патріотником, що тягнув навіть віз з повертаючими польськими повстанцями, за що его вигнано

з гр. кат. дух. семинарії. Аж наш мужиквилічив его з польоманії вкинувши его конфедератку у воду з словами: «Оттам твоя Польща». Се зробило з Наумовича Русина, его прийнято назад до семинарії, котру скінчив 1851 р. Яко гр. кат. свщєщенник дописував Н. дуже пильно до різних газет, а далі оснував коломийську «Русскую Радю» і тепер відєнську «Науку», та видавав і другі книжочки для народу, читані задля їх популярного способу писани дуже радо. Непостійність характеру загнала Н-а в табір обєдинителів. Его «Наука» і др. виданя занєчищують чим раз то більше руску мову московськими словами і стають ся таким способом школою для обєдинєня язикового, а далі й політичного Русинів з Москалями, до чого стреміло безграничне парославїє й ложне вихвалюване московского царства в кожій стрічці. Отєя, а мабуть ще й инча діяльність довела на кєнець до пронесу о головну зраду Ольги Грабар і товаришів, до котрих належав і Н. Процєс закінчив ся засудом Наумовича і Площанского на кілька місяців арєшту. Оба «мучєники» за ідею обєдинєня забирають ся в Росію. Гр. кат. свщєщенник Наумович стає православним протєрєєм в Київї, а коли его місія против штунди зовсім не удалась, переходить на сільську парохію, де замість слави мучєника пробувавє гіркі дні, які ждуть кожного зрадника свого народу. Недавно тому пувств ся Н. в дорогу на Кавказ, куда рад був спровадити Галичан, покидаючих з нужди свій рідний край. Та вертаючи з Кавказу заскочила Н-а несподівана смерть. Так перестав жити великий природний талант, котрого несталый характер перекидав що хвили на инший бік, оставляючи рускому народови чимало збаламучєних людєй, котрих дай Боже, щоби сумна доля Н-а народумила або хоть винєсла на Кавказ разом з їх «Науками», «Радами» та «Правдами» і «Проломами»! Покойному-ж прости, Боже, его неспасєнний грїх супроти свого рідного роду-народу!

(Самовбийства на Буковині.) В сєлі Кисєлєві скочила 5. с. м. 70-лїтна сєлянка, Олена Українєць, до глибокої кєрницї, з відки видобули єї уже неживою. — Дня 7. с. м. в Южинцях кинув ся під млинські колеса молодий паробок двірський Георгій Чорний і в той спосіб позбавив себе житя, бо колеса потерли его тілє на кусні. — Того самого дня застрілив ся в Кіцмані лїсничій Євгеній Іглиґ. Причин тих самоубийчих винадків не знати.

(Конкурс) на посаду учительки (500 зр.) і підучительки (300 зр.) з німєцким і руским викладовим язиком при школї в Садагурі, а на місце учителя в Гоґолїні з волоським і руским розписаний до 18. лат. верєсня с. р.

(П. Іван Тимінський), ц. к. комісар дирекції скарбу іменованій надкомісарем при тїйже дирекції.

(Комітет виборчий) до бук. прав. синоду церковного поставив як се видно із відозви, котру поміщаємо на чолї сєго числа кандудатуру і 4 Русинів а то: сов. Єраста Чєховского в ставієвськєм, проф. Пігуляка Єрофтея в кіцманьськєм, надкомісара Івана Тимінского в заставієцкєм а контролєра Николая Влада у вижницькєм повітї. Чєйже хоть ся угода, що з 6 мандатів признала Русинам лиш 4, будє додержана. Побачимо.

(Записуване учеників) до всіх черновецких шкєл середних і народних відбудє ся для нововступаючих в послїдні днєх с. м., для прочих 1. і 2. лат. верєсня.

(Тов. «Просвєта») у Львові розіслала власне справозданє за р. 1890, котрє свідчить о гарнім роз-

вою сего о народну просвіту вельми заслуженого товариства. До „Просвіти“ пруступило в 1890 р. 770 нових членів (з Буковини 14.) Приходи вносили 8469 зр. 01 кр., а розходи 8426 зр. 70 кр.; маєток тов. становить поважну суму 34.020 зр. 59 кр. Вартість книжок дарованих в р. 1890 Читальням, брацтвам і др. вносить 1690 зр. 98 кр. З руху книжок довідуємось, що найбільше розійшлося „Історія Русів“ Ол. Барвіньського (3775 примірників), „Календара“ (3500 пр.) і „Народного молитвенника“ (5489 пр.) Помагай Біг славному товариству до дальшої роботи!

(Грім ударив в церкву) в Солці на Буковині. Влетівши банею розбив іконостас, престол і вікна та відорвав кусень стіни. В церкві під тойчас не було нікого.

(Стан засівів) після справоздання міністерства з 10. лат. с. м. такий: жито в загалі середнє, в Буковині, слабе; пшениця в загалі середня, у нас по більшій частині слаба, подекуди знов добра; ячмінь добрий, у нас середній; овес заповідаєсь добре; стручкові плоди (горох, фасоль і т. п.) в найліпшій стані; кукуруза в Буковині по найбільшій частині прехороша; бараболя рана слаба, пізна гниє, але буде мабуть середня; бураки і капуста заповідають ся добре; на сїні великі страти, конючина середня, лен добрий. Із всего виходить тяжкий рік, дорожня показуєсь вже тепер.

(Станцію і харч) за мірною платою найдуть школярі в домі учителя-Русина в Чернівцях, улиця еп. Гакмана ч. 7.

(Кому служать німецькі школи) середні на Буковині, видно із статистичних даних, котрі ми подали із справоздань шкіл гімназійних і реальних; всюди найбільше учеників-жидів, а найменше Русинів і Волохів. Так само має ся річ в черновецькій школі промислової і господарської. В першій було с. р. 146 жидів, 116 кат., 24 еванг., а лише 34 православні; в господарській знов 17 жидів, 15 прав., 8 р.-к., 3 гр.-в., 2 к.-я., а 1 еванг. Із сего найлучше видно, для кого німецька мова є „хлібом насущним“, а хто мусить на него заробляти руками.

(„Russe“ чи Волох?) Оттаке питанє заходить що-до національності протосея Исидора Мартиновича, котрий видає себе за „Russe“, а на передвиборчих зборах до прав. синоду говорив лиш по волоски.

(Знімчити шевців) черновецьких забаг наш магістрат жадаючи, щоби настоятель шевського цеху, що після права мусить бути письменний, конче знав письмо німецьке, хоть черновецькі шевці майже самі Русини та Поляки, а крім того руска мова є краєва.

(Кушерна „Extrawurst“) мають жиди по наших сільських школах руских, де для 2—3 жидиків уділяєсь особна наука в німецькій мові. Чи-ж не „ізбранный“ то нарід, наколи тисячу руских дітей в черновецьких школах мучать німецьчиною? Та правда, Русини то „Гої“, для котрих нема §. 19. основних законів.

Для науки і забави.

„Кацапское обозрѣніе“

Давно бажав я написати дещо для забави шановних читателів „Буковини“, та довго не знав, чим би то їх забавити, аж в кінці найшов, що нема у нас

справді нічо забавнішого понад нашу кацапню і єї послідні „видригі“. Одже предмет би був, тільки як почати; бо „всякий початок трудний“. Зачну хіба святим письмом: В началі бі „Слово“, і тоді було воно ще Боже, та коли записалось чорту, проломилось, значить настав „Проломъ“, та й сей незадого проломив ся, одже став ся „Новий Проломъ“, та небавом і він зійшов на Ицкову, себто на „Буру“, а далі й та ослічила, тому й прозвано єї „Каліцка“. Так то зводять ся кацапський рід. От недавно ще був „атець Ніколушка“, редактором „Кацапского Листка“, а щоби отраститись від грабарівської „неблагонадьожності“, задумав підшитись під чужу фірму, та „недовчитель“ не то, що недовчений зрозумів льояльну штучку й не хотів стати „Strohmännchen“ „Кацапского Листка“. Тоді зійшов „атець Ніколушка“ на сотрудинка всіх метаморфоз бл. п. „Пролома“, а тепер вже на наймізерніший „приходъ“, себ-то на „сотрудинчество“ „Отрахопуда“, де надрукував перший плід свого мозгу під написом „Глуловина“, справді їм гідне дитяти й батька. Та й щох вічному сотрудинкови й друкувати нічого, як не глуловину; напичатав би може брошуру „Въ адінъ часъ научітись русской кривонісі“, так боїть ся сердега, як сам сказав, критики проклятухих Українців, що не перепустять хотьби й „еєймологічний“ статічки д. Штуркана, не то що. Одже зглулів вічний сотрудинк і написав „глуловину“, їм взяте від общества „Глуловина“, громадки глулих юношей, що почасти зі страху вперед двійками нирконосого Пономара та послухних сему маститому ексдиректору і вічному сеніорови „профессоровъ“, а почасти задля рощадаваних ним лекцій і ничих „пасобій“ вписались до „Глуловини“. А маститий Гермоген вміє туманити хлопців, одного пішло по „Каліцку“, щоби по дорозі начитав ся й „оглулів“, другому дасть переписувати „надгробное словесо“, аби втонув в „русскомъ морѣ“ коли не в стані і т. д. Та бо й підважне то собі зілечко та Кривина, чого-ж єму й боїти ся: викинути з огорода, він по дорозі жалити ме ненависних Українців, з рештою штурдера то собі голова, все ізза плечей ничих „Валин“ та „Хліба“ жалить а носа не викаже; не дурний бачите, за „ідею“ стратити хоть-би пенсію і хату, на що-ж були-б „Глуловиничики“, як не на орудіє старого лиса, що бере й пенсіюку й пасобія. За ті-ж „пасобія“ треба особливо тепер „кое-что“ зділати, а то Ледащинський пшов, а Росіянино мусить не бачити, що не даром пасобія йдуть. А пасобій конче, хоть і забере їх з небавом такий, що має битись з „Русскими“. Се-ж „задушевное желаніє“ кацапів: „Пабіом! пабіом. Немцо“, а з німі Поляко і Вкрайцо!“ Пабіалахія мають уже по своїй стороні . . . Ви сьмієтєсь бачу, а тут ніщо сьміятись . . . Річ зовсім сурьозна. Дімітреску секретар батюшкін, а єго fratre інспектор румунизаторської буди. Отсею дорогою зніухав ся Мелник з батюшкою й Пономарем і сєй учить их как істреблять Русинів і католицизм. Не вірите? Чому? Тому, що й Гермоген сам ксьондз? Пустяки! Се

тільки по обголеній бороді видно, а по душі — нема більш царославного понад него. Обголена борода его, а польонія госпожи »предсѣдательствующей« »Меріносів«, се як раз найліпша покривка царославного Гермогена. Ніхто не повірить, а всеж воно так і є. Хто-б на примір з его домашньої мови польської із „braterstwa“ з Поляковским вносив, що він скрайний польоноїд, а прото се факт; ото коли біливецькі Славяне: Русини, Чехи й Поляки обходили спільно св'ято Кирила й Методія, тоді Пирконосій занюхавши Поляків, утік з хати з словами: »І сі тут?!« А тепер задля »истребленія Усраїнців гукає він враз із своїм Хвостовцем „Kochaćmy się!“ Ну і найшли спільний ґрунт: Поляковский горлає: „Ukraińcy wrogі wszystkim, co posiada i rządzi“, Мелник пише апольоїї волошні проги Українців, а Пономар про „напасть“ Українців на московські св'ятощі: ъ, ы і ѣ й безіменні доноси. Передусім же юдять честолюбивих, підносячи навіть ненавистних собі людей під небеса, щоби тільки „ruszić Rusina na Rusina“, але „Козак молчить, а все знає“, не страшна єму гавкіття троязика, він іде правою дорогою вперед сніваючи:

„Згинуть наші вороженьки,
Як роса на сонці“.

Дякович.

ПЕРЕПИСКА

Редакції і Адміністрації.

З слідуєчим числом кінчить ся друга третина VII. річника „Буковини“; просимо прото наших п. т. довжників, щоби вже раз вирівняли залеглости а п. т. передплатників о ласкаве відновленє передплати за послідню третину сего року; від чого зависить дальше видавництво „Буковини“, котре опираєсь єдино на абонентах і мусить кожде число платити готівкою. Кілько нам належить ся від кожного з п. т. Читателів до кінця року, се буде зазначене на адресах слідуєчого числа, а покищо просимо ще раз присилати, що хто зможе.

Запросини.

Дня 1. лат. вересня с. р. о 3. годині з полудня відб'удут ся в Сритю в сали руского касина під »Чорним орлом« збори галицьких і буковинських Русинів задля обговорення деяких важних справ, на котрі маю честь III. пань запросити.

Наталія Кобринська.

Учіте ся, брати мої!

Нові книжки.

„Бібліотеки для молодѣжи, мѣщанъ и селянъ“, книжочка 7 містить: „Добранічъ родинѣ“, (стих В. Навроцького); „Протатаръ та Туркѣвъ“, (з Драгоманова, з 2 образками), „Богиня снівъ“, (казка Евг. Ярошинської), „Тучѣ“, (статья К.), „Дешо для дѣточокъ: „Сонце й вѣтеръ“, (байка М. Цупкого), та Загадки и розвязанія загадокъ“.

Думайте, читайте!

Надіслане

Видавництво »Руской Историчной Бібліотеки« покляло собі задачу, подати Вп. Родимцям енциклопедію историчну, нашої бувальщини вѣдь найдавнішніх часѣвъ аж до теперѣшніхъ, зложену съ творѣвъ найлучшихъ историкѣвъ. Зъ симъ (XIII) томомъ матимуть Вп. Родимці вже 11 томѣвъ, котрі сягають въ половину XVII. ст. (небавомъ буде виповнена проґалина VII. и VIII. томом). Однакѣжь вже теперъ коли видавництво ледве ходить половины, перші томы вычерпують ся такъ що пѣзніѣйші передплатники ледви зможуть зложити собі комплеты. Такъ съ I. и II. тому лишилося ще по 150 примѣрникѣвъ и задля того заявляемо, що лише до 1. руск. жовтня с. р. можна буде набувати сі томы разомъ зъ слѣдуєчими 9-ма за 12 р. (брошуровані), а съ 1-ымъ жовтня I. и II. томъ »Руск. Ист. Бібліотеки« можна буде достати лише по цѣнѣ книгарської 3 р. 30 кр. Просимо отже тихъ Вп. Родимцѣвъ, котрі бажали бы набути комплеувъ »Руской Историчной Бібліотеки« по цѣнѣ пренумераційної о скопї замовленя. Передплату найлучше надсюлати (можна и мѣсячними ратами після власной декларації) пѣдъ адресою:

ОЛЕКСАНДЕРЪ БАРВѢНСКІЙ

професоръ семінаріи учит.

у Львовѣ, ул. св. Миколая 13, II.

ТЕХНИЧНЕ ЗАВЕДЕНЄ

виробу

штучнихъ зубів

Е. КАМПЕЛЬМАХЕРА

находить ся

ПРИ УЛИЦИ БОЖНИЦІ Ч. 8.

(на подвірю, на ліво).

Антоній Табакар і Гаїна,

В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.

Торговля коріння, вин і делікатесів.

Одинокий склад

і аґентура для Буковини п. к. фабрики го-
сподарських машин Clayton-a і Schuttleworth-a.

Склад товарів з хиньського срібла.

РУСКО-НІМЕЦЬКИЙ СЛОВАР

Желехівського в 2 великих томах продає

„ПРОСВѢТА“

за 6 зр. (перешіє 12 зл.), а німецько-руський СЛОВАР
Партицького в 1 томі по 1 зл. (перешіє 3 зр.)

С. ЛЬЕРХЕНФЕЛЬД

поручає свою

РЕСТАВРАЦІЮ І КАВ'ЯРНЮ

в готелю „Metropole“
(перешіє готель „Kronprinz“)

ЧЕРНІВЦІ, УЛ. РАТУША Ч. 18.

Добірна кухня і найліпші напінки при
звичайних цінах.

Руска Школа

часопис науково-педагогічна, виходить випусками в обемі
найменше 2-ох аркушів 4 рази на рік.

До тепер появило ся вже дві випуски, разом 72 стор.

Передплата на I-ий том виносить 1 зр.

Поодинокі випуски продають ся, по 30 кр. в кни-
гарні Пардінського в Чернівцях і інст. Ставропільського
у Львові. Руска Школа висилає ся лише за гроші.
Адреса: Др. Степ. Сміль-Стоцький, проф. універс. в Чернівцях.

ПОЛОТНА КРАЄВІ

чисто лянні, від найтонших до грубих ґатунків
на сорочки, ногавиці, простирали, сінники і т.
п., надто ручники, хусточки, обруси, серветки
і т. д. поручає

ІВАН ДЛУГОШ,

виріб полотен

в КОРЧИНІ, через КРОСНО, ч. д. 299.

Цінники з пробками висилає за дармо і
оплачено.

Серйозне напінненє

усїх, що не мають ще поліци,

що задля затиґнення позички або яко спадщини
для родини (позаяк поліца то само що готові
гроші), для задовжених властителів домів і ре-
альностей особливо придатне, позаяк на випадок
наглої смерти остане родині через виплаченє
забезпеченого капіталу незадовжених реальностей;
для новоженців важне яко безусловне закутанє
подругів і дітей, в кінци до ужити яко кавція
або депо а спілникам яко взаїмне обезпеченє.

Поліца на забезпеченє житя є на кождий
випадок найбезпечнїйша, найощаднїйша і най-
ліпша вкладка, тому відповіднїйша як каса шадлива.

Як і яким способом найліпше і найвиґднїйше
набути таку поліцу, на се дає устно і писемно
тайно найбезпечнїйшу пораду даром:

Асекураційний надінспектор „Кляйн“
у Відни, П. Oberdonaustrasse 59.

Що дня від 3—5 год. безплатна порада в спра-
вах гіпотечарного і личного кредиту.

„ПЕРШІЙ ВІНОК.“

Жіночий Альманах,
виданий коштом і заходом
Наталії Кобринської
і
Олени Пчілки.

Ціна 2 зл., з почтою
2 зл. 10 кр.

ЗЕРНА

літературно-науковий до-
ток до

„БУКОВИНИ“

за рік 1887 і за рік 1888.

РАЗОМ 25 кр.

За 1 зр. 20 кр.

висилає Р. Ф. КАЙНЦЬ, Чернівці, улица нового сьміта ч. 58
ондачено свої

виданя про Буковину і Русинів

а то 1. Geschichte der Stadt Czernowitz; 2. Geschichte der
Bukowina I.; 3. Die Ruthenen in der Bukowina I.; 4. Die
Ruthenen in der Bukowina II.; 5. Liebesorakel, ein Beitrag
zur Culturgeschichte der Bukowina; 6. Gedächtnisblatt für
Kaiser Joseph II.; 7. Das Flugblatt „Hausbau und Bauerpf
bei den Huzulen“. — В книгарнях коштують єї книжки 2 зр.

ІЛЮСТРОВАНІЙ

ЖИТЯ СВЯТЫХЪ

на кождий день въ році — 32 аркушів вел.
8-ки, Выданє дуже гарне. Повинно бы бути
въ хатѣ кождого Русина. Ціна зъ пере-
сылкою безъ оправы 3 зр. 45 кр., а въ
сильной оправѣ 3 зр. 70 кр.

Для Читалень, мѣщанъ и
селянъ 2 зр. 50 кр.

Набути можь у о. Ев. Гузара въ Заваловѣ
и черезъ редакцію „Буковины“.

„Буковина“ виходить що
другого Четверга.

Пренумерата

платна в Чернівцях
вносить:

на цілий рік 3 зр. — кр.
пів року 1 „ 50 „
третину року 1 „ — „

Поодинокі числа по 15 кр.
в книгарни Г. Пардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10.

БУКОВИНА.

Часопись політична і наукова

ДЛЯ НАРОДУ РУСКОГО.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ знаходиться в Чернівцях (улиця Петровича, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене що-дня від 6. — 8. години вечером.

Оповіденія і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

Знов приходить ся нам перепросити Вп. передплатників наших за спізнєнє сего числа, споводоване непорядками й недостачею робітників у друкарни.

Наша непорядність.

О причинах нашої недолі писали ми вже нераз, та майже на ніщо не здала ся наша робота; бо у нас навіть так звана інтелігенція взагалі дуже мало журить ся про правдиву просвіту, про правдивий поступ людської духової праці.

Часописи беремо виправді деколи в руки, але й се робимо лише для паради, як то кажуть, про людське око, щоби люди гадали, що і ми учені; переглянемо собі побіжно новинки і анонси, та на тім кінчить ся наша ціла лектура-наука.

Русин вже з природи млавий, податливий, дуже приклонний до ліни; для того то у нас так мало запалу до праці, так мало відваги до свободного життя, так мало патріотичного запалу, а противно така безгранична байдужність, такий мізерний сервілізм для чужих гадок і мрій. Ми лінуємо ся порушити наш мозог до самостійної праці; най чужі люди о нас промишляють, най чужі люди нам розкажуть: хто ми? Чиї ми діти? та куда нам стреміти? — Бо ми люди без мозгу, без крові і серця, нам годі пізнати, що є правдиве, добре та красне!

Велика маса нашого народу, наші селяни і мадоміщани проживають ще тепер під впливом відвічної духової неволі в темноті, несвідомі своєї людської гідности, несвідомі своїх прав, несвідомі своєї сили, несвідомі своїх народних обовязків

Але й загал нашої інтелігенції не багато більше лучший від маси нашого народу; ще

тепер навіть в свободній Австрії проживає більша часть нашої інтелігенції з дня на день, без ясної програми, бездушно, несвідомо висшої цілі людського життя, несвідомо своїх переважних обовязків взглядом свого роду-народу!

Навіть такі величаві приміри, як теперішній розвій народного життя у Чехів не в стані опам'ятати і пірвати за собою наших шкаралупників-слабодухів, не в стані пірвати за собою цілу хмару наших свідомих і несвідомих перевертнів, не в стані пірвати за собою табір зарозумілих, «неомильних», а для загально патріотичного діла мов лід зимних, немов безкровних наших радикалів. У тих послідних добродіїв найважнійше діло програманія; що кілька місяців списують ся нові програми, котрі позістають на папери, бо-ж нема натеper ні моральної, ні матеріальної сили, щоби можна було перевести ці програми в практичне жите.

В теперішнім нашім народнім життю панує одже взагалі ще велика непорядність — правдивий хаос; а сей хаос відбив ся на послідку офіційально, немов найлучша фотографія, в ухвалях послідного збору „Народної Ради“ в Турці. Найголовнійша ціль сего збору було, як сказано, примирене руских партій в користь загальної народної справи. Ціль в самій річи прекрасна; та що з того?

Зїхало ся на сю раду зо 50 мало-свідомих людей; там зараз на самім початку дуже злегонька посварили ся, бо не мали відваги і сили, щоби сміло навчити розуму премудрого Саламона, тай з сим розїхали ся; а спори так названі партійні як були, такі є і тепер і дальше будуть.

Та і дуже важні ці спори; бо не ходить тут, як у других народів, о правдиві спори партійні, о спори межи партіями одного і

того самого народу, о спори межі поступовцями а партією консерватистів, о партію клерикалів, лібералів, демократів і. т. д., але іде тут о спір народно-руських патріотів з партією сих мізерних, свідомих або несвідомих своїх перевертнів, що зневажаючи гідність і добру славу свого власного народу пішли служити забірній політиці московского велита, що рад би для дикої сили, для неситого свого панованя і панованя своєї черни, пожерти всі другі славянські народи, або, що найменше понакладати їм так, як псам — каганці, щоби не були встані бороти ся проти безличної, та людского роду негідної самоволі.

Не киваймо рускої національної справи, сказано на сім славнім правдиво «турецкім» зборі — треба сю справу злегонька оминати, будемо тепер в нашій Галиції будувати Русь без Руси.

Нехай чужі академії наук, — казали там дальше славно-умні панови радці, — товчуть собі голови, чи ми маємо говорити і писати по руски, чи по московски; ми яко відпоручники народа і его заступники не маємо права жадати від нашої інтелігенції, щоби вона вивчила ся своєї мови, щоби вона говорила і писала правильно по руски, противно вона може і не вміти своєї мови, вона навіть може уважати московську мову за свою народну мову, але ми маємо право і жадаємо сего від правительства, щоби на нашій рускій землі запроваджено у всіх школах і урядах руску мову і руске письмо, розуміє ся на тепер лише для Полаків і Німців, бо Русинів, сказано, до вивчення і узнання і пошанованя своєї мови ще тепер ніхто змусити не сьміє?!

Пізнійше, після рішеня чужих академій наук, або лучше сказати, під замахом московского кнута запровадять може у всіх наших школах і урядах московщину, а на тепер ви-старчає для змосковщених Русинів львівський „Народный Домъ“, „Ставропігія“, „Общество Качковского“, „Галицкая Русь“, „Страхопудъ“, „Наука“ і так дальше. Ми не маємо права, мовили також ин. радці в Турці, мішати ся до правил просвіти для Русинів, ми не маємо права жадати для Русинів основаня руских шкіл; для Русинів рускої просвіти і руских шкіл цілком непотрібно; бо рускі ученики з львівского „Народного Дома“ і діти наших кацапів не ходять до рускої гімназії, вони чекають на московську. Правил для народної просвіти не може після засад турецкої „Народної Ради“ установляти сам народ і его заступники, але чужі (здаєсь не-

теребурскі) академії наук; до того одже після славних засад турецкої „Народної Ради“ Русинам покищо не мішати ся, тоту менше важну справу треба злегонька оминати, але ми маємо право і сего жадаємо, — каже тота Рада — щоби правительство присилувало наших темних мужиків і наших шкаралупників-слабодухів, користати з своїх конституційних прав, та виберати до сойму і диржавної ради послів-Русинів або ще лучше кацапів!

От, такий то розум повів з турецкої „Народної Ради“ на велику радість „Галицкої Руси“ і „Народа“; ми не можемо одушевити ся розумом турецкої „Народної Ради“, та вже ніщо иншого не випадає відповісти славно-умним д. радцям, як те, що вже сказав наш народний ґеній:

„Схаменіть ся, будьте люди;

бо лихо вам буде!“

Дописи „Буковини“.

Про патріотизм руских муштин.

Із-під Чернівців. Прочитавши в „Буковині“ про „Товариство волоских дам“ в Чернінцях, забажалось мені сказати, де шукати, причини сеї події; то-ж прошу хвальну Редакцію помістити отсе в „Буковині“.

Не дивуйтесь, панове Русини, що жінки-Русинки дасть-Віг, а лучше шукайте причин в собі. Ви, мужі інтелігентні виноваті, що нема руских синів патріотів, доньок-патріоток і жінок-Русинок! Ваша байдужність винна тому. Волох и, пр., коли оженить ся з не-Волошкою, так зараз в пернім році учить єї по волоски й жадає, щоби говорила з дітьми тільки по волоски. Так виходять з матерної мови волоскої сини-патріоти, доньки-патріотки а з сих і патріотки-жінки. А Русини собі добрий! уступливий, женить ся. й о патріотичнім своїм обовязку й не снить, не ждає від жінки хотьби рускої розмови. От такі то наші Русини, коли ще сьміють належати або ще й зайти до ради яко руского товариства, то ще добре; все бері, лиш мене лиш!

Так то наші Русини-мужі працюють, горюють цілий свій вік і виховують Волохів, Німців, Полаків, або Москалів.... Коли-ж чоловік-патріот завважає, що але, от-же пробує говорити до дітей по руски, та вони відповідають ему тою мовою, котрої їх мати навчила, в магоньке ще серце зацелила й котру любять, як матір. І так нераз аж під кінець свого життя побачить чоловік, що працював ціле своє життя, гарував на вогорів своєї матери-Руси!

Пишу се з практики. Нераз доводило ся мені чути, як то між собою шварґочуть, чіркають та лиза-

ють діти, навіть діти руских патріотів. А все то плід славної податливості а навіть байдужности руских мушци, котрі повинні вимогти у жінки-нерусинки хоть стільки, щоби в рускій хаті говорилося по руски. Одже не нарікайте а дбайте!

Русинка.

(Поміщаємо сю допись; бо ганить справедливо податливість руских мушци. Однак мусимо примітити, що наша потатка про товариство волоских дам закинула рускому жіноцтву, особливо буковинському, що воно не бере майже ніякого уділу в національній роботі, чого ся допись зовсім не оправдує. — В кінці перепрошаємо Ви. дописувательку за спізнене, споводоване тим, що допись закинулася була між нічними паперами. — Редакція.)

Буковинські товариства рускі.

Концерт „Дванацятки“ в Чернівцях. Заходом черновецьких, руских товариств відбуде ся 5. (17. л.) с. м. в Чернівцях концерт „Дванацятки“ членів львівського співацького товариства „Боян“, котрого програму подамо на иншій місци в 19. числі. До комітету з членів черновецьких, руских товариств належать проф. Др. Василь Волян яко голова, сов. Сидір Винницький яко заступник, надуч. Омелян Попович, яко секретар, а сов. Володимир Ясеницький, надком. Іван Тиміньський, Др. Кобринський і ад. Омелян Манастирський, яко члени.

Жертви на народний Дім в Чернівцях. З 1. виказу 256 зл. 44 кр.; Ви. О. совітник Куніньський, капелан 1 дуката; З пушки у п. Гелечинського 4 зл. 36 кр.; Хв. Каса щаднича в Чернівцях 50 зл. —; Читалня в Городенці 2 зл. —; на вечерку „Союза“ зібрав Семен Таракхало 1 зл. 70 кр.; На учительській конференції в Кіцмані зібрав п. Гр. Н. 1 зл. 38 кр.; П. Др. Стоцький на прощальній вечерку в честь П. Никоровича 3 зл. 93 кр.; П. Григорович в Кієві зібрав (9 рубль 50 коп.) 12 зр. 34 кр.; із Боснії через хв. редакцію „Дѣла“ 3 зл.; На 2. с. м. в домі п. уч. Архіна зібрано 82 кр.; П. учитель Прокопович Іван і его Ви. подруга 40 кр.; Панна Стефанія Прокопович зібрала в домі п. уч. Бігарія 2 зр. 3 кр. Сума 358 зл. 40 кр. і 1 дукат. Щедрим дотелем і ревним збирателем щиро-руске „Спасибі“.

Сидір Винницький,
голова.

Ом. Манастирський,
скарбник.

Дрібні вісти.

На адресах числа 19. зазначені були залеглисти й належитости наших п. т. читателів до кінця року, о

котрі ще раз умильно просимо. В сій порі найдесь і в хаті селянській тих кілька крейцарів, що нам належить ся.

(Є. Е. міністер справедливости Гр. Шенборн) прибув зревідувати суди галицькі і до Чернівців.

(П. президент краю) має повернути до Чернівців сегодня.

(Д. Григорій Ганкевич) іменованій авскульптантом при краєвім суді в Чернівцях.

(Д. Николай Івасюк,) наш артист-маляр получив від академії птук красних в Монахіїм дипльом похвальний. Д. І. поребуває тепер у п. Федоровича звісного мецената руского в Вікні в Галичині.

(До курсу учительок ручних робіт,) що існує вже 2. рік при черн. уч. семинарії, стигає дир. Ісопескул Волошок зі всіх кутів, висилаючи до них записання, наколи про Русинок ніхто не дбає, а прецінь у неодоного Русина є доньки, що окічивши дівочу школу, сидять дома виждаючи — жениха. Не ліпше-б їм записатись на 1 рік до сего курсу й обняти опісля науку ручних робіт в народних школах свого а й поблизьких сіл? Завзвимаємо проте особливо учителів, щоби засмотрившись в метрику, свідомство шкільне й здоровля та моральности своїх доньок вписали їх чим скорше на сей курс. Правда, термін вписування вже проминув, та коли приймають Волошок і по терміні, то чейже буде на стільки справедливости і для Русинок Дивно нам, чому д. Ісопескул яко директор ріжних курсів не постарась о офіціяльне завідомлене о тим в дорозі урядових розпоряджень до всіх шкіл, а тільки в німецьких газетах, котрих ніхто не обовязаний читати.

(Нужда з рускими книжками) в бук. школах не до описаня і не до витриманя. В народних школах читанки рускі невідповідні після одноголосного суду повітових конференцій і товариств учительских ані в язииковім, ані в правописнім взгляді; то книжки впрост протівні цілі язиикової науки рускої. — В школі реальній приписує „профессорь“—москволюб Лев Кирилович читанки Ковальського, котрі годі нині й в антиквари набути. — В семинарії учительській надіялись ми від нового учителя д. Ружицького, що по приміру учителів волоского й німецького язиика, впровадить відповідні читанки середних шкіл; так ні, й сего року остає там на старий лад в приготовляючій курсі і 1. році читанка з 3. і 4. класи народної школи, в 2. і 3. році читанка з 5. і 6. класи школи народної, хоть тільки на 4. році повинно познакомлюватись питомців задля методики з читанками народної школи. Так то вчать ся питомці рускої мови тільки з „языческих“ читанок для шкіл народних. — Учебники релігії остають завдяки упертости румунизаторської консисторії в народних і середних школах, ті-ж нікому незрозумілі збірники всіх славянських мов; ба в реальній школі і уч. семинарії приписані тільки волоскі, а в 3. класі гімназійальній існує й доси наука після „скриптів“ в спосіб стародавнього всіма педагогами закиненого „диктованя“. — Оттаку сваволі румунизаторів і обединителів, обурюючи й кривдячи Русинів, терплять власти шкільні й годі допроситись, щоби сій воліючій кривді положено вже раз кінець. Готові рукописи читанок для шкіл народних лежать в міністерстві, готові рускі переклади волоских катихизмів гниють в консисторії, а годі дїждатись визволення буковинських Русинів від пропагованя теперішними читанками й катихизмами московщеня й волощеня. Доки се ще тревати ме? питаємо ся наших послів,

котрих сим до як найенергічнішого кроку в сій справі поновно завзиваємо.

(О пресумнім стані шкілництва в кіцманьскім повіті,) що стоїть під надзором славного інспектора приходника Мартиновича, пересвідчив ся п. президент, як се виходить із вістей, які до нас дійшли. Не знаємо як довго ще дозволить ряд на таку кериню. Ми-ж подаємо новий факт. Ото в Кадобівцях є вже 2. рік учителькою панна М., що скінчила всего на всего 4. класу в кіцманьскій школі народній і то з недостаточним успіхом.

(Конкурс) на місце надучителя й підучителя при школі в Мілешівцях з руским і волоским язиком, а на місце управителя в Руснебоулі з руским язиком, розписаний; перший до 24., а вторий до 18. л. с. м.

(В бук. митових урядах) не устають слідства, пенсіювання, суспендованя ба навіть арештованя.

(Бук. краєва рада шкільна) на засіданню з дня 17. л. серпня с. р. розширила школу в Михалчу і в Фундул-Молдові на 2-класову. Далі іменувала уч. Гінца Г. надучителем в Карлсбергу, а сталими учителями Василя Солонара в Дорні-Ватрі, Павла Вігнана в Димці, Ішт. Преличана в Галинштах, Альбіна Аксентовича в Ошихлібах, Альбіна Носієвича в Кирлибабі, Федора Березовского в Паньскій-Долині, Михайла Лунула в Тораках, Николая Спинула в Чорнім-Потоці, Дмитра Маріячука в Іванківцях, Діонізія Патаїєвича в Чункові, а Николая Куйбиду в Міткові; учительками Валерію Душенко, Кароліну Беджедку і Клементину Кордашевську у Вашківцях п. Ч., а пров. уч. Емануїла Томоруґа в Релуженцях, Іполіта Влада в Самушині а Дмитра Уботу в Оршівцях. 10 учителям уділено за візрцеве веденє шкільних огородів по 20 зр., в кінці роздано 130 зр. ремунерацій а 250 зр. саомог.

(Телеграфічну стацию) отворено в Вашківцях над Черемошом.

(Румунизаторский агітатор.) Черновецка православно а властиво румунизаторска школа народна не обмежаєсь вже тільки на винародовлене руских дітей в своїх мурах, але висилає свого агента, учителя Діонізія Носієвича, щоби в Черновецких школах середних намовляв родичів і учеників руских, аби записувались на волоске. Цілими днями вештаєсь сей агітатор по коридорах і намовляє ба й сам вписує Русинів на волоске, обіцяючи їм за то стипендії і инше. Звертаємо увагу хв. дирекцій і родичів на сего агента румунизаторского, пізнати его легко по лисині. Чуємо навіть, що вже навіть одна дирекція черновецкої школи в наслідок рекламаций наглядати ме за сим непрошеним опікуном руских дітей.

(Румунизатори) підняли в „Gazet-і Bucovinei“ на вість, що на інспектора шкільного в Сереті предложений Русин, а не перекичник-румунизатор, крик, що предложений не має ніякої кваліфікації з волоскої мови. Завзиваємо „Gazet-у Bucovinei“, если она не воює уми с ними брїхнями, спростувати сю лож, бо предложений Русин має крім довголітної практики яко учитель і волоских дітей, ба навіть і волоскої мови, 14 свідочств з волоскої мови і фактичне знанє волоскої мови в такій мірі, в якій інспектори-Волохи напевно не знають рускої мови.

Для науки і забави.

„Общерусское единство языков“.*)

Посол Романчук „провинив ся дуже“ постановленем і виготовленем звістної програми в соймі, бо „від тої хвилі“ борба партійна — що у нас ніколи не притихала, „розгорілась тепер з невиданою досі силою і завзятєм“. Всеґо того наробив посол Романчук, своєю програмою, та ще хоч-би цілою, а то одною — першою точкою програми, де на-ново зазначив самостійність і окремішність нашого народу і его мови як від Поляків, так і від Великороссів. Бо-ж і посол Антоневич заявив: „преданіє і вірність без границь і для династії і для держави, і для гр.-кат. цевкви і для обряду“, а все-ж через одну першу точку кинув каменем на програму і на Романчука. Ба і посол Герасимович, коли кандидував на посла до ради державної, згодив ся на всі точки програми — з винятком першої. Дуже „нерозумно“ зробив пос. Романчук, що поставив сю точку на чолі своєї програми! Чи не ліпше було ему піти за авторами манифесту з 1866 року і сказати: „Панове! наші батьки заявили виправді в році 1848, що ми самостійний нарід, той сам, що і на Україні, і маємо свій власний самостійний язик, але ми за 40 літ конституційного життя пересвідчилися, що то неправда, що ми не самостійний нарід, що би мав право до якогось духового життя, та що наша мова — се тільки наріччє російської [або велико-руської] і зовсім не годить ся до шкіл і літератури...“ Або коли вже не хотів насилувати своїх пересвідчень і йти так отверто на розріз з дослідами науки, сеї безсторонної правди, то най би був єї так трохи покрутив і за приміром деяких давних наших послів до Відня і до сойму, от хоч-би о. Івана Наумовича, бун сказав: „Панове! ми не винні, що ми з Великороссами свої і рідні... правда, де хто інакше говорить, але даруйте, ми за довгий час нашого життя самі ще не знаємо: що ми властиво за народ?“ Або вкінці нехай би бун пос. Романчук сего питання в своїй програмі зовсім не тикав, — бо й на що? „На що людям тое знати?“ — як сьнівають у існі. На що сьвітови говорити; що ми за нарід та й чого хоче, за чим тужить, побиваєсь ся таї наша сирота Галицька Русь? Хотять люди знати, най здорові самі додумують ся, а ми не скажем, — нехай кортить!

А посол Романчук таки не втерпів і сказав так, як сказали в 1848 році наші батьки під проводом Грив. Яхимовича, і „викликав через се лихо й заклот“ на Галицькій Русі. Коли би бун сказав інакше, „не було би сварні межі партіями, не було би роздору, клюб рускій бун би не розбив ся“, та й хто знає.

*) Перепечатуюсь сю велику удачку характеристику „общерусского единства языков“; бо дотичить вона у всім не лише Галичини але й Буковини.

чи й сам пос. Романчук не був би ліпше вийшов. „Червона Русь“ і „обединителі“ не назвали-б его тогді „зрадником народної справи і запроданцем“... і „Русская Рада“, поручаючи народови своїх кандидатів, не кликнула би була: „прочь сть нимъ!“ Хто знає, може-б тогді прославили его й патріотом і, набравши до него „зауважіння“, прийняли навіть в члені „Народного Дома“, [чого до того часу ніяк зробити не хотіли]... А так, Романчук дістав адресу „недопирія“ і визвав нечувану бурю на Галицькій Русі. Кажуть, що по бурі наступає погода. Може й у нас так буде... а поки се наступить — най пос. Романчук і его товариші беруть на свою совість і теперішню бурю і будучу погоду... Як они се все на собі перенесуть, то вже їх річ, а як довго у нас заколот тревати буде, то вже річ самих Русинів, як довго схотять сваритись о наше „галицько-чи общерусске единство“, на котре накинув ся пос. Романчук першою точкою своєї програми.

Де-хто з Славян може й не розуміє, що то властиво єсть тото наше „единство“, і буде гадати, що ціла річ розходить ся лиш о вивчене російської мови, так, як і иншої братної-славянської, н. пр. чеської або польської, — що мов-то одні хотять єї вчитись, а другі відіекують ся. Ні, тут річ внакш! тут не ходить о звичайну науку чужої чи братної мови, а йде о щось більше. Галицьке „единство“ лежить в тім, що ми ніби то одне і те саме, оден і той сам нарід, що й Великороси, — що ми рідної мови не маємо вживати ні в слові, ні в письмі, бо она лиш наріччє, а маємо прийняти російську чи велико-руську, — ничими словами: маємо позбутись своєї народности і свого язика в хосен народности другої, 20 міліонів українсько-руського народу мають наложити руку самі на себе, на своє народне жите, і потонути в російськім морі. Пос. Романчук і товариші відкинули тото „единство“ і не признались до него в постановленій програмі — і з-за того крик „обединителів“, що перша точка програми Романчука єсть „зрадою справи народу“. З сего і пішов хаос, в котрім декотрим Русинам зорієнтувати ся годі.

Єсть і у других народів різні партії політичні, но они не схожі з нашими. І у других народів партії ведуть спори з собою, як н. пр. старо-Чехи і молоді-Чехи, та они всі знають: що они за нарід? — і всі старають ся трудитись над его розвитком і добром. Ми Русини в Галичині становимо в тім взголяді особливий внімок. Чужим людям, що з далека приглядають ся нашим справам і спорам, годі се порозуміти, — і справді, бо де-ж они можуть припускати, що у нас в Галичині суть ще люде, що не вірять або не хотять вірити у власну народність і у власний народний язик, бо їм він „воняє“, і відкидають їх як щось непригоже. Се незвичайна проява, можлива тільки у Русинів. Ми під тим взглядом може унікат не тільки між всіми славянськими народами Австрії, але

чи й не в цілім світі! То — наш особний „руський патріотизм“...

Розмовляв я раз з одним просвіченим Словаком на темат літератури. На мою замітку: чому Словаки не хотять писати по чеськи, коли декотрі учені лінгвісти, між ними й Микльошич висказались, що їх язик єсть нарічем чеського, відповів він мені: „Може й бути, але що се кому вадить, як нам мила наша мова і ми єї вживаємо в мові і літературі? З сего чей не буде ніякої шкоди ні для Славян, ні навіть для чеського язика, бо если наша мова — наріччє чеської, она все-таки буде єї наріччєм і при ній останесь. Рідна мова кождому мила — так і нам...“ Словак-патріот умів цінити і дорожити рідним словом і хоч як тяжкий гніт мадарський, Словаки не кидають свого і не оглядають ся на боки. У нас в Галичині инакше.

Пам'ятними мені остануть також слова одного вченого славіста, професора при однім з перших університетів, чоловіка, котрим земляки его можуть сьміло повеличатись не тільки як ученим голосної слави, але і як щирим патріотом та Славянином. Він сказав: „Народність і індивідуальність народна, сьвідомість своєї народности — се найкрасший здобуток XIX-го віку, се тісно звязане з індивідуальністю особи, з відомістю і узнанем єї прав по французькій революції.“ Той сам учений муж, — котрому най мені буде вільно на сїм місці прилюдно подякувати за его щирі прихильність для нашого народу і нашої справи, — сказав також, що лише тота партія може зробити щось доброго для розвитку свого народу і числити на побіду, котра стоїть на народній основі. Він то й не похвалив змагання наших „обединителів“ — завести у нас російський язик в літературі і школі, бо розвиток і поступ через се лише спинить ся, а впрочім ми велико-руського язика навчимось, він нам за далекий, — і на доказ того навів писателів наших, що намагають ся писати по велико-руськи, а в дійстности пишуть ні по російськи, ні по руски, а якимсь особним язиком.

Може бути, що правда по стороні учених, котрі не мішають науки з політикою і правди не нагинають до неї, як се дієсь у декотрих учених російських і німецьких [а передовсім у нас в Галичині, хоч і не між ученими, де література, наука і політика ідуть все з собою в переверти], може она по стороні посла Романчука і народовців, а хто знає? — може й по стороні наших „обединителів“, бо-ж і они все покликають ся на „начала и завіщання своихъ отцевъ“ і завіряють, що для Русинів лишень тільки спасення, добра і благодати, що в їх „общерусскомъ единствѣ“. Як би ні було, а деє правда і деє лихо мусить бути. Хто хоче, легко їх дошукаєсь, — а впрочім теорія „обединенія і общерусскости“ у нас єсть і вже більше ніж двадцять літ товчесь по Галицькій Русі, тож мусимо їй приглянутись: що она за благодать? — і з нею почислитись. Позволить про-те Хв.

Редакція „Дѣла“, що я в її часописи заберу в сій справі голос і скажу кілька слів про те: коли і відкіль она у нас взялась? о скільки прийалась межи Русинами? і як ті, що її нам проповідали, самі її в практиці перевели, і що осягнули?

Почуте приналежности до якоїсь народности есть вроджене кождому чоловікови. Ми мимоволі відчуваємо: що́ нам близьке, своє рідне, а що́ нам даліше або чуже. Правдиву свідомість народности можна знайти лише у народів більше культурних, для того і буджене свідомости народної — перше діло кождого тямучого патріота. Однак приналежність до народу ми вже з природи відчуваємо — і розпізнаємо: що наше, а що ні. Я пересвідчений, що кождому з наших твердо-руських патріотів ближшою буде здаватися от хоч би така звичайна наша народна пісня:

„Ой зелена дубровонько,
Як у тебе пеньків много —
Ні одного зеленого!“

ніжь російська народна:

„Ах! дубінушка ўхнем!
Ах! зельбная ўхнем!“

рівнож як і дочці патріота скорше проговорить до серця наша гарна пісня композиції Воробкевича:

„Ви дівочі сині очі!
Чом сльоза нас крине?
Як в вас глину, з жалю вину,
Серце в грудях ние...“

ніжь подібна російська:

„Алый рѣтик твой, малютка,
І лазурные глаза
Мнѣ із памяти із сѣрдца
Нѣ выхѣдят нікагда!“ —
Се вже нам дане природою.

Так само і у нас було почуте нашої народности давно, і то дуже давно. Було оно і перед 1848 роком у нашої інтелігенції, хоч тогді рідко де по руски й говорили. Свідомість своєї народности і краси рідного слова мав Маркіян Шашкевич, коли враз із товаришамц пускав в-перве на світ „Русалку Дністрову“. Свідомість своєї народности і народної честі мали і наші батьки-патріоти в 1848 році, коли під проводом незабутного Григ. Яхимовича проголосили світови, що ми нарід мало-руський, самостійний, той сам, що і на Україні під Росією. Не затратив ще тої свідомости тогді і Яків Головацький, коли в „Росправі о язичі малорускім“ і в „Трех вступних преподаванях“ боронив самостійности і окремішности нашої рідної мови супротив Поляків і Великоросів, що хотіли її поглотити. О якімсь „общерусскомъ единствѣ“ не мріяв ще ніхто — всі Русини йшли разом, хоч уже тогді не хибло спорів язикових, але головню для того, що многим не ставало знання рідної мови, а лишь декотрі з Русинів її добре знали, многі-ж, хоч щирі Русини, не знали, за що властиво взятись.

Покійний крил. Іван Жуковский, що все стояв за окремішністю нашого язика і народности, розка-

зував раз, як то він, Куземский, Семаш і Павенцький зійшлись були раз перед 1848 роком, щоб нарадитись над видаванем нової часописи — і ніяк не могли згодитись: в яким язичі видавати? „Я був — розказував пок. Жуковский — за язиком Шашкевича і „Марусі“ Квітки-Основяненка [она вже була у нас в Галичині знана], Куземский був за язиком біблії виданої в Перемишлі, а Семаш за чистим старо-словенським язиком, бо ему здавало ся, що той язик — матір руского язика і до него треба назад повернути. На тих спорах і розбилося ціле наше видавництво.“

Не обійшлося без спорів і на з'їзді руских учених в 1848 році. Участник збору, то-же о. Жуковский, так оповідав про атентат на „Ъ“. Рудольф Мох поставив внесене, щоби „Ъ“ яко знак в письмі непотрібний знести, а Левіцький зі Скла зачав „Ъ“ боронити. Не помогли нічо виводи, треба було голосувати — і при голосованю показала ся рівність голосів. На се надходить старенький священник о Величко, батько покійного крилошанина [він любив займатись астрономією]. Збіглись зараз до него і прихильники і противники знаку „Ъ“ і стали питати: якої він думки? „Та я ся на тім не розумію, — відказує старенький — скорше міг-бим вам сказати де що про астрономію як про „Ъ“. — Але-ж скажіть лишь, чи хочете, щоби „Ъ“ задержати, чи ні? — настають на него — „Та най буде!“ — сказав вкінці о. Величко і — внесене Моху упало. Мох, правда, вималював опісля Левіцькому на дверех величезне „Ъ“, яко епілоґ до цілої справи, але „Ъ“ одним голосом о. Величка задержалося в нашій правописи.“ (З „Дѣла“.)

(Даліше буде.)

Фотографії з мого сучасного альбому.

Хуторяне.

I.

Батько і доня.

Ранок. Сонечко підбило ся вже геть-геть і з блакитного неба ясного бризкає срібними проміннями на хутір Перебендівку. Господар хутора, козак Захар Рославець людина на шестому десятку свого віку. — Сидить Рославець на ґанку, на липовому ослоні. Зпід високої смушевої сивої шапки виглядає попеляте волосе, широкі та довгі срібні вуси колише легенько весняний вітер. Рославець одягнений в синю юшку з доброго німецького сукна, підперезану голубим поясом. Перед ґанком стоїть невеличкий мережаний возок, запряжений парю добрих вороних коней до дишля. Возок засланий квічастим картастим килимцем, коні гарцюють, не встоять рвуть ся швидче їхати. Молодий погонич Федько прибраний хоч під вінець, цупко натяг важки і раз по раз гримає на каней:

— „Тпру — бо! — стій! от гаспид не встоїть, наче мухи его в спасівку колють. Стій, кажу, ще ото-ж і коні стоять, що-б до церкви їхати. Рославець дожидає доню Настю. Дітей у его двійко:

набігаєш ся; от дай мені тільки за ворота. я тебе намілю.... Тирру!...

А коні, наче не до їх та річ, бють землю конитами, та один одного зубами за шию. Федько смикнув ремінні віжки, вдарив віжкою лівого коня і так потяг до себе віжки, що кінь аж назад подивив ся. А правий кінь притулює ся легенько боком до дишля і почав чухати ся об дишель.

— „Ач! дак не Аредове кодро!.. не тимить, що краску з дишля зітре!.. Стій, понотру я тебе об суху дорогу; дай мені тільки на шлах!.. Годі, не жируй!“ говорив Федько до коней, а потім додав: „Ну, тай воно водить ся!.. від коли от-се я тут жду! доси-б двічі в Ольшівку зїздив.... Дядьку!“ повернув ся він до Рославця: „чи не можна-б швидче? а то руки аж подеревіли здержуючи отсих мордованих дияволів...“

— „Не лай ся бо, Федьку!“ мовив Рославець, „не годить ся так, гріх і кінь, хоч скотина, а все-ж не чия, як Божа; не рівнай їх до диявола, не згадує его, нех ему!.. Таки Настя зодягає ся, вже й мені нудно стало ждати... Еге! еге дивись Федько! дивись! он бачиш: Орел дишель гризе... хвистни его пугою! Федько з усього маху потягає Орла. Орел вихонув задом так, що курява вкрила Федька. Федько его вдруге: Орел ему здох. А Рославець тільки в сьміхаєть ся: по тварі его знати, як ему любо дивити ся, що коханці его Орел і Хвиля гарцюють — пустують.

Коні справді були хоч куди: баскі, веселі, гарцевиті, вигодовані наче на сало; вичищені — аж вилизкують ся; добре спаровані. Рославець держав їх собі на втіху; їздив на їх ради в годи — до церкви і то на велике свята яке, звичайно-ж коні стояли на стайні та до-схочу їли степове сіно, буйний овес і солені сухарі.

Коні — як печі!.. шкура з жиру трохи не реєє. Через день за доброї години Федько виводив спершу Орла, а потім Хвилю і ганяв їх на корді, „маніжив“, що-б не застоювались. Рославець — тоді раз-у-раз сїдав на рундучі і не зводив очей з коней та з Федька, любуючи, як отсе Орел стане на диби і самого Федька піби в гору підійме. Федько наче й піддасть ся й поводи понустить і на землю ляже наче-б то не встоїть, звістно жартує, тішиться сам і старого Рославця тішить. Орел да Хвиля — великі бордоші Федькові.

— „Таких коней на всю губернію — більше нема“, каже Федько до Рославця.

— „Тай Федька другого такого чи є де“, промовить Рославець і додасть: „а йди Федьку до святиці: чарочку не трудах“.

— „Не завадить, дядьку! бо таки упрів! — таспідска Хвиля стомила...“

Сьогодні Дарна неділя: служби Божої Рославець не любить пропускати; тим паче в Дарну неділю, що-б не бути ему в церкві, не взяти аргусу, се-б було щось невидане, нечуване...

син Микита, та доня Настя. Мати їх була якась убога шляхтичка; Рославець взяв її єдине за красу. Третє літо минає, як Рославець овдовів.

Доки була жвава мати — вона жила з дітьми на місті: діти ходили до гімназій; вона їх доглядала, а старий хазайнував на хуторі. На вакації мати з дітьми приїздила на хутір. По смерті матери Настя ще цілий рік була в гімназії доки сьінчила; а Микита, просидівши два роки в VII. кл. лишив гімназію, перебрав ся до Київ, і тут в учителя Кобчика готовив ся на атестат зрілості, що-б потім йти на університет.

От-се на велекодні свята Микита приїхав до батька. Старий вельми-б хотів, що-б і Микита поїхав з ним до церкви, але учера з вечера приїхав до Микити Кобчик; прогомоніли вони до самого свята і тепер досипляють. Рославець не відважив ся будити сина: „нехай, думав він, „воно ще молоде хлопця, его не втече ще“. І Настя трохи змагала ся з вечера, що-б не їхати, та рано не вставати, але старий так суворо насунув брови, що Настя згодила ся...

— „Ач яке млаве дівча!“ думав собі нарешті й Рославець, „відколи передзво нили в усі дзвони, авона й доси не готова..... приїдемо на шапкобране, на глум людям... з роду сего не було, що-б я до служби Божої спізнив ся.... Стехо!... Стехо-о!“ гукнув старий на дівчину, що бігла з будинку до некарні: „чи Настя швидко..?“

— „Зараз, зараз, — вже готові!..“

На ганок вийшла нарешті Настя: дівчина літ 20, біловида з круглими синими очима; з довгою русивою косою одягнена по паньски. Глянувши на Настине убрання, на її постать, на її поважні рухи, ніхто-б не сказав, що се доня простого хуторного козака-хлібороба. „За те-ж, як говорив сам Рославець, не дурно єї сїм літ муштровано в гімназії.

Настя зупинила ся перед сходами з ганку і стала щось поправляти на голові.

— „Нубо, Насте! швидко не гай ся! спізнимо ся — так се для мене буде сором на цілий вік... Уважай — що десять верстов їхати.“

— „Овва! і не счум ся, як перебіжимо по-сьнішно“, відповіла Настя, не рушаючи.

— „А Микита рушить ся ще?“ спитав Рославець у доні.

— „Спить...“

— „І тай — як его — Кобець чи що? — хропе?..“

— „А вже-ж“.

— „Ну, тому і не личило-б так! рокове свята, усі хрещені люди в церкві... нехай вже Микита — дитина ще, а він і сивий і лисий, а на Бога забуває... гай-гай!“

Рославець докірливо похитав головою і додав: „Гріх Бога забувати, та не наше діло.. Сїдай, доню швидко, сїдай... затого на „достойно“ вдарять; і гріх і сором... сїдай!... держи Федьку коней!..“

Коні немов наумисне стрепенули ся і захропли: Хвиля так зачистив задніми копитами об землю, що куряво аж на ґанок досягло.

„Господи! уся одежа пропаде!“.. жалібно промовила Настя, „ак его в отакє сідати?“..

— „Струсить ся, не приметне.. сідай кажу.“

В голосі Рославця почула ся нетерплячка.

Настя зійшла з рундука зупинила ся не доходячи до воза і мовила до батька:

— „Аж жаль живий мене бере, тату, як гляну я на ваших коней.“

„Чого се?“ зумив ся старий.

„Доки ото ми їздити мемо на отакому возі?..“

Коні соколи, прямо соколи, хоч під самого царя, то-б не побрізгав, а віз?..“

„Чим же не віз!“ дивував ся старий: „що в нему не до ладу? ану покажи, Насте може я не побачив? покажи!“

„Усе до ладу, та на таких коней, хіба такого воза треба.“

„А якого-ж тобі ще?“

„До таких коней фаєтона треба!“

„Еге! он ти куди! Фаєтону замануло ся!.. Хоч безхвостна, мавляв, да мишаста. Сідай же швидче, сідай!.. годі витребенькувати.“

„Делебіг тату! чом би вам не справить фаєтона.“

„Нехай вже твій „благовірний“ справить, а мій батько в фаєтоні не сидів і мені не велів.. Сідай, кажу, не гай ся!“

Настя заклонила губу і не хотя підійшла до воза, придержуючи в руці поділ, що-б часом не торкнув я об віз, та не замазав ся у коломаз.

„На возі і вам, тату! трусько! хоч-би ви своїх старих кісток пожаліли.“

„Яка ти жалібна!.. та не вельми вболівай про мої кістки; з пікури не повисакають, не розсиплють ся.. Сідай.. поддержи, Федьку, Орла!“

„Як его сідати отак високо!.. наче на стіг сїна! У фаєтона підняла-б ногу тай там; а тут хоч драбину підставляй.“..

„Годі кажу, теревені гнати!“ мовив старий строгим голосом; доки збереш ся сїсти, так люди й дарник розберуть.“

„Держи Федьку!“ гримнула Настя на погонича, беручись рукою за полудробок.

„Та лїзьте, не бійтесь; вони стоять муть смирно.“ відповів Федько, повернув трохи голову на той бік, де стояла Настя і лукаво всміхав ся.

„Не дивись на мене Федю, не хочу я, що-б ти бачив, як я лїзти му на віз.. Тату! скажіт ему, нехай не дивить ся.“

„Не дивись Федьку!.. Ой, тай морудна-ж ти, Насте! сідай, не бій ся!.. далєбіг пропустим дарник.“

„Не бій ся!“ переговорила Настя, „а що як вони смикнуть? уся сїдниця в коломазї буде.. що тоді?“

„Не злизняєш..“

„А в церкві, як стояти му?“

„Отак, як і всі люди: он у мене скілько коломаз на питанах, а я байдуже.“

„Ви ничє діло; на нас ніхто не задивляє ся, а про мене.. зараз усі скажуть: нова сїдниця, а вже в коломазї.. хіба се гарно?“

„Та не гарно; да сідай вже.. : якось ради дамо твоїй сїдницї.“

„Дамо! дамо!“ зневажно переговорила Настя..

„Ну як я отут злізу.. хочби ослонець був.. лїз у новій одежи. чорт знає куди.“

„Давай я підсажу! озвав ся батько нетерпляче. І яка отсе чудна у тебе, Насте, губа: до церкви Божої їдеш, а чорта нагадуєш! Не вже тобі не можна его не займати. Сідай! ставай мені не долоню.“ Старий підставив долоню, на котрій помістив би обидві Настині ноги. Коні смикнули.

„От бачте! бачте! не я хіба казала.. а що? цокотїла Настя, відступаючи від воза.“

„Придерж его чортяку!!.. нугою отого дявальскою Хвилью!.. Ач, чорт який!“ сердито озвав ся Рославень.

„Ну їди, сідай!“

„Нї! от хоч ви що мені, а без ослінчика не сяду.. Присько! Присько-о! примчи ослонець!“ гукала Настя.

„Стійте чорти!“ гукнув старий на коней.

„А що, а що тату! знов зацокотїла Настя, от і ви без чорта не обїйдете ся.“..

„За тобою не встережеш ся! хіба не роздратуєш своїми витребеньками.“

Приська принесла ослонець і поставила біля воза.

„Присько!.. що-б я на отсей ослонець став ногою! нї во вік! подивись ти у чому він, візьми та швидче нимий его.“

Приська нахилилась взяти ослонець; от старий Рославень зненацька вхопив ослонець і так гелгав ним об обід, що ослонець розлетїв ся в шкінки!!

Коні злякали ся несподіваного гук, подала ся назад.. вісь мазнула по Настиній сїдницї і посадила пляму.. А далі — в одні мент Орел і Хвиля зворушились і прожогом понесли ся з двору!..

„От тобі і церков! от тобі і дарник! з роц віку сего не було зі мною.. Службу Богу в таке свята пропустив!.. а все через тебе.“ Наверну ся він до Насті; аж Насті вже не було.. Старий Рославень кинув ся на дорогу подняти ся, де коні; їх і слїду не видно було. А з вікна з будинку чуто було, як голосила Настя над знівченою сїдницєю.

О. Я. Коніський.

Чума горілчана.

Сужна історія для перестороги і науки бідняк і богатих, старих і молодих, нерасовів і тиверенх руских читальників прїсвятїх ОМЕЛЯН ПОПОВИЧ.

Книжка ся має 80 сторін і коштує 20 кр., поштою 25 кр.

Видає і за редакцію відповідає: Сільвестер Дашкевич.

З печатні Г. Чоппа.

БУКОВИНА.

Часопись політична і наукова

ДЛЯ НАРОДУ РУСКОГО.

„Буковина“ виходить що
другого Четверга.

Пренумерата

платна в Чернівцях
вноситься:

на цілий рік 3 зр. — кр.
„пів року 1 „ 50 „
„третього року 1 „ — „

Поодинокі числа по 15 кр.
в книгарні Г. Пардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ находиться в Чернівцях (улиця Петровица, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. години вечером.

Оповідання і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

По виборах до бун. прав. синоду.

Вибори до бун. прав. синоду вже закінчені. Стоїмо перед довершеним фактом, над котрим треба би застановитись і нам, що доси приглядались з далека тому, щоби не посуджувано нас, як усе, о викликуване спорів межи прав. Русинами й Волохами на Буковині. Ми умисно держались в резерві, записавши тільки вістку о скликаню нового синоду й помістивши відозву руско-волоского комітету виборчого, щоби відняти румунизаторам всякий повід під'юджування одних Русинів против других під покривкою, що „Буковина“ роз'єднує мирно успособлених прав. Русинів і Волохів. Тепер по довершенім факті, котрий свідчить надто ясно о згідливості румунизаторській, можемо і хочемо дещо сказати, щоби отворити очі й тим незрячим братам, що снять о згідливості румунизаторів з Русинами, про котру на диво навіть „Дѣло“ помістило одну допись.

Як сказано, вибори до бун. прав. синоду закінчили й дали новий доказ о підступній фальшивості румунизаторів, що на жаль ведуть нині верх між Волохами. Вже другий раз показали румунизатори, що всяка угода з ними, яко людьми неретельними, не тільки без всякої важности але й просто обиджаюча. Доки такі люди представляти муть бун. Волохів, доти не буде порозуміння межи Волохами а Русинами. Покажемо хід сеї підступної політики румунизаторської при сих виборах!

Вже на передвиборчі збори скликали румунизатори тільки таких Русинів, від котрих могли надіятись найдалшої податливости, всіх інших по просту поминено. На сих зборах вибрано спільний комітет съв'язеничий і съвітський, котрий мав поставити кандидатів. Сим а особливо приступленем вибраних на сїм

зборі Русинів до комітету став ся злишним вже уконституований осібний руский комітет виборчий, а прийнятем 4 кандидатів-Русинів в спільнім съвітським комітеті яко мінімум жадань Русинів, о чім на жаль румунизаторів вже наперед завідомлено приватною дорогою, віднято всяку причину до акції осібного руского комітету. Заснавши Русинів навіть видрукованем відозв, на котрих фігурували й кандидати-Русини, взяли ся румунизатори з консисторії до тайної агітації против кандидатів-Русинів, не вислали й одної відозви в час і на руки Русинів в руских повітах виборчих. Про що дбали комітетові-Русини, не знаємо, але видко що не допилювали повіреного їм діла. Головно ходило румунизаторам не допустити до вибору проф. Пігуляка Єротея, котрого ні ласка паньська, ні грозьби, ні прозьби не зведуть з правої рускої дороги, ба навіть не замкнуть его краснорічливих уст. Се знали румунизатори добре. До потайної агітації румунизаторської консисторії й замовчання кандидатури проф. Пігуляка, котрий пробуваючи в горах о нічім і не знав, треба додати ще й безчинність прочих Русинів, а й підпиране кандидатури кіцманьского начальника Снятинчука ще й з иншої сторони. Таким способом при дуже малій участі виборців, самого „причету“ церковного, вибрано слабою більшістю начальника Снятинчука. У всіх громадах, де випадково дізнали ся в послідній ще хвили о кандидатурі проф. Пігуляка, упали всі голоси на него. Не потребуємо чей і збивати аргументів „Gazet-и Bucovinei“, котра покриває перфідію румунизаторску тим, що ніби то проф. Пігуляк „не має прихильности і впливу.“ Супроти сего вкажемо на одноголосне вотум повного довірія, яке висказали виборці кіцманьского повіту на зборах в літі сего року свому по слови проф. Пігулякови, на яке не може по-

кликатись ніодин посол з табору „Gazet-i-Bucovinei“.

Супроти кандидатури Русинів сов. Ераста Чеховского і контр. Николая Влада висунули консисторники і їх послухники кандидатури Волохів дідича Фльондора і старости Табори, а супроти посла надкомісаря Івана Тимінського кандидатуру писаря Томюка. Що один посол Тимінський таки вибраний, се належить приписати тому, що він один дбав лично о свій вибір, звістивши Русинів заставнецького повіту в приватній дорозі о своїй кандидатурі. Сов. Чеховского вибраний мабуть, але аж при другім виборі, коли дідич Флондор вибраний в сторожинецькім і станівськім повіті, зрік ся сего послідного.

Оттак закінчила ся друга угода Русинів з румунізаторами, котра чейже й дописувателя „Дѣла“ переконала, що з такими людьми годі Русинам більше умовлятись, а що Русинам треба дбати самим про себе.

Не знаємо, як поступлять собі оба Русини вибрані до синоду в виду солідарности заявленої перед виборами в комітеті рускім, що або всі, або ніодин. Що зроблять вони, се для нас тим цікавіше, що 2 Русини на 24 членів сьвітських то капля в морю, від котрих не ме зависіти ніяке рішене в провізоричнім синоді, котрого діяльність в прочім має обмежитись на уложеню як найскромнішого статуту, а бути Parade-Ruthen-ами, сеї чести чейже не бажають вони собі, як се й заявив один з вибраних Русинів, най ними будуть знімчений Юрко Снятинчук і ще хто, що вилізе на сьвіт яко іменованний член і Русин.

Концерт „Дванацятки“ в Чернівцях.

„Дванацятка“ Русинів-академиків із віденської „Січ“ і львівського „Братства“ разом члени співачкого тов. „Львівський Боян“ урядила 5. (17.) вересня с. р., як ми се заповіли, і в Чернівцях концерт, котрого значіне для рускої справи на Буковині сягнуло далеко поза межі звичайного концерту: бо представив сьвітови чудну красу рускої пісні і незвичайні здібности Русинів в її виконаню; чим вимусила „Дванацятка“ для Русинів поважане у всіх і додала бук. Русинам охоти до дальшого діла, до береження й помноження великих скарбів, які криють ся в недорівняній рускій пісні й дримаючих в нашім народнім талантах. Оттому мав концерт „Дванацятки“ для бук. Русинів надзвичайне значіне, котрого благотворні наслідки остануть на довго.

Переходимо до справоздання з гостини „Дванацятки“ в нашім місті.

Дня 4. (16.) с. м. пополудни прибула „Дванацятка“ посьпішним потягом до Чернівців. На двірці вижидали милых гостей відпоручники черновецьких товариств руских. Позаяк голова Др. Волин і заступник голови сов. Ваиницький відпроваджаючи коротко перед тим Є. Е. міністра сираведливости не могли прибути, то привитав гостей іменем комітету посол надкомісар Іван Тимінський, почім гості й комітетові на 10 фіякрах зайхали до міста до гостиниці „Central“, де „Дванацятка“ розгостилась. Вечером тогож дня зайшли члени „Дванацятки“ до „Народного Дому“, де відбулась спілна нарада з місцевим комітетом дотично концерту. Ухвалено змінити програму о стілько, що замість неприбувшого цитриста о. Кунчинського й пияіста „Дванацятки“, мали увійти два хори з оркестрою войсковою. На жаль відмовила команда співуділу музики звиняючись тим, що, мовляв, військовій музиці не вільно грати з „чужими“ людьми, значить з галицками Русинами, котрі служать в австрійськім війську, ба навіть і в тім же полку, котрому приналежить музика. Клопотови зарадив з радної душі найславнійший на Буковині музик, директор музичної школи д. Гіжмалі, перенявши безкористно суаровід на фортеп'яні. З сям вижидали ми а з нами й цілі Чернівці концерту. Признаємось, що ждали ми не без певної тривоги, позаяк бояли ся о помучені попередними концертами горла нашої „Дванацятки“, що ще кромі сьбіву не мало натрудилась танцями й подорожею.

В четвер рано звідала „Дванацятка“ в супроводі членів „Союза“ — Чернівці. У вечер стала заповнятись простора сая музичного товариства гостями головно Русинами й иншими Славянами черновецькими і з провінції, межи послідними навіть кілька сьвященників з родинами з Галичини. Німці-ліберали застрайкували через ческу пісню „Hej Slovane“, яко визиваючу. Може бути, що тому, бо „удар о стіл, а ножикі відзивають ся.“ Ну, та обійшлося і без них, хоть правда деяких вирозумілих ми таки бачили. Ще одним було „не рехт“, а то нашим кацапам, а то тому, що їх не запрошено, ані на спілну вечеру, ані на концерт. Стало ся се в наслідок вирозного рішення комітету, що ухвалив не запрошувати виродків руского народу й одноминиленників, ба навіть членів-основателів львівського „Общ. Народний Домъ“, що заманув закуплену руским грошем хату для народної сцени, на котру власне призначений був частий дохід з концерту „Дванацятки“. Справді двом головам кацанским попалась у руки запрошеня на концерт, але покутним способом що сям констатуємо. Відрадною появою була присутність громадки читальників, селян і селянок; а секретар раранецької читальні ч. Гудзоватий з програмою в руках звертав на себе увагу люд, в котрих бачили ми н. президента краю, гр. Пачого, котрий повернувши о 4. годни з Відня прибув о 8. на концерт, чим зробив Русинам вельми милу неснойванку; Є. Е. капітана краю барона Василька, сьвітників прав. Кохановского, Помного; Палдовского, члена

виділу краевого барона Мустяцу, сов. ідир. Гім. Вірфля віцебурмістра Дра Фехнера і др. З приємністю за-примітили ми й гарне число шкільної молодіжи й міщан. В Чернівцях не памятають так численної участі в ніякім концерті, хоч були у нас не одні „великі“ сьпіваки й музики. Цікавість а й замилуване до рускої пісні завела так много Русинів і не-Русинів до музичної салі.

О 8. годині виступила на естраду „Дванацятка“, справді, як писала „Черновецька газета“, „молодечо-сильні постати“, а попереду станув гарний мущина, а ще гарнійший управитель хору, загально звісний вже, талантливий композитор Остап Нижанківський. По кількох акордах добутих з фортепіану майстерскою рукою дир. Гжималього полились пресолодкі нути Лисенкового „Ой пушу я кониченка“, котрі відразу очарували усю публику, що такого сьпіву певно не надіялись, а ледви чи хто з неї й чув колись. Перегремів і Лисенків хор „Іван Гус“, давший довід, що „Дванацятка“ уміє сьпівати не тільки солодко а й грімко. Дальше слідував сольосьпів п. Береста, що сьпівав Лисенкове „Ой, Дніпре . . .“, як справдішній скінчений артист. Тенер розлилась по сали Лаврівського „Руска ріка“ щиро-народними звуками а в спосіб високо артистичний. Буря оплесків споводована преніжним виконанем сего в різні а різні нїянси богато-го твору безсмертного, композитора спонукала „Дванацятку“ відсьпівати в додатку Нижанківського „Гуляли“. Для нас, що вже нераз чули сю композицію, була се найцікавіша частина програми. І справді наша цікавість була щедро нагороджена. Хор „Гуляли“ під управою найбільше покликаного товмача, самого управителя, полинула з уст і сердець „Дванацятки“ незрівнано легесенько та ніжно; там і „гули цимбали і бас ревів“, „як вихор усе літало“, і сум і жаль, що поховали „новобранця“ й „дівчину з чорними очима“, й та важка резигнація „я більше гуляти не буду.“ Справді рідко, дуже рідко, ледво чи й натрапити на таку прегарну вязанку, як Феюковичеві слова, Нижанківського удачна інтерпретация-музика ба ще й дірігентура й недорівняне виконане зі сторони „Дванацятки“. Не дивно, що викликувано хор і композитора. Найчуткіші серця рускі уважають сей хор точкою кульмінаційною концерту.

Деклямація д. Л. Лопатинського поезії Франка „Каменярі“ була истинно артистичною, за що нагородили его оплески тих мушчин, що зрозуміли Франка, а за додатки любовних поезійок „Колно“ і „Ти один“ не пощадили оплесків всі, навіть і рожеві ручки.

Воробкевича „Сині очі“ сьпівав квартет „Дванацятки“ так, що напевно позавидували ему сего присутні члени черновецького товариства сьпівацького, котрий сьпіває сю композицію з німецьким текстом. Чеський хор Вашака „Kde děva ta“ відсьпівала „Дванацятку“, як один музик-Чех висловив ся, як справдішні Чехи.

У виконаню Вахнаниного „Ура, у бій!“ виступила грімка сила голосів „Дванацятки“, наколи

у Воробкевичевій „Серенаді“ виявилась у повній силі й красі улюблена В-а гармонія; то не хор сьпівав, а органи грали.

Найбільше вражінє зробив на загал слухателів Ніщинського хор „Закувала та сива зазуля“ з ідеальним супроводом дир. Гжималього. Оплески й оклики не умовкли, доки сего хору не повторено.

Справдішним пиром для уха і серця було Нижанківського путпурі з національних пісень славянських: словенське: „Na prež zastava Slave“, сербське: „У бой ннк Турчін зна, како мremo ми“, хорватське: „Ljера naša domovina“, словацьке: „Vlast moja“, польське „Z dymem rożarów“, чеське: „Hej Slovane“, і московське: „Въ низъ по матушкѣ, по Волгѣ“, кожде з них виконане в спосіб властивий кождому із сих народів представило високий ступінь, на яким стоїть народна музика у кожного славянського народа і сьпіволюбивість усіх Славян разом. Путпурі закінчив гимн руский „Ще не вмерла Украина“, котрий Русини вислухали стоячи.

Отсе слабенький образ величавого успіху концерту „Дванацятки“, а на довід, що не пероседжуемо, наведемо голоси польської, волоскої і німецької газети, з котрих видно ясно, що кажуть о концерті навіть ті, що чули его тільки ухом, а не і серцем, як ми.

Про концерт „Дванацятки“ в Чернівцях пише Gaz. Pols.: „В переповненій публікою черновецькій сали музичній виступили в четвер сьпіваки рускі з Галичини з концертом на фонд будови руского театру у Львові. Концертанти оправдали в цілости славу сьпівацьку, якою тішать ся нар д руский в родині славянській. Хор се знаменито виправлений а голоси молоді, дзвінкі і правдиво гарні. Програма обнімала очевидно майже виключно рускі композиції з внимкою пісні чеської Вашака Kde děva ta. Публика одушевляла ся гарними мелодіями, особливо-ж творами Лисенка так вірно характеризуючими духа України. Крім згаданих подобали ся дуже композиція самого дірігента хору п. Нижанківського, в котрім пізнали ми незвичайний талант. Для публіки славянської дуже приятно було почути путпурі з народних пісень славянських. Гості прийняли сю продукцію з правдивим одушевленням, котре впрочім взагалі характеризувало публику. Мало памятаємо концертів, щоби тішили ся таким поводженням.“

„Czernowitzer Zeitung“ пише в ч. 214 на третій день по концерті: „Рускі товариства в Чернівцях устроїли в четвер в музичнім товаристві з співуділом членів львівського тов. сьпівацького „Боян“ і під управою дірігента д. Остапа Нижанківського концерт на добродійні цілі. Малороси і Русини (lapsus germanicus! Ред.) то музикально щасливо і богато уталантовані народи, що зуміли, перевести в тони характер краєвиду сторін, в котрих живуть, свої казки і свою історію, своє жите, свою любов і свої муки. З мелянхольно-тужливої, мелодійної „думки“, з „коломийки“, що обертаєсь в гнучких ритмах, з енергічної і повної темпераменту пісні козацької звучить ся і та струна

характеру народного. Сини руского народу, молодечі сильні постати з свіжими металічними голосами дали нам передучора в музичній сали почути більший ряд то оригінальних пісень народних, то на підставі і в дусі народних мелодій уложені хори, і позаяк співваки зовсім докладно управлені, і під управою дуже тенього і очевидно даровитого дірігента стоять, в кінці, що головню співділає, не тільки горлом, але й так щиро із серця і від серця співають; то зробили вони своїми продукціями на публіку надзвичайне вражіння і зібрали дуже рисні й добре заслужені оплески. Голоси єднались в хорах прекрасно, чисто і дзвінко, а спосіб декламації був, не уймаючи суті і характерови народної ціли співів, артистично вироблений, заокруглений і гладкий. Вельми цікава була послідна точка програми: дуже зручно уложене путпурі з славянських — по найбільше руских, польських і чеських — національних пісень, побіч котрих яко найліпші і найкрасші поставили-б ми Лаврівського „Руску ріку“, Воробкевича „Серенаду“, Лисенкові і одну композицію управителя д. О. Нижанківського (Гуляли). Супровід виконав в дуже милий спосіб д. дир. Гжималі. В д. Лопатинськім пізнали ми дуже вправного декламатора. Музичну салью заповнила численна публіка, а в партері прислухувалась пильно громадка селян і селянок народним співом!“

Велоска „Gazeta Bucovinei“ пише в ч. 38: „Концерт, котрий устроїли рускі товариства черновецькі в четвер в сали муз. тов. на добродійні ціли рускі, мав задовольняючий усьліх. Хор львівського тов. „Боян“ під управою д. Нижанківського малий, але добре управлений, виконав точки програми — самі (? Ред.) народні пісні рускі — з великою прецізиею. Супровід виконав дир. муз. тов. д. Гжималі. Барітонове сольо, і декламацію п. Лопатинського оплескувала публіка гучно.“

І матеріяльний усьліх концерту зовсім задовольняючий, бо приніс по відтрученю великих видатків 180 зр. чистого доходу на будову руского театру.

По концерті зібрало ся около 80 осіб в сали гостинниці „Hotel Central“ на спільну вечерю. Саль була переповнена. На около 5 столів засіли пані, панни і мушчини: святищенники, урядники, учителі і міщане. Провід комерсу обняв заступник голови комітету д. сов. Винницький, позаяк голова д. проф. Др. Волян задля жалоби по померших недавно родичах своєї Вл. подружки не міг взяти участі. По вечери розпочав ряд тоастів д. сов. Винницький підносячи велику заслугу „Дванацятки“, що прибула на Буковину, де так мало життя, мало свідомих Русинів, і потішила братів. Провідник XII-ки д. Осни Партицкий дякуючи за прийняте пив на процвітанє черновецьких товариств руских. Проф. д. Пігуляк прирівнявши XII-ку до соловія, що будить сплячих до праці, зазначив велику вагу пісні народної, що аж з ним умирає, і підніс свій тоаст на руску пісню, щоб будила й оживляла, та до діла обо

дряла сплячих Русинів. Член XII-ки д. Будрик пив здоровле бук. патріотів, що працюють щиро над добром народа руского. Надуч. д. Ом. Попович дякуючи передбесідникови винив на спільну діяльність усіх Русинів. Дир. д. Гжималі звелічив в ческій промові руску пісню, руский нарід, що не згине, бо співває і пив на „Дванацятку“, що співває з такою інтелігенцією, з якою може виступити сміло усюди, і на єї славного управителя д. Нижанківського. Д. Нижанківський дякуючи за ідеально хороший супровід вносить здоровле славного музика і брата — Чеха-Славянина — д. Гжимального грімке „Na zdar!“ Проф. о. Воробкевич прославивши гостей-соловіїв дарує їм гостинець. нову композицію „При чарі“. По хвили, підчас котрої дірігент XII-ки розписав даровану композицію о. Воробкевича, забірає д. Ниж. голос і підносячи заслуги о. Воробкевича на поли народної музики рускої, заявляє, що XII-ка відспівває лише що даровану нову композицію prima vista, що й стало ся на велику радість композитора й присутних. Д. Др. Кобринський пив на нову гостиню XII-ки в Буковині. Заступник голови тов. „Союз“ д. Антін Винницький пив в імені своїх товаришів на згоду і братню звязь усеї рускої молодіжи. Д. Лопатинський, яко член віденської „Сти“, підніс свою чарку на „Союз“. Начальник суду д. Рєвакович, піднятий до слова, винив здоровле присутних руских композиторів вельми заслуженого проф. о. Воробкевича і многонадійного Остана Нижанківського. Всі бесіди переплітано співвами „Дванацятки“. Був се другий концерт тогож вечера. По отвореню неофіційної часті через д. Ом. Поповича гумористичною бесідою на тему „треба зкинути війта“ вибрано „війтом“ д. Дра Кобринського, а сей заіменував „присяжним-противоточієм“ д. О. Партицкого, „дяком“ д. Гриневецкого, а „піддячим“ д. Нижанківського. Серед співу, веселих промов і розмови пролетіла ніч і майже на зорях аж розійшлись учасники розпроцавшись з „Дванацяткою“, котру проф. д. Др. Смаль Стоцкий в дошній промові заохочував до відновлюваня високо-патріотичного діла, розбудження руского духа найсильнішим мотором — пісню.

В п'ятницю оглядали наші гості знов місто, а під вечер зайшли до „Народного Дому“ „на кругі“. Потім вручив сов. Винницький в читальни „Нар. Дому“ „Дванацятку“ на руки д. Нижанківського лавровий вінець з написею на лентах: „Славний „Дванацятка“, під знаменитою управою Вл. Остана Нижанківського на спомин 5. вересня 1891 від черновецьких товариств руских. По промові д. Партицкого відігравали зібрані члени черн. товариств руских „Дванацятку“ до гостяниці на вечерю, де на прощанє почули ще кілька пісень із медових єї уст. Опісля виїхало ціле товариство на дворець, де ще раз, і другий, і третій загреміла руска пісня. „Дванацятка“ сіла до вагону, зазвеніла пісня „По морю“ з вагону, а „Слава“ „Дванацятка“ і „До побачення“ з перону. Поїзд рушив і уніс наших соловіїв оставивши черновецьких Русинів смутних і веселих; смутних, бо без „Дванацятки“, а

веселих, бо із згадкою їх незабутньої гостини, що піднесла руску пісню, а з нею і руский парід у всіх.

О. П.

Дописи „Буковини“.

ВІДОЗВА!

Загально звістно, що минушого року Русини, Німки і Чешки подали були в однім часі петицію до ради державної о вступі жінкам до університетів, як також о основанні жіночих гімназій. Се принесло Чешкам хороший результат, бо дозволено їм виспу жіночу школу доповнити предметами шкіл гімназійних, що з часом надасть ученицям тих шкіл права мужеских гімназій. Тож коли розвизали раду державну, Чешки повздержались з поновленням петиції аж до часу, коли будуть готові до університету кандидатки.

За те піднесли зараз тоту справу, то є поновлене петиції віденські Німки, а за ними і збір Русини в Стрию, дня 1. вересня с. р. Русини головно опирали свою прозьбу на злих економічних відносинах краю, на надмірній конкуренції зі сторони мужчин в кожній галузі праці, до котрих у нас допущені жінки, підносять факт доказуючий конечну потребу жінок-лікарок в Австрії, позаяк міністерство справ внутрішніх пошукувало лікарку для Боснії за границею, як також звертають увагу, що при загальнім домаганню ся медичного факультету у Львові можна би разом ввести і жінок до університету львівського, позаяк факультет медичний є найбільше учащаний жінкам, не виключаючи притім слухачи і інших виділів. На тих підставах жадають жінки вступу до університетів і отворення хоть одної гімназії жіночої, або доповнення деяких теперішніх шкіл виділових для жінок предметами шкіл гімназійних, позаяк є живі докази, що і з нашого краю виїзджають жінки задля університетських студій за границю, переходять середні школи приватно і роблять мужеску матуру.

Здає ся, що нема жінки в краю, що би не знала тих обставин і не узнала потреби тих бажань, проте просимо жінок всіх народностей Буковини і Галичини, щоби громадно понерли сю справу і подавали також від себе петиції; бо лиш спільними силами дійдемо до спільної цілі.

Від збору руских жінок.

В Стрию, дня 1. вересня 1891.

Наталія Кобринська,
предсідателька

Евгенія Ярошинська,
секретарка.

Буковинські товариства рускі.

«Руска Бесіда» в Чернівцях на засіданню з дня 5. л. с. м. прийняло в члени п. т. о. Єротея Федо-

ровича з Ревної, начальника суду д. Максима Михайла з Путилова, ад'юнкта суду д. Михайла Боралевича з Вижиці, уч. д. Григорія Якубовича з Гатної і д. Николая Іваницького з Нової Жучки, д. Михайла Кравця, і Хв. Читалні в Кліводині і Каранчеві над Черемошом, поручила уложене календаря на р. 1892. д. Ом. Поповичови, ухвалила помістити в календарі портрет і життєпис проф. Єротея Пугуляка, в кінці залагодила кілька справ адміністраційних.

Дрібні вісти.

Сим числом розпочинаємо послідню третину сего річника „Буковини“ й просимо ще раз Вп. точних передплатників наших о чим скорше відновлене передплати до кінця року, а численних довжників наших о як найскорше хоть би часткове вирівнане значних залежностей. Що нам належить ся від кожного з Вп. читателів наших по кінець сего року. зазначено вже раз на адресах 16. числа. Ждемо найдальше до 5 л. октобра, опісля мусимо ступити на иншу дорогу.

(Міністер судівництва гр. Шенборн), виїхавши вівторок рано поспішним поїздом зі Львова, прибув пополудни до Черновців в товаристві президента апеляцій бар. Симоновича, совітника Тхуржницького і секретаря міністеріального Ценкера. На двірці черновецькім повитали міністра: президент суду краєвого Мартинович з всіма совітниками судовими, совітники краєвої управи Кохановський і Помпе, староста Барлеон, віцепрезидент дирекції скарбу Вайт, прокуратор скарбу Др. Корн, старший директор пошт Лір, митрополит Андрієвич і много інших високопоставлених осіб. По привітанню від'їхав міністер до міста і замешкав в готелі під „Чорним орлом“, з відки виїхав зараз до митрополита Андрієвича і зложив єму візиту. Гарну палату митрополічу оглядав міністер чверть години, відтак удав ся до синагоги, оглянув єї і поїхав відтам до гр.-кат. церкви та православної катедри. О годині 6 вечером дав президент Мартинович обід в честь міністра, на котрий залпрошено 20 осіб, між иншими заступника маршалка краєвого, посла Д-ра Воляна і совітника Винницького. Підчас обіду грала перед готелем музика а вежа ратушева прибрана була хоругвами і освітлена. В середу рано візитував гр. Шенборн суди, а то суд краєвий в справах цивільних, суд міско-делегований цивільний, краєвий суд карний і вязниці, був на розправі судовій а з відси удав ся до прокураторії державної і до суду міско-делегованого карного. О 12. годині відбуло ся сніданє, по чім від'їхав міністер в товаристві президента апеляцій барона Симоновича до Коломиї.

(Від Вп. панни Евгенії Ярошинської з Брідка) (на Буковині) одержало «Діло» слідуєче письмо: «Доповнюючи звістку подану п. Н. Вахнянином о дарунках присланих на его руки з Чехії, увідмляю, що і представительки жіночого пола удостоїлись таких памяток від пані Наперсткової. Дня 18. серпня дістала я письмо враз з двома гарними скриньочками, в котрих знаходились дві прехороші гранатові брошки. Зміст письма такий: «Високоповажана Пані! Прийміть єї дрібнички, на памятку Вашого юбуту в моїм домі, другу брошку прошу передати Вашій сестрі-Емілії, також на памятку єї подорожи до Чехії. Огонь гранатів ческих най-дружгаде Вам, що наше серце горить

любовію до Русинів і завжди мило споминаємо хвилі в Вашім товаристві проведені. Мій муж і я здоровимо Вас сердечно і остаємо з правдивим поважанням — Йосифа Наперсткова. Брошки дуже гарні, з трьох розет сполучених з собою. На відворотній стороні знаходиться монограм і надпис „Prz ha 23 /7. 1891“. — Пані Наталія Кобринська одержала сім днями також таку саму брошку від пані Наперсткової. Які они любі та милі ті Чехи! Не досить, що нам осолоджували хвилі нашого побуту в своїм краю, але ще й до дому посилають нам знаки своєї приязни. Коби то ім хоть трохи мож віддячитись! — Евґенія Ярошинська.

(Інспекторами шкільними) іменував С. Е. міністер просвіти надучителі Омеляна Поповича на повіт сторожинецький, надуч. Івана Ходаковського на повіт сучавський, надуч. Захарія Маєрана на повіт радовецький, надуч. Леонтій Падура на повіт сирецький, а уч. Георгія Жанковського на повіт черновецький (заміський).

(Щедрий дар) на будову руского театру в сумі 400 зр. зложила патріотична родина Ясеницьких з нагоди 50-літнього ювілею святицтва о. Ясеницького, батька сов. Володимира Ясеницького.

(Оповістка важна для руского жіноцтва і для народних шкіл.) Вже в тім місяці вийде готова „Руска орнаментика“ т. е. збірник руских букв, монограмів і народних взірців до вишивання і значення біля, постелі і т. д. заходом і накладом пані А. з Л. Книжки ті обніматимуть 16 таблиць, а іменно 7 з буквами, 2 з монограмами а 7 послідних з взірцями різного рода. Таке видане оказалось дуже потрібне для жіночої рукодільні, і для того сподіватись можна, що Вл. публіка руска радо прийме ту вість, а заряди шкільні приймає о. Ант. Захаріясевиць в Сасові к. Золочева. Ціна „Рускої орнаментики“ низька, іменно 80 кр., а по 1. жовтня с. р. буде підвищена на 1 зр. Теки до того стоять 25 кр., а пересилка постова 20 кр.

(З'їзд руских жінок) в Стрию відбув ся без участі мушци, бо зібрані Русинки не желали собі присутності нікого з мушци. Зібрані ухвалили поновлене петиції о допущені жінок до висших студій, оголошене відозви, котру поміщаємо на иншій місці і видане 2. жіночого альманаха.

(Головні збори тов. „Просвіта“) відбули ся в Тернополі при численній участі членів. Головою товариства вибраний знов проф. Др. Омелян Огоновський.

(Лікарами громадскими) іменовано оногди кількох жидів. Так то будемо мати тепер на Буковині не лиш жидівських дідичів, арендарів, посесорів, проининаторів радних, писарів і началників а й лікарів. Mein Herz, was willst du noch mehr?

(„Дарую дівчину“), 8-літню, хорошу, бо не могу її вигодувати“, таке незвичайне оголошене помістила оногди одна удова в „Buk. Rundschau“.

(Суд присяжних) в Чернівцях засудив писаря й експедитора поштового Бернгарда Віндіша з Жадови за ошукаństwo на 1½ року; увільнив Волод. Кошовського, експ. почт. з Кадобища, оскарженого о дефравдацію; засудив Прокопа Юрбаша й Єлену Безель, за скритовбийство чоловіка Єлени, на смерть через повішене; засудив Іполта Бежана з Волоки, за насильство, словнене на 1-літній Марії Фокшанській й на 1½ року тяжкої вязниці, а за легкодушну кріду Тавбу Штайгман на 2, а Гершка Штайгмана на 7 місяців арешту.

(Німецьку школу) отворено в Перемишлі для горстки дітей тамошних полків-Німців. А для 10 тисячей черновецьких Русинів...? Ja, das ist was anderes.

(Кітка відкусила ніс) дитині господаря Івана Бурліки з вижнього Вікова. Рано найшли дитину в лійку мертвою.

(Для розширення будинку гімназійального) в Чернівцях розписано вже оферту. Прибудоване коштувати ме 47.503 зр. 30 кр.

(Рада державна) має розпочати свої наради 6. або 8. жовтня ухваленем бюджету на р. 1892. Спільні делегації мають бути скликані з кінцем жовтня, а сойми в грудні.

(Бук. прав. календар на р. 1892) вже друкує „Руска Бесіда“ в Чернівцях.

Для науки і забави.

„Общерусское единство языков“.

2.

Теорія „общерусского единства“ виринула у нас доперва по 1848-ім році. Предтечею її був звістний історик — аристократ Денис Зубрицький, той сам, що в своїй „Історії“ салував ся доказати істнуванє рабства в давній Руси і рабство звеличав, той сам, що колись по польски писав о панщині як о річі добрій для хлона, а котрого портрет бачив я на стіні в канцелярії общества імени Качковського. Він перший сказав, що „языком Грицька (Григорія Квітки Осковяненка, автора „Марусі“) історії писати не можна“, бо се „язык настухів“, — він перший, як се видно з оголошеної друком переписки его з Погодином — почав поглядати на північ, просити о „пособіях“ (хоч посідав каменичку у Львові), а нарешті, як в'ідомо, взяв ся ескамотувати з львівських архівів що-найціннійші рускі документи і збувати в Росію.. Він, безперечно, опутав своїми поглядами поодиноких людей, але теорія „общерусскости“ не знайшла у тогдішних Русинів прихильного прийняті і не могла „водворитись“.

Також і в 1860-их роках, коли проявив ся межи Русинами живійший рух літературний і розбудилось більше жите духове, що хрімало в часах реакції по 1848 році, не було у нас бесіди о „общерусскомъ“ язичі. Ми писали тогді, правда, не живим народним язиком, але й не російським, а осібним язиком галицько-руської інтелігенції того часу. Був се так званий „книжний язък“ або „літературний высше образованный“, або — як его також називано — „языкъ высшего слога“. Ми дійшли до него досить чудно.

Загально думають, що автором і батьком его був Б. Дідицький, перший редактор „Слова“ і голова тогдішнього руху літературного у нас, — але се не зовсім справедливо. Б. Дідицький не сотворив того літературного язика, не винайшов, — він взяв за підставу тую мову, якою тогді говорила інтелігенція,

обробив її троха і вивів у люде, на світ Божий, до літератури, — і в тім спочиває его подвиг, — він старав ся розширити его у нас та зготовити сму тревалу будучність — і в тім зміслі можна его уважати батьком того «языка высшего слога».

Як наша інтелігенція в тих часах межі собою говорила, знають люде, що ті часи собі пригадують, і оно не трудно собі представити. До року 1848, з винятком кількох домів, говорили майже всі по польски. Доперва по 1848 році взялись до руского. Народного языка не знали добре, але все він був основою; з церковним языком були по троха ознайомлені з церкви; з польских часів у інтелігенції багато лишилось хоч-би самих тільки слів польских, а в кінці і тогдішні виключно німецькі школи не були без впливу на мову інтелігенції. В загалі говорено у нас тогді великою мішаниною: рускі, польскі, церковно-[старо] словенські слова йшли в суміш з собою, густо часто нагинаючись до німецького порядку слів і до цілої німецької синтакси. Так приміром оден — тепер уже на пенсії — директор гімназії, будучи тогді учителем при гімназії у Львові, говорив усе до жени катихита: «госпожа катехізіна», друга знов звалась «госпожа сендзіна», може була і «госпожа професоржіна», бо в тім часі се не було-б нічо дивного. Нам се нині видасть ся сьмішним — і дійсно, оно виглядало сьмішно, тільки-ж треба узгляднити, що такий час поповсового языка був майже у кожного народу: був він у Німців в XVII-ім століттю, був свого часу, в XVII. і в першій половині XVIII-го у Поляків, був і у Чехів, і у Словінців, і у інших народів. Лише, що інші народи вище трудились над підвигненням і виробленням рідного языка, ніж ми.

Звістна річ, що кожда мова, хоч і найбагатша, коли її довгий час не вживано ні в салонах, ні в літературі, ні в школах, тратить з часом спосібність віддавати абстрактні поняття, не має тої — що так скажу — «сальнової гнучкості», она буде красна, образова, синтакса її неповновисна впливом иншого языка, але все її хибне виразу для многих понять і термінів наукових. Щоб її піднести, щоб її повернути можність віддати всіх понять, т. е. щоб її виобразувати, — дорога єсть лиш одна: письменники і інтелігенція мусять передовсім добре вивчити живу народну мову, мусять студіювати пісні народні і черпати передовсім з сего невисихаючого жерела, з скарбу живого слова народу. «Дух бо народу, дух языка» — кажучи словами одного німецького ученого — «сам собі допомагає, сам творить нові слова до всяких понять, сам устанавляє правила языкові, а учений філозоф, що пише граматіку, єсть тільки вириядчиком языкових правил, а не законодавцем.» Дорога ся вимагає троха довшого часу, але всі народи нею ступали, чи Німці, чи Чехи, чи інші. Літературна мова нігде не народилась готовою, але виробилась з часом, і то виробилась на основі мови народу: оден діалект дає до

неї основу, а прочими наріччями она спмагаєсь і відживляєсь.

Однакож Русини пішли тогді вишою, штучною дорогою. Поляки тогді посьміхали ся, що руский язык — хлопский, а руска інтелігенція і повірила, не завдавши собі труду — вивчити добре руску народну мову, а щоби противникам заїмпонувати, сотворила собі сама штучний літературний язык і стала ним писати, а по часті й говорити. Впрочім також тогдішні обставини богато причинили ся, що звели руску інтелігенцію з вкастивої природної дороги. Не був то ще час зрозуміння потреби займатись мужиком і братати ся з простонародом, — не був ще час, щоби руска інтелігенція — з немногими винятками зрозуміла властиву свою задачу, зрозуміла, що сила Русинів спочиває головню на мужиках, на селянстві, з котрим їй треба разом іти, просьвітити его і піднести — а се обовязок старшого брата, інтелігенції, без котрої нарід двигнутись не може. Загал Русинів фантазував тогді либо про давні часи, про князів, бояр, а де-хто може й думав, що золоті ковніри заступлять давних бояр та може й мріяв про золотий ковнір, на нарід не звертано уваги, а на всякий спосіб не так, як би було належало. Замість будувати з долу, будовано з гори. Інтелігенція більше позувала на нову шляхту, тож і хотіла мати й панський язык, не мала знання народної мови і не звертала уваги на її красу та багатство. Інтелігенція думала, що той її язык, що повстав з мішанини языка народного і церковного з доброю домішкою польских слів і нагнений до німецької синтакси — єсть справді літературним висше образованием языком і має обезпечну будучність. Правда, підносились голоси против сего штучного языка, против насилування природного розвою рускої мови, передовсім протестувала під впливом української літератури молодіж в «Вечерничах», «Меті», ба і деякі старші патріоти, як Ст. Качала на зборах «Матичі» і І. Жуковский в статях в «Слові», промовляли за сим, щоб Русини в літературі звертались до живого народного языка, — але все те мало помогло. Загал ішов за Дідицьким, той умів примінитись до смаку рускої інтелігенції, его уважано не тільки літературним, але яко редактора «Слова», і політичним провідником Галицької Руси, всі слухали его голосу і йшли за ним.

О якімсь «єдинстві» як що до народности так і мови не згадувано тогді, — навпаки, свідомість своєї національної окремішности і єдности з Україною була у всіх Русинів сильно розбуджена, України ще тогді ніхто не цурав ся. Сам Дідицький, хоч писав «языкомъ высшего слога», не цурав ся й народного: поміщав в «Слові», дописи з України в народній мові, видав поезії народного поета Федьковича, де в переднім слові величав музу Шевченка, ба і спроваджував з України книжки і знакомив Галичан з українською літературою. Настрій і погляд на справу народности у тогдішних Русинів представлений виразно на одній ілюстрації з перших річників віденського «Страхо-

пуда : Україна жалусь, що сестрі Галичині все вільно, а їй ні засьпівати ні прибраться по своєму, всего їй «лиха матушка» (Росія) збороняє, нарисовано, як віником замахує на неї, а під ілюстрацією підписано: «Вот я тебе матушка!» Сердечне чуте для братної України огортало тогді весь загаль. Мені ще й до нині пригадують ся ті пісні козачі-українські, що нам малим батьки співали...

Однак все те тревало лише до памятного 1866 року, до проголошеня нової програми в «Слові», котра станула в суперечности до всіх дотеперішних політичних і літературних змагань галицьких Русинів. Она також захитала і віру в дальший розвій галицького літературного «языка высшего слога». Українці з «Вечерниць» і «Меті» не повалили его, а повалив сам Дідицький новою програмою, і тим сам доказав наукову вартість «высше образованного языка». Батько перестав вірити власній дитині — Дідицький проголосив в «Слові» 1866 р., що ми Русини — не есьмо вже оден нарід від Сяна по Дон, але від Сяна аж до Амура, а нашим літературним языком має бути язык великоруский, а наш народний — се тільки нарічє великоруского. Ми від тепер були в «Слові» одно з Великоросами. Так узріла «общерусска» ідея в Галичині світ Божий. «Общерусское единство», немудре (панське) дитя Д. Зубрицького немов народилось в друге, а до хресту тримали его Лисикевич і Дідицький, котрий і став побіч других одним з перших опікунів для сего, доси на галицькій Русі не виданого «отрочати», і немов то на хрестний дарунок для дитяти «единства» видав свою брошуру: «Въ одинъ часъ малорусину начитись по великорусски». Вчинив се консеквентно, бо ніхто не ставить програми, щоб на ню дивились і сварились, чи она гарна чи ні, але щоб єї виповняти. — тож і Дідицький не хотів, щоб се нове «единство» осталося яко важний документ політичної мудрости лиш на папери і жило лише в головах, но розумно поручив галицькій інтелігенції учитись чим скорше сего нового (родного) літературного языка російского.

Чи се так зовсім розумно було поручено і чи руска інтелігенція научилась, — то инша річ, але все-ж була і добра воля і заохота. (З „Дѣла“.

Учіте ся, брати мої!

НОВІ КНИЖКИ.

„О наслідованю Ісуса Христа, Томы з Кемпісь, Львівъ, Печатня ставр. Института“, видав съвящ. Л. Джулинський. Сторін 388 в 8-ку коштує в гарній оправі 1 зр.

Думайте, читайте!

Антоній Табакар і Гаїна,

В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.

Торговля коріння, вин і делікатесів.

Одинокий склад

і аґентура для Буковини ц. к. фабрики господарских машин Clayton-a і Schuttleworth-a.

Склад товарів з хиньского срібла.

ПОЛОТНА КРАЄВІ

чисто лянні, від найтонших до грубих ґатунків на сорочки, погавиці, простирали, сїаники і т. п., надто ручники, хусточки, обруси, серветки і т. д. поручає

ІВАН ДЛУГОШ,

виріб полотен

в КОРЧИНІ, через КРОСНО, ч. д. 299.

Цінники з пробками висилає за дармо і оплачено.

С. ЛЬЕРХЕНФЕЛЬД

поручає свою

РЕСТАВРАЦІЮ І КАВЯРНЮ

в готелю „Metropole“

(передше готель „Kronprinz“)

ЧЕРНІВЦІ, УЛ. РАТУША Ч. 18.

Добірна кухня і найліпші напитки при звичайних цінах.

ТЕХНИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

виробу

штучних зубів

Е. КАМПЕЛЬМАХЕРА

находить ся

ПРИ УЛИЦІ БОЖНИЦІ Ч. 8.

(на подвір'ю, на ліво).

„Буковина“ виходить що
другого Четверга.

Пренумерата

платна в Чернівцях
вносить:

на цілий рік 3 ар. — кр.
„ців року 1 „ 30 „
„третину року 1 „ — „

Поодинокі числа по 15 кр.
в книгарні Г. Нардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10.

БУКОВИНА.

Часопись політична і наукова

ДЛЯ НАРОДУ РУСКОГО.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ знаходиться в Чернівцях (улиця Петровица, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6. — 8. години вечером.

Оповідання і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

Шовінізм „Gazet-i Bucovinei“.

Новий тутешний орган волохський „Gazeta Bucovinei“, що почав виходити добіра від мая с. р., споминав вже не раз про руску справу на Буковині, в правді дуже побіжно, з легонька, але все таки з неконче вдало замаскованим неспраком. Трохи обширнійше розписала ся „Gazeta Bucovinei“ про політичне жите буковинських Русинів в числах з вересня с. р.

Не можна сказати, що і в сих числах вирацьовано і представлено вірний, глибокий погляд на теперішні політичні і суспільні відносини межи Русинами а Волохами на Буковині; до такої праці „Gazeta Bucovinei“ при своїх теперішніх, ще дуже вузких, самолюбних, та шовіністичних засадах ще цілком нездібна, для того то і в сих числах не подає ся Газета таку працю, а противно лише заявляє своє огірчене, або лучше сказати, свою дурість по тій причині, що буковинські Русини почали в останніх часах трохи легше віддихати, трохи свободнійше розвивати ся, та сим укоротили трішки самовольну, а для природного мирного розвою нашого краю дуже шкідливу гегемонію буковинських румунізаторів, що, як казано, не бажають для нашого краю загального добра, не бажають навіть для загалу свого власного народу мирного, та щасливого життя-розвою, а бажають тільки для себе самих, для своїх неситих личних цілей вічного безграничного паньства-тираньства.

Бо-ж скажіть самі, панове редактори вступних статей „Gazet-i Bucovinei“, чи згоджає ся се з совістев честних і світлих мужів обвиняти правительство на Буковині за те, що воно „протиує“ Русинів, а властиво лише почасти стоїть на сторожі їх конституційних прав, та чи можливо і розумно робити такі закиди в столітню, коли то по відвічній тяжкій

борбі межи самоволею а свободою побідила ся послідна, та на підставі сеї для розвою людського роду щасливої побіди поставила теперішня суспільність законно переважну засаду: »рівні права для всіх«? І в чім властиво лежить са після думки „Gazet-i Bucovinei“ так несправедлива протекція Русинів на некористь Волохів?

Чи може лежить ся протекція в тім, що аж тепер перший раз на Буковині заіменовано на мішаний повіт Сторожинці-Станівці (послідний чисто руска часть) повітовим шкільним, інспектором Русина, д. О. Поповича, честного і світлого мужа та одличного педагога?

Скажіть же нам, добродіі „Gazet-i Bucovinei“, на якій правній підставі можете ви жадати, щоби в мішаних повітах лише Волох був повітовим шкільним інспектором?

Чи згоджає ся може таке жадане з переконанем свободного мужа, що бажає добра своему народови і що перенятий правдивими і справедливими людськими засадами?!

Скажіть нам дальше, добродіі, чи згідне ваше бажане з правдивими людськими засадами, та чи можливе се бажане, щоби 20-мільоновий руский наріч щезнув з сего світа, або бодай позістав вічним невілником, вічним паріясом других народів?!

Чи може гадаєте, добродіі, що Русини на Буковині, котрі становлять релятивну більшість всіх мешканців сего краю, мають вічно носити кайдани духової неволі?!

Ви чванете ся, що Волохи мають на Буковині могуте боярство, мають більше число інтелігенції як Русини. Не так то дуже страшно, як написано!

Врешті від коли світ світом ніяка інтелігенція, ніякі бояри не знали з неба; противно всі бояри і вся інтелігенція вийшла з коріння свого народу, а нема в світі народу,

що би не міг при свободних обставинах видати відповідне число боярів, відповідне число інтелігенції, відповідне число рицарів духа і серця!

А коли Русини в с'їм взглядї тепер ще не так щасливі, як другі їх сусіди, то не їх в тїм вина; вина лежить в сумних політичних і суспільних обставинах, під якими проживав віками наш руский нарід.

Наша груди в першій лінії спинила і оборонила Европу від навалу монгольської і татарської дичи, наш нарід оборонив других від дикої неволі, а сам сірома мусів в тих тяжких борбах з неситими дикими ворогами ослабнути — знидїти.

І ми мали колись сьвітлі часи; наша культура, наші багатства процвітали навіть на теперішніх волоських землях.

Але наш руский нарід ще й тепер не вмер, він противно по довгїм духовім сні під оживляючими лучами теперішніх свободнійших часів прочунав до нового духового життя, і не спинить вже се живійше життя ніяка злоба, не спинять розвій сего життя ніякі крики зашкарлупілих самолюбів.

Даремні ваші крики, добродїї з „Gazet-и Bucovinei“, що нас правительство „протегує“! Ви би раді, щоби для вашої самоволі, для ваших неситих цілей щез руский нарід з буковинської землі, та сего не буде, бо здорові, шляхотні, людські, живі народи так хутко не вмирають.

Впрочім мусимо для вашої науки ще раз сказати, що Русини становлять релятивну більшість всіх мешканців сего краю, платять для краю і держави відповідно своему могутчому числу великі податки з свого гірко заробленого майна, платять податки дорогої своєї крові, а вже ж бодай за се мають буковинські Русини повне право жадати від нашого спільного правительства зашити і охорони від напастей таких самолюбів, таких несовістних людей, як добродїї з „Gazet-и Bucovinei“.

Добре правительство не повинно бути несправедливе і навіть таким бути не може. Минули вже на віки тяжкі для буковинських Русинів часи сумної пам'яті правительственої господарки барона Алезанього, коли то Русини не мали ні одного свого посла, ні одного повітового шкільного інспектора-Русина (бо кіцманський інспектор Мартинович не признає ся до Русинів, він, як сам каже, „Russe“ — москаль). Минули одже безповоротно сї для буковинських Русинів дуже тяжкі часи, що

зміцнили і помножили цілу фалігнгу наших перевертнів, народних відступників; сьвіт поступає вперед, полову і всяке сміте розвіє від здорового зерна буря, що чистить воздух, правда мусить побідити злобу. На конець скажемо „Gazet-и Bucovinei“ ще ось що: руска пословиця каже: »Чуже не гріє«; не бажайте-ж добродїї, чужого добра, не наставляйте на чуже жите, на чужу кров, не сїйте межи народи ненависть, не будьте мізерними самолюбам, не будьте обридливими шовіністами, а певно скорше і більше прислужете ся для лучшої долі вашого власного народу, та заразом і для загального людського добра.

Синоди церковні

в Чернівцях і у Львові.

Два церковні синоди, один православний в Чернівцях, а другий греко-католицький у Львові, живо інтересують нас Русинів, не тільки яко приналежних до одної або до другої церкви, але і з національного боку; бо в однім і другім напосілась на Русинів, в Чернівцях румунізація, у Львові латинізація. Начнемо від ближшого нам, черновецького синоду. Перед усім мусимо в доповненню нашої вступної статі з попереднього числа й задля ще лїншої ілюстрації румунізаторської »згідливости, справедливости й честности« донести, що кандидат і член волосько-руського виборчого комітету сов. Ераст Чеховский помимо заперення „Gazet-и Bucovinei“, що при другім виборі напевно (!) сполучить на себе голоси всіх (!) громад становецкого округу виборчого, перепав і при другім виборі. Як вже котрий, то безперечно сей факт, що навіть такий смирний Русин ба й свонк метрополіти, до котрого сей послідний в синоді віддавався по волоски, не в смак румунізаторам. Хіба безглуздий може по с'їм ще сумніватись о тїм, що румунізатори консисторські й дідичівські не хотять абсолютно терпіти нікого, хто не зріє ся по їх примірови зовсім свого роду й народу. Сов. Чеховский найшов хоть на стільки сатисфакції, що его в послідній ще хвали предложено цїсареві до заіменованя на члена синоду на місце зовсім незнаного доси ще иншого Русина. Чому не удостоїв ся такої сатисфакції проф. Пугулик або чому не іменовано нічого сьвідомого Русина не знаємо, а доміркуємось тільки, що хтось не рад був, аби его мізерний каганчик блимав ще нужденійше побіч ясного сьвітла. Дивно й се, що на трох номінованих мусїли конче бути 2 Волохи, а тільки 1 Русин; бо, бачите, на 268 тисяч православних Русинів а 208 тисяч лиш. Волохів буковинських було-б за богато на 27 сьвітських членів синоду мати аж чотирох (!) Русинів, а лиш 23 Волохів. За сю »протекцію для Русинів« Волохи й віддячили ся зараз на

першим засіданню синоду, не показавши для правительства на тепер тільки уступчивости, як за незабутної для румунизаторів пам'яті Алезанього, бо не хотіли не то говорити, але навіть і розуміти по німецьки, хоч би лише завідомили о причинах цісарського незатвердження статуту. „Das ist der Fluch der bösen That, dass sie fortzeugend immer Böses muss gebären“, сказав один Німець, та сего, хоч воно й по німецьки сказано, не зрозуміло доси правительство й не може покинути вже раз зовсім „die böse That“ несправедливого протегування одних, а угносудження других, і тому родить ся із него все нове лихо найнебезпечніше для того, що таким лихом піддержати, скріпити й ушастливити хоче ся.

Та повернім назад до румунизаторського конгресу! Бувши „райхсратовні von Regierungsgnaden“ панове Пітей і Зота зажадали від цісарського комісара, котрим є сам президент, щоби виголошену німецьку відповідь переведено на волоський і на руский (!) язык, а п. Зота сказав навіть, що не вміє по німецьки. Сему спротивив ся комісар і сказав, що відповідь є тільки устна, при чім сказав п. Зоті, що сам чув, як п. Зота говорить дуже добре по німецьки. На се стали румунизатори сміятися, а комісар загрозив, що розвіже синод, коли ще щось такого лучить ся. Так, так! „Die ich rief, die Geister, werd ich nun nicht los“.

Остає нам ще спитати, як відноситься ся синод до Русинів. Коротко сказавши: по румунизаторськи. Промови, протоколи й пропозиції, все тільки по волоськи, а по руски — ані слова, хіба почуєш „церковно-словенське“ (!): „Многая лета“, „Господи́нь Тимі́ньскі“ або „Господи́нь Сия́тинчу́к“, із преласкавих уст „председательствующего“ митрополита. Ну, а Русини? ситаєте. П. Тиміньський ситав ся на 2. засіданню, чи буде протокол розсилатися на села (!) й по руски, на що митрополит зволив вселаскавіше відповісти „по церковно-словенськи“, що протокол буде переведений на церковно-словенське (!!)! А п. Тиміньський — ну, сів і сидить далі праз із „Господи́номъ Sniatynczuk-ом“, бо-ж на то зволили їх вибрати румунизатори, щоби мати Русинів на параді й на доказ їхньої великої згідливости, уступчивости, справедливости, миролюбивости і т. д. і т. д. На протоколянтів вибрано лише Волохів, мабуть тому, що з Parade-Ruthen-ів п. Sniatynczuk уміє лиш по німецьки читати, а ті другі знов не знають по „церковно-словенськи“, тому ждуть з переводом протоколів, аж зробить їх уніят, що викладає для питомців семинарії духовної церковно-словенський язык. До сталої комісії вибраний сирадці п. Тимчський, але згодившись тихцем на „церковно-словенський“ язык буде мусів тихо сидіти й там. — Що ввадить сей синод, напишемо, як закінчить ся. А тепер записуємо тільки пресумний факт, як то члени-Русини приглядають ся мовчки, а тим самим вже апробують угносуджене свого народу і языка в православній церкві зі сторони румуниза-

торів. Не хочесь вірити, а воно дійсна правда, що „гірші ворогів свої діти матір розпинають“.

Про львівський синод ходять тільки глухі вісті; бо там радять не явно, як тут, а під замком і присягою задержання в тийні всіх нарад. А тому мабуть все тайно робить ся, бо щось недобре замишляють опікуни уніятської церкви. Кажуть, що папа римський, хоче, аби львівський синод прийняв латинський календар, езультських святих, безженисть священників уніятських і т. п. Та, кажуть, гр. к. священники на синоді не хочуть о тім всім і чути, та що синод розійдешь без нічого; бо не вдалась езультська штучка все більшої латинізації грецької церкви. Не знаємо, чи воно справді так там річ маєсь, але щось на тім правди напевно є. Тішимо ся з того, що такі є Русини, що не дають свого в заміну за чуже, і то ще навіть ліпше за гірше. Честь і слава їм за то, тим більше що, як кажуть, власне нижній клир опер ся тому, на що „грубіші риби“ пристають. Вірні вісти подамо, як отворять ся двері й уста у львівському синоді. А ці вісти подаємо; бо й другі їх голосять в дуже правдоподібний спосіб, та й тому, що славні „приятелі“ Русинів гнівають ся за те, а вже се недобрый знак.

Що нового в світі?

Усюди запевненія миру, і — приготування воєни, се стара новина. В Австрії звернула на себе увагу подорож Цісаря на празку виставу, де Монарха накликав неустанно до згоди. Ческу виставу хвалив Монарха дуже, а щоби потішити й Німців, виїхав до них до Райхенберґу. Кілька годин перед виїздом туди ушкодив хтось коло Розенталя желізницю бомбами, одні спихають се на Чехів, що хотіли таким способом унеможливити виїзд Цісаря до Німців, другі складають вину на Німців, що сим хотіли впровадити Чехів в підозріне. Нам здає ся, що се учинок якогось фанатика, за котрого ні Чехів, ні Німців не можна винуватити. — Туреччина затурбувала була усіх перепускуванем російських кораблів через Дарданелі й зміною міністрів; однак тепер вже всіх успокоїла тим, що се не змінить єї політики в користь Росії. — В Росії страшний голод і вслід за тим розруха селян. Тим часом запроваджує ряд бездимний порох і стигає військо на границях. Румунія надала Добручі, котру дістала від Росії в заміну за Бесарабію, право вибору до своєї ради державної, в чім додають крок противний Росії. Румунська королева все ще дуже хора, а король так пригноблений, що думає навіть зречи ся престолу. — У Франції найновіша новина та, що генерал Буланже, що так довго коловив Французами, застрілив ся на гробі своєї коханки, без котрої „не міг жити“; бо й оставив усього маєтку тільки 5 франків. — Сербський король має зару-

чити ся з княжною чорногорскою. — Впрочій Європі тихо, за те в північній Америці були розрухи, а в Хінах мордують християн. От і все нове.

силами свого народа, чи записатись в перекинички. Пождемо, побачимо.

Дрібні вісти.

Буковинські товариства рускі.

Концерт „Дванацятки“ приніс доходів:

З продажи білетів 352 зл. 15 кр.

З надатків, а іменно від П. Т. панів:

Президента краю г-р. Пачого	5 зл. — кр.
Є. Е. барона Василька	5 „ — „
барона Ник. Мустаци	5 „ — „
Янка Табори	2 „ 60 „
барона Ев. Гормузакого	2 „ — „
Николая Вишньовского	2 „ — „
Андрея Юшиньского	1 „ 40 „
Яноша із Панки	1 „ — „
Нотара Дрогомирецького	1 „ — „
Дра С	— „ 80 „
Дра Біліґа	— „ 80 „
Пані Кат. Малевскої	— „ 80 „
Дра Вольчиньского	— „ 60 „
Зільбера	— „ 80 „
Івана Ронґуша	— „ 20 „

З дарів від П. Т. панів:

ад. Лучаківського	2 зл. — кр.
о. Семанюка	1 „ — „
о. Бобикевича	1 „ — „
ад. Коралевича	1 „ — „
ас. Михальського	1 „ — „
і Н. Н. (всі з Вишнів)	1 „ — „
Русини черновецькі зложили	60 „ 50 „

разом усього доходу . . 448 зл. 65 кр.

Розходів було:

на подорож „Дванацятки“	50 зр. — кр.
на уряджене салі, світло, дру-	
ки, порта, фінки, услуга і т. п.	77 „ 85 „
на удержане XII-ки через 3	
дні й еї угощене на комерсі	138 „ 60 „

разом усього розходу . . 266 зл. 45 кр.

Остає чистого доходу . . 182 зл. 20 кр., за

котрий Вл. щедрим дателям, Хв. товариству музичному, Вл. п. дир. Гзімальному, Вл. п. Юшиньському і всім п. т. гостям складає щиро-руське „спасибі“

за комітет:

Сидір Винницький,

голова.

Омелян Попович,

секретар.

До „Союза“, тов. академиків-Русинів вступило доси двох абітурієнтів Кравчук і Лисинецький. Декотрих звербували вже черновецькі Москалі до „Букавіни“, а деякі ще стоять на роздорозі, чи остати вірними

(В день в. іменин Є. В. Цісаря) 4. лат. жовтня відправлено в усіх церквах, костелах і божницях буковинських торжественні богослуження. В кожній з них на розпоряджене п. президента краю участвовали представителі правительственных властей. Випадок на жєлїзници коло Розенталю в Чехах, куди Цісар переїздив, на щастє далеко пізнійше, надав сему народному торжеству особливої ваги. Мільйони й мільйони щиро преданих своему Цісареві й батькови народів сьпівали з глубини серця: Боже, в Своїй охороні Цісаря держи і край!

(Сов. Володимир Ясеницкий) занедужав був тяжко, та Богу дякувати уже майже зовсім надоронів.

(Д. Ілія Семака), бувший голова „Союза“, розпочав практику судову в Чернівцях.

(Бук. краєва рада шкільна) розширила на засіданю з дня 23. д. с. р. школу німецьку в Сатулмарє й волоску в Магалі на двокласові, заснувала школу волоску в Рончу, іменувала 6 надучителів і 6 учительок-помічників для волоских шкіл і роздала 330 зл. запомог, а 897 зл. нагород. Так то йдуть волоскі школи й учителі на кожнім засіданю в гору, а про рускі най хіба Бог дбає

(Рада державна) у Відні розпочала сьогодні свої наради. Надїємо ся, що бук. посол д. Др. Волян привезе Русинам хоть призволенє на отворенє першої рускої класи при черновецькій гімназії.

(Румунизацию в черн. прав. школі реальній) провадить катихит Сосєв. Експортн і науку уділяє лиш по вокоски, а по руски ніколи. Навіть катехизмів руских не дозволяє; бо каже „се волоска, а не руска школа“. Тероризация руских учеників виявилась оногди, коли сей румунизатор перед сьвідками грозив ученикови Константилюкови, котрого знавали були обіданками на стїнендії, щоби вчив ся релїгії по волоски. Аж інтервенції батька Константилюкового у директора сей школи удалось виписати свого сина з Волохів і уможливити науку релїгії в рускій мові, але до сего мусять собі ученики самі переводити релїгїю. Додати треба, що Константилюк одличний ученик і таких іменно лояльє румунизатори.

(Лікарів пошукуєсь) для громад Садаґури й Боля по 600 зр., а для Топорівців, Кучурова великого, Мамаївці нові й Молодії (всі в черновецькім повіті) по 400 зл. до 20. д. с. м.

(„Після дїл їх судить їх“) Сей засади придержуєсь наша часопись засуджуючи румунизаторські діла. Волоска „Gazeta Bucovinei“ же взяла собі за девізу „calumpniare audacter“ і самим безпідставним криком думає туманити сьвіт. Вже сама вість, що сего разу має бути іменований інспектором шкільним і один Русин роз'ярила румунизаторську „Gazet-y“; бо бачите, доси іменовано інспекторами тільки Волохів або, що гірше, перекиничків. Роз'ярене „Gazet-y“ Бу-

совіней" зросло ще більше, коли крім вижданого іменования одного Русина наступило ще гірше несподіване, а то що віддано перекиничка Бошняга й на его містие заіменовано інспектором в Сучаві не Волоха, але надучителя Івана Ходаковського. Щож за недогода „Gazet i Bucovinei"? По просту та, що інспекторами не іменують самих румунизаторів або хоть Волохів. І нуж вона горлати, що д. Попович раз що „не знає ніраз по волоски", а на другий раз, що „за мало знає", на третій раз, що „він фанатичний рутенізатор", а на четвертий раз, що „фанатичний Славянин". Ми вже збили брехню „Gazet-i" про незнання волоскої мови, фактом, що д. П. має аж 14 свідоків з волоскої мови і дійсно знає достаточню по волоски й розуміє докладно навіть латинько-французько-польську мішанину „Gazet-i Bucovinei". Що-до другої підлої брехні „Gazet-i Bucovinei", що д. П. „фанатичний рутенізатор" і „фанатичний Славянин" вкажемо знов на факт, що найкомпетентніший судія урядової діяльності д. Поповича, інспектор-Волох проф. Рента не тільки вступив ся в раді місії проти румунизаторів за відпуском для д. П-а, але навіть публічно на прощальнім вечерку в честь д. Поповича перед зібраними учителями Волохами, Німцями, Польками й Русинами всіх віросповідань підійс з щирим признанем не тільки здібности й заслуги д. Поповича але й его „строгу безпартійність, котра — сказав о. Рента — напевно зчинилих противників д. П-а зділає щирих его показателів". Оі щирі слова признання з так компетентної сторони п'янують чейже найліпше безпідставність шовіністичних чорнень „Gazet- Bucovinei". Ми й не дауємось сему органі румунизаторських шовіністів, та-ж вона не вагаєсь фальшувати навіть статистику населення, щоби всюди вибрати волоску більшість. Вона жадає навіть задля прав, більшости в краю румунизаторської більшости в краєвій раді шкільній, а забуває, що й тих 5 членів-Волохів має задляти протекції правительства, на котре тепер їдає; бо як би йшло по справедливості, то що найменше 2 члени (1 прав. а 1 із сойму) повинни би бути Русини, а членом „заховним" таке не мусить бути румунизатор Існескул. Ми надіємось, що при сідуючій номінації членів бук, ради шкільної пригадає собі правительство на дотичні статті „Gazet-i Bucovinei" і поступить собі, як повинно бути, й допоможе румунизаторам до так пожаданої ними більшости. В кінці ситаємо „справедливу" „Gazet-y Bucovinei", чому не озове ся вона й слівцем про інспектороване румунизатора Jancovsch-го в майже чисто руским повіті черноводім і про незнання рускої мови новоіменованого ін-тора Падуре в переважно руским повіті серенкім? Русини були-б Вам, домнішоро, дуже влячні, як би Ви через Ваших можних патронів словодували, аби д. Jancovsch-го вислано до Сторожинця, а д. Поповича оставлено в Чернівцях, а на Серот аби дано Русина, що вміє й по волоски, бо Ваш д. Падуре славний і з своєї „сльбичіне" що-до енергії. Пишемо се не задля „Gazet-i Bucovinei", бо вона й сама здорова знає, що неправдою воює, але пишемо се для того; бо „calumniare audacter, semper aliquid haeret", одже міг би хтось необзнакомлений подумати, що справді є щось на мазанні „Gazet-i Bucovinei".

(Комедия в черновецькій катедральній церкві) відігралась 4. с. м.; бо аж коли увійшов п. президент до церкви, став митрополит молитись і по руски, а перед тим ціле богослуження й проповідь ба навіть

їмн народний співано лиш по волоски. Може би п. президент вислав шо неділі і свята комісари на ціле богослуження й таким чином пересвідчив ся о щирім переведенню рівноправности а й охоронив би Русинів, щоби їх митрополит не вигнав із церкви, як се раз лучилось.

(„Sic transit gloria" волоска), на котру „Gazeta Bucovinei", орган дідича Грігорчого, така думна. Ото вже другі добра волоскі (дідичів Ксенофона й Олексі Мустяців) в Глібоці продають ся сего року. Купує їх князь Сапіга для свого зятя.

(„Candela") церковний орган румунизаторський друкує московські (!) проповіді для народу (!) якогось Іоанна Архангелського з о томъ, що путешествованіямъ св. мѣстамъ (Київъ, Воронежъ !! и др.) не слѣдуетъ хвалитися і т. п. Чи се той церковно-словенський языкъ Ваш, „Господа" румунизатори? І ви смієте опісля в тій же „Candel-ї" підозрівати Русинів о московлюбство? В тім же (8.) числі поміщені й стихи в честь мабуть „нового волоского святого" Коболнічана, справоздани молдовских кас і т. п. І се накидують консисторські румунизатори священникамъ Русинам, а вони — ну, смиренні послушники приймають і платять „ad majorem Romaniae gloriam".

(Для испитованія громадских писарів уложено комісією з барона Мустяци і сов. Захара. А хто має їх питати з руского? не вже-ж барон Мустяца, що знає хіба попросити Русинів із садагурского повіту о голоси при виборах до сойму?

(Про пок. Івана Наумовича) доносять поважні російські газети, що він отроїв ся з розпукки над пониженем, якого замість сподіваного возвишенія дізнав в Росії. Цікаву нотатку подає „Народ" в 19. ч. про Наумовича, а то, що Н. подибавшись з видавцем „Народа" д. Павликом в 1882 р. в львівській тюрмі „казав перепросити товаришів-соціалістів" д. Павлика, „щоби не мали за зле его (Наумовичовому) синові Володимирові того, що мав шпіонувати соціаліст в. Між актами найдено его заяву, буцім то задля того (задля висліджуванія соціалістів — Ред.) була ціла московфільська компанія. Се, Н. казав — брїхня і було зроблено тільки в крайній потребі самооборони від засуду, якого домагав ся п. к. прокуратор, — на смерть". Ся нотатка цікава тому, що прояснює московфільські правдиві заходи й брехливі викрути та й взаємні стосунки межі московлюбамі а соціалістами. Дивно й нещиро лиш, що видавець „Народа", органу т. зв. радикальної партії признає ся отверто до соціалістів, а в „Народі" вживає вивіски „партія радикальна". Чому?

(На вивісшене Русинів) підняла крик „Gazeta Bucovinei", добачивши єї в конкурсі на учительське місце в Балачанах, котрим жадаєсь від убігателів кваліфікації перше рускої, потім німецької, а в кінці аж волоскої мови. А що скаже „Gazeta Bucovinei" на то, що в переважно руским Михалчу, де після Алезанської конскрипції є аж 2200 Русинів, а лиш 107 Волохів, жадає конкурс, уложений д. Jancovsch-ем на першій місци волоскої, а аж на посліднім прської мови? На льокацію не звертали доси Русини мови: бо доси в чисто руских селах, як Станівці нижні навіть жадано кваліфікації волоскої мови, а без ліку пропущовано п. пр. в Люди-Горичі, прав. школі черновецькій зовсім руску мову. Що ви на се, куконію?

(Поправка.) В 18. в оповіданню „Батько і доня" просимо перенести із сторони 6. послідні дві стрічки на кінець лівого боку сторони 7.

Для науки і забави.

„Общерусское єдинство язикове“.

3.

Не буду входити в причини, що спонукали Дідицького до оголошення сеї програми, ні в мотиви, котрими він руководив ся, се вже річ будучого історика, що схоче писати історію політичного життя і борби партійної межі Русинами за послідні десятки літ. До него належить уже розказати про всю долю й недолю Русинів і про всі шкоди та втрати, які таа програма Русинам завдала. Я обмежуюсь лиш на саму ідею «язикового єдинства», і то не мішаючи політики а більше з огляду, о скільки єї прихильники винесли єї.

Дідицький видячи, що не йде з мовою «высшого слога», замість завернутись до народної, підліє ще один щецель вище, до «совершенства», бо аж до языка «росийского», а за ним пішла і інтелігенція (хоч не вся) рада, що таки раз знайшла то, чого шукала, — аж тепер знайшла свій «литературный» язык, котрого не треба вже більше образувати, ні трудитись над ним, бо він прийшов готовий «почтоу» з Росії і лише тільки з ним труду, щоби «въ одинъ часъ» (в одну годину) его вивчитись. Догідна то річ — почта! Не тільки насіне, але й літературний язык можна собі записати, коли рідний не сподобаєсь. За голосом і програмою Дідицького пішов і загаль інтелігенції як за своїм провідником, тож куди пастир з сопілкою потяг, туди пішло і стадо, не розбираючи, куди йде, чи на заріз, чи на ліпшу пашу, а такого доброго пастиря, щоб остеріг, — яким був Яхимович, — уже тогді на галицькій Руси не стало. В одній пісні народній молода питаєть ся: «Де ти мене, Василю, поведеш, заким свою хатоньку збудуєш?» — і не хоче йти до чужої, бо і свекруха лиха, і хата не своя, — а інтелігентна галицька Русь, хоч і знала, куди єї Дідицький з боярами ведуть, не питалась, чи свекруха добра, чи лиха, і перестала журитись про власну хатку (літературу), котру враз з Дідицьким до 1866 року будувала на підвалинах «высше образованого языка».

«Общерусска идея» — то немов та красавичка, про котру люде де-що говорили, но єї не знали, аж доки она не появилась на балю і не підбила всіх сердець. — она приїхала з півночі. Дідицький впровадив єї на галицьку сая і она від разу очарувала і завернула голови навіть більшій часті старих поважних патріотів з 1848 року — всі горнулись до неї, величали, славили і думали, що она — то одно наше спасеніє. Не піддались їй тільки одні народовці або Українці, — їх она не змогла очарувати ні задурити, і они розпочали з нею довгу борбу, тяжку борбу. Не сподобалась она також і деяким другим Русинам, но

єї боялись плисти против води, йти против загалу і запротестувати, а сам люд не відзивав ся, бо не знав і не розумів, що задумала его інтелігенція. — она его про се й не питала. Обожателі ідеї «єдинства» кинули «анатему» на Українців за непокірність і виключили їх з «Русской Рады» і з «Народного Дома» та «Ставропигії» — та се народовцям вийшло в науку, — они зачали організуватись. З того часу пішло у Русинів в звичай писати слово «русский» троля. Хто писав «русский» з двома «с» — той уважав ся твердим патріотом, ему стояли отвором і «Народний Домъ» і «Ставропигія» і «Русская Рада», він міг вийти і на «батька Руси»; хто писав руский з одним «с», — той міг бути патріотом, називав ся звичайно австрійським «галицьким Русиномъ», католиком, ему вступ до руских інституцій ще не був зборонений, — хто-ж писав з українська руський, — того називали «козакомъ», «хлопаномъ», «українцемъ» або й «полонофіломъ» і відгоняли его безпошадно. Ісповідники «єдинства» не хотіли же тепер нічо й чути про Україну, за ними потягнули і т. зв. «галицькі Русини» переважно з консисторії, що не могли погодити ся з православним Шевченком і давним козацтвом яко противником католицтва, і обголосили українців «партією антинародною». «Общерусска» идея пішла горою... Які-ж виказала она поступи від часу, коли єї проголошено в «Слові» 1866 року?

З того часу минуло 25 літ — час би святкувати 25-літний ювілей сеї ідеї «єдинства», що нам 25 літ голови морочить, — а я виджу, що Русини, котрі єї так радо почитали, до тепер ще не винесли основної точки програми з 1866 року — не вивчились доси свого «литературного языка». Може хто заперечить, то скажу отверто, і рішучо, що Русини, котрі до «общерусского єдинства» признають ся і задля російського языка погордили своїм рідним, — ще до нині за 25 літ не научились по великоруски ні писати, ні говорити, — хоч по думці Дідицького, могли зробити се так легко — бо лише «въ одинъ часъ», за одну годину! Отже не знати, з чим ювілей і святкувати!

Правда, може хто замітити, що Українці (народовці) стали тому на заваді і не допустили «общерусского» языка ні до шкіл, ні до книжок шкільних, а ще й друкували і шрили книжки на народнім «нарічю». Правда, Українці завинили, они прогрішались тяжко супротив ідеї «общерусского єдинства» — взято єї поборювали, але-ж позвольте: Если якогось языка можна научитись «въ одинъ часъ», то за 25 літ можна вже було его і по-за школою научитись, а таки не навчились! Правда, Українці при укладі наукових підручників для рускої гімназії завели не «общерусский» язык, а народний, чи так званий «исковерканный», але се не вадило, бо «воспитанники бурси Народного Дома» ходили до німецької гімназії. Вирочім патріоти, «твердого закала» неохотно стояли при ідеї «єдинства» і прогоняли з свого дому всяку народну українську

літературу з Шенченком попереду, а попалась їм або їх дочці припадком яка книжка видана Українцями, а ще фонетикою, — то кидали нею безмілосердно об землю з словами: «Не хочу нігілізма!». Я се на власні очі бачив. В році 1881 мав я нагоду в дорозі на залізницю розмовляти з одним твердим «руським» патріотом. На мою похвальну згадку о тогдішніх статях «Дѣла», відповів мені пан-отець, котрий читав «Слово»: «Не перечу, що «Дѣло» має лучші статі, як «Слово», але діятого власне, що се «Дѣло» а не «Слово» — я не скажу, що ліпші...» Раз лучилось мені бачити, як одна панночка захвалювала пан-отцеві «обще-руської» партії книжочку «Просьніть». — «Ні, не давайте! не хочу читати!» — відповів старенький пан-отець, впрочім дуже честна і щира душа, — «ану-ж би то було ліпше, як «изданія» Качковського і я мусів би похвалити, то тим самим ухибив би нашому обществу...» І дійсно, не взяв і не читав. Сі люди преці-ж були вільні від впливу народозців і їх літератури певно не читали, а читали лише те, що дійшло до їх партії — і чи в «Слово», чи в «Проломъ», чи в «Червону Русь» вірили як в євангеліє, «єдинствомъ» перенились на скрізь, великоруский азик був для них ідеалом. — а мимо того не навчилися его і не присвоїли собі ні в слові, ні в письмі! Так що-ж казати, коли навіть самі корифеї, члени «общерусского» генерального штабу у Львові, мабуть его ще добре не вміють? Дивна річ, тим більше, що у нас в Галичині єсть великий талант до фільології, ну се вже сам Дідицький змркував, коли думав, що Русин «въ одинъ часъ» научить ся російского языка, — а тут дійшло протинно!

Вже то нема що казати, наша Галичань не з одного взгляду дивний собі край. Нігде таки нема та як у нас: ні такої автономії, ні таких виборів, ні порядків. Ми до всего маємо щасте. От приміром, чи не щасливий край, де вже майже кождий родить ся вільнолюбом і враз з молоком матерним висисає і всі відомости фільологічні! У нас языкослови ніколи не введуть ся. Чи де в світі роззирають стілько про язык і літературу, як у нас? Скрізь — і на «їздах родинних, чи хрестинах, чи весілях, і на празниках, і у всяких товариствах, ба й на «собраніяхъ общества Качковського» навіть «селяне голосують і на внесеніи франкерів «общого собранія» заважають ухвали що-до языка і засуджують авторів руских учебників шкільних за «исдоверканіє» тика. А все то — самородні фільологи, що можуть вправді не знати і таки не знають: що то єсть наука о звуках. — бо й на що знати, що наука о звуках — то підстава для порівнюющей фільології і она дає головню міру до означенія споріднености, поодиноких языків і становища, яке їм межи другими посвоєченими належить ся? Можли прецінь навіть не знати: кільки єсть відмін сущника в рускیم языкі? чи пятий падеж в языкі великорускیم єсть так само, як в рускیم? — а все то не вадить забирати слово в сираві языка і граматики та розводитись над

«єдинствомъ» языковим. Звукословіє і проче — то такі дрібниці, що наш самородний фільолог на то і не звертає уваги. Wir verstehen es sehr gut — uns über alle Schwierigkeiten hinwegzusetzen — каже Німець, а наш самородний языкослов і без науки граматики докази вести вміє. Доказів ніколи ему не хибне, а скажеш, що сей або той учений иншої тадки від него, то почувеш відповідь: — «Е, я его не читав і не вірю, щоб так казав, а впрочім хоч би й так, то що мене там такий Мікльошич або другий обходить, так само як і ваш Огоновскій?» — і диспута скінчена. (З «Дѣла».)

*) Не о. Николай, а Др. Омелян. (Примітка складача «Буквини».)

(Дальше буде.)

Подорож у Гарц.

(З Гайного.)

Панчішки шовкові, фраки,
Елегантні майішки,
Тихі речі, поцілунки,
Тільки серця — ані крішки!
Серця в грудях та кохання,
Що їх серцєви незнане!...
Гидко й слухати сьпіваня
Про стражданя їх удані.
Ні, у гори я долину,
Де хатки простенькі мріють,
Де зітхнути грудям легко,
Де повітря вольні віють.
Де поміж темрявих сосон
Гарно так пташки сьпівують,
Струмені дзюрчать, і хмари
Пшино високо літають.
Прощайте-ж, горді салі,
Із холодними панамі!
З вольних, диких гір зневажно
Глузувати-му над вами.

А. Кримський.

Учіте ся, брати мої!

НОВІ КНИЖКИ.

„Бібліотеки для молодѣжи, мѣщанъ и селянъ“
вийшла книжочка 8. такого змісту: „Пѣсли жинивъ“
(стих Л. Глѣбова), „Пороги й островы по Днѣпру“, (статя Стодольского, з образком), „Хлѣбъ робѣнъ немецкій а нашъ“, (статя Сави Сливича), „Розумный писарь“ (переповіла М. Загірня), „Нерясь глѣдинецъ, (після Верхратского, з образком), „Щасте й нещасте“, (казка Малини).
— Редакції удалось здобути поміч нових знаменитих співробітників, як славного байкаря-ювілята Леоніда

Глібова, В. Чайченка, Наталки Полтавки, М. Загірної і др. На руских родичів і учителів тепер черга допомогти видавництво і з матеріального боку.

Думайте, читайте!

Антоній Табакар і Гаїна,

В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.

Торговля коріння, вин і делікатесів.

Одинокий склад

і агентура для Буковини ц. к. фабрики господарських машин Clayton-a і Shuttleworth-a.

Склад товарів з хиньського срібла.

Серйозне напiмненє

УСІХ, ЩО НЕ МАЮТЬ ЩЕ ПОЛІЦИ,

що задля затиґнення позички або яко спадщини для родини (позаяк полiца то само що готові гроші), для задовжених властителів домів і реальностей особливо придатне, позаяк на випадок наглої смерти остане родині через виплаченє забезпеченого капіталу незадовжана реальність; для новоженців важне яко безусловне закутанє подругів і дітей, в кінци до ужити яко кавцїа або депо а спілникам яко взаїмне обезпеченє.

Поліца на забезпеченє житя є на кождий випадок найбезпечнїйша, найощаднїйша і найліпша вкладка, тому відновдїйша як каса щадничка.

Як і яким способом найліпше і найвигіднїйше набути таку поліцу, на се дає устно і писемно тайно найбезпечнїйшу пораду даром:

Асекураційний надінспектор „Кляйн“ у Відни, П. Oberdonaustrasse 59.

Що дня від 3—5 год. безплатна порада в справах гіпотекарного і личного кредиту.

С ЛЬЕРХЕНФЕЛЬД

поручає свою

РЕСТАВРАЦІЮ і КАВЯРНЮ

в готелю „Metropole“

(передше готель „Kronprinz“)

ЧЕРНІВЦІ, УЛ. РАТУША Ч. 18.

Добірня кухня і найліпші напитки при звичайних цінах.

ТЕХНИЧНЕ ЗАВЕДЕНЄ

виробу

ШТУЧНИХ ЗУВІВ

Е. КАМПЕЛЬМАХЕРА

находить ся

ПРИ УЛИЦИ БОЖНИЦІ Ч. 8.

(на подвір'ю, на ліво).

РУСКО-НІМЕЦКИЙ СЛОВАР

Желехівского в 2 великих томах продає

„ПРОСВѢТА“

за 6 зр. (передше 12 зл.), а німецько-русский СЛОВАР Партицкого в 1 томі по 1 зл. (передше 3 зр.)

Ілюстрована

БІБЛІОТЕКА

для молодїжи, мїщанъ и селянъ,

підъ редакцією О.м. Поповича

виходить вже 7. рікъ въ Чернівцяхъ мїсячними книжочками и коштує на рікъ (12 книжочокъ)

тільки одинъ зр.

Поодинокї книжочки „Бібліотеки“ высылає редакція на показъ даромъ.

Адреса: „РУСКА БЕСѢДА“

въ Чернівцяхъ Улиця Петровича ч. 4.

Чума горілчана.

Сужна історія для перестороги і науки бідних і богатих, старих і молодих переносив і тверезих руским читальникам прїсвяти ОМЕЛЯН ПОПОВИЧ.

Книжка ся має 80 сторік і коштує 20 зр., поштою 25 зр.

ПОЛОТНА КРАЄВІ

чисто лянні, від найтонших до грубих гатунків на сорочки, ногавиці, простирала, сїяники і т. п., надто ручники, хусточки, обрусї, серветки і т. д. поручає

ІВАН ДЛУГОШ,

виріб полотен

в КОРЧИНІ, через КРОСНО, ч. д. 299.

Цінники з пробками висилає за дармо і оплачено.

Видає і за редакцію відповідає: Сільвестер Дашкевич.

З печатні Г. Чоппа.